

Saturs

Vadības ziņojums	2. lpp.
Informācija par Valsts darba inspekciju	3. lpp.
Valsts darba inspekcijas aktivitātes un 2003.gada darbības programmas izpilde	6. lpp.
1. Aktivitātes likumdošanas pilnveidošanā	6. lpp.
2. VDI darbības kvalitātes pilnveidošana	8. lpp.
3. VDI inspicēšanas darbības analīze	11. lpp.
4. VDI konsultatīvais darbs	23. lpp.
5. Sadarbība ar valsts, pašvaldības institūcijām un sabiedriskām organizācijām	25. lpp.
6. Starptautiskā sadarbība	28. lpp.
7. Sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem	32. lpp.
Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana	34. lpp.
Finansējums un tā izlietojums	38. lpp.
Valsts darba inspekcijas prognozes un 2004.gada darbības programma	40. lpp.
Pielikums Nr. 1 Valsts darba inspekcijas 2003.gada darbības aktivitātes	46. lpp.
Pielikums Nr. 2 Pārskats par notikušajiem nelaimes gadījumiem 2003.gadā	50. lpp.
Pielikums Nr. 3 Pārskats par 2003.gadā atzītām arodslimībām un to izveidošanas cēloņiem	63. lpp.

Vadības ziņojums

2003.gads bija VDI desmitais darbības gads. Šajā laikā, attīstoties soli pa solim, esam panākuši zināmu progresu savā darbībā. Pilnīgi visas struktūrvienības ir apgādātas ar nepieciešamo orgtehniku un biroja telpām. Ir izveidota vienota informācijas sistēma, kas dod iespēju operatīvai informācijas apmaiņai starp VDI struktūrvienībām. Atskaites periodā ir papildinātas arī informatīvās sistēmas datu bāzes, piesaistot investīciju programmas līdzekļus. Izmantojot investīcijas, daļēji arī atjaunota novecojusī, izveidotajai VDI informatīvai sistēmai neatbilstošā, datortehnika. 2003.gadā pilnībā nodrošināta Eiropas Darba drošības un veselības aģentūras Latvijas nacionālā kontaktpunkta darbība ar mājas lapas adresi <http://osha.lv>. Sadarbībā ar Eiropas Darba drošības un veselības aģentūru 2003.gadā Latvijā tika organizēti Eiropas Nedēļas pasākumi par tēmu “Bīstamās vielas – strādā uzmanīgi”. Šo pasākumu ietvaros notika arī Labās prakses balvas konkurss, kurā uzvarēja A/S “Grindeks”.

Lai uzlabotu darbību, kas saistīta ar darba tiesiskajiem jautājumiem atskaites periodā ir izveidota Juridiskā daļa, kuras uzdevums ir koordinēt valsts darba inspektoru – juristu darbību. Šajā jomā ir pastiprinājusies arī VDI darbība cīņā pret nodarbinātību bez darba līgumiem. Tā 2003.gadā sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu un Valsts policiju esam konstatējuši, ka 477 darbinieki tika nodarbināti bez darba līgumiem.

Lai pilnveidotu VDI konsultatīvo darbību, atskaites periodā tika izveidots Sabiedrisko attiecību sektors, kura uzdevums ir ar masu saziņas līdzekļu palīdzību informēt sabiedrību par VDI piekritīgiem jautājumiem. Tā 2003.gadā tika sniegti 499 informatīvie materiāli par aktuāliem jautājumiem, kas ir par 17% vairāk nekā 2002.gadā. Lai sniegtu metodisko palīdzību darba devējiem darba aizsardzības likumdošanas ieviešanā praksē, realizēts pilotprojekts Alūksnes rajonā SIA “Taides”. Projekta rezultātus izskatīja seminārā, kurā piedalījās kokapstrādes uzņēmumu vadītāji. Līdzīgs projekts, sadarbībā ar nozares arodbiedrību, organizēts arī Iecavas vidusskolā.

Ievērojot “Valsts darba inspekcijas likumā” un citos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, kas saistītas ar ES jaunās pieejas direktīvu adaptāciju Latvijā, šajā gadā darbu uzsāka arī VDI Tirgus uzraudzības daļa, kas bez tirgus uzraudzības saskaņā ar daļas nolikumu nodrošina bīstamo iekārtu reģistrācijas un tehniskās uzraudzības metodiskos materiālus, veic rūpniecisku avāriju riskam pakļauto uzņēmumu apsekošanu un vērtēšanu sadarbībā ar citām valsts kontroles institūcijām.

Esam sākuši īstenot arī jaunas darbības metodes – kampaņu organizēšanu, kas ļauj apzināt situāciju atsevišķās nozarēs, kā arī, saskaņā ar Valsts darba inspekcijas likumu, pieprasīt no uzņēmumiem darba aizsardzības pasākumu plānus, kas ļauj analizēt, kā praksē tiek ieviesta darba aizsardzības likumdošana.

2004.gadam raksturīgs tas, ka Latvija kļūs par Eiropas Savienības dalībvalsti, kas noteiks arī papildpienākumus VDI. Nākamajā gadā tiks pastiprināta sadarbība starp Baltijas valstu darba inspekcijām, it sevišķi “melnā darba” izskaušanā. Kā viens no galvenajiem uzdevumiem 2004.gadā ir VDI darba kvalitātes uzlabošana, ieviešot Kvalitātes nodrošināšanas un vadības sistēmu. Svarīgs uzdevums nākotnē ir visu valsts darba inspektoru padziļināta apmācība un jaunu darba metožu ieviešana. Arī turpmāk jāvelta pietiekoša uzmanība sabiedrības informēšanai par aktuālajām problēmām, it sevišķi par sekām, kas rodas, ja darbinieks pats nepieprasa noslēgt rakstveida darba līgumu un turpina nelegālas darba attiecības.

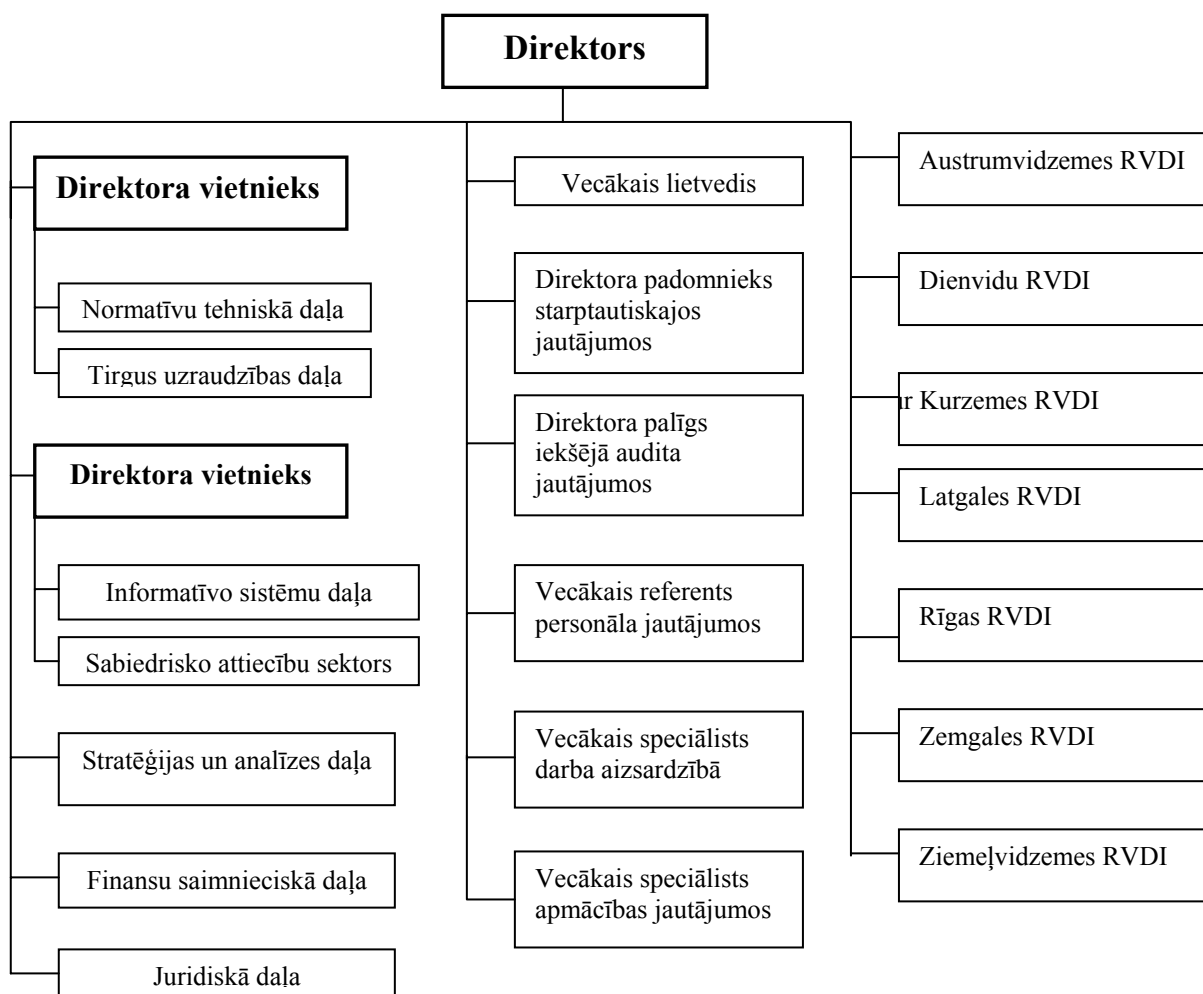
Valsts darba inspekcijas direktors

J. Bērziņš

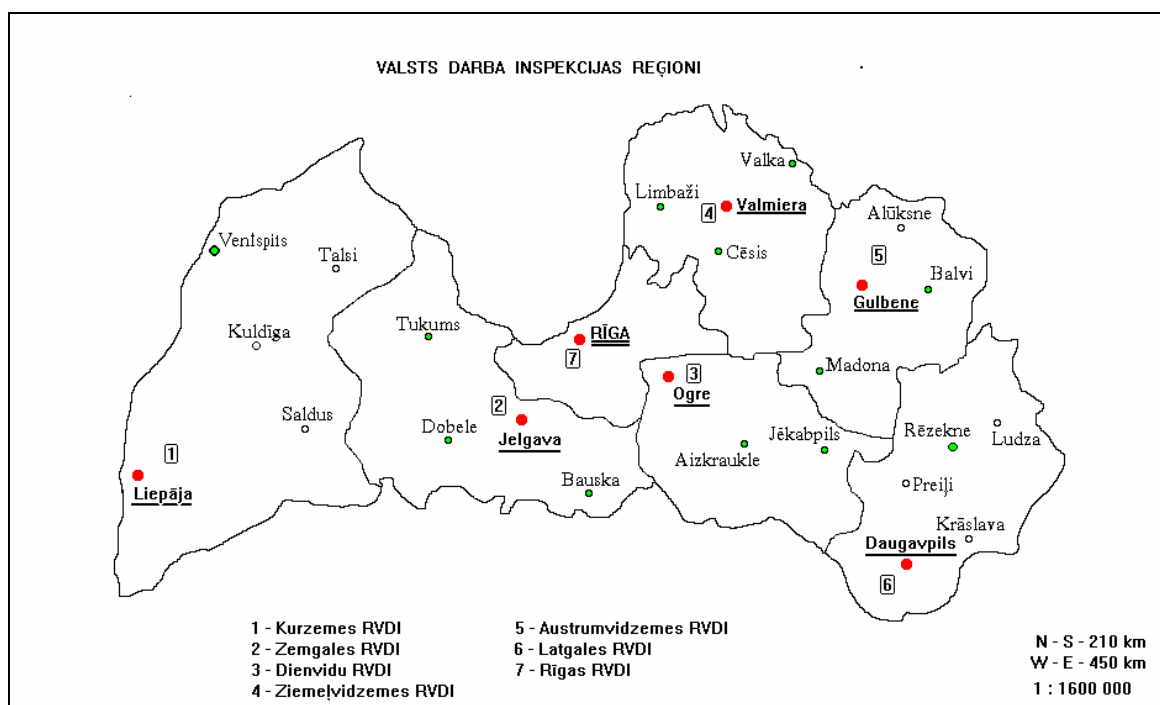
Informācija par Valsts darba inspekciju

Valsts darba inspekcija (turpmāk tekstā **VDI**) ir valsts pārvaldes iestāde, un tās tiesisko statusu, uzdevumus un funkcijas nosaka Latvijas Republikas 2001.gada “Valsts darba inspekcijas likums” un Ministru Kabineta 2002.gada noteikumi Nr.158 “Valsts darba inspekcijas nolikums”.

Valsts darba inspekcijas struktūra

Kopumā valsts teritorijā darbojas septiņas reģionālās Valsts darba inspekcijas (turpmāk tekstā **RVDI**).

- ✓ Rīgas RVDI, kura veic uzraudzību Rīgas un Jūrmalas pilsētās un Rīgas rajonā. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Rīgā.
- ✓ Ziemeļvidzemes RVDI, kura veic uzraudzību Limbažu, Valmieras, Valkas un Cēsu rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Valmierā.
- ✓ Austrumvidzemes RVDI, kura veic uzraudzību Balvu, Alūksnes, Madonas un Gulbenes rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Gulbenē.
- ✓ Latgales RVDI, kura veic uzraudzību Rēzeknes, Ludzas, Preiļu, Krāslavas un Daugavpils rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Daugavpilī.
- ✓ Dienvidu RVDI, kura veic uzraudzību Ogres, Aizkraukles un Jēkabpils rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Ogrē.
- ✓ Zemgales RVDI, kura veic uzraudzību Bauskas, Jelgavas, Dobeles un Tukuma rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Jelgavā.
- ✓ Kurzemes RVDI, kura veic uzraudzību Saldus, Kuldīgas, Talsu, Ventspils un Liepājas rajonos. Reģionālās inspekcijas centrs atrodas Liepājā.

Visos rajonos, izņemot Alūksnes, Balvu, Krāslavas, Kuldīgas, Ludzas un Preiļu rajonus, ir iekārtoti pastāvīgi darbojošies RVDI biroji. Savukārt, minētajos sešos rajonos, VDI darbība tiek īstenota tieši no RVDI centriem. Lai nodrošinātu konsultatīvo darbu ar darba devējiem, kā arī darba ņēmējiem, šajos rajonos reizi nedēļā noteiktā vietā un laikā notiek apmeklētāju pieņemšana.

Lai nodrošinātu un koordinētu RVDI darbību, kā arī veiktu to pārraudzību, VDI struktūrā ir Stratēģijas un analīzes daļa, Normatīvu tehniskā daļa, Tirdzniecības uzraudzības daļa, Informatīvo sistēmu daļa, Sabiedrisko attiecību sektors, Juridiskā daļa un Finanšu – saimnieciskā daļa. Daļas darbojas saskaņā ar nolikumiem, kurus apstiprinājis VDI direktors.

2003.gadā VDI izveidotas trīs jaunas struktūrvienības un papildināts štata vienību skaits no 181 līdz 186 vienībām. Jūnijā VDI izveidota Juridiskā daļa ar trīs štata vienībām, Sabiedrisko attiecību sektors ar trīs štata vienībām, un Tirdzniecības uzraudzības daļa ar piecām štata vienībām.

Šajā gadā tika izsludināti konkursi uz vakantajiem VDI ierēdņu amatiem "Latvijas Vēstnesī", Ventspils, Ogres, Rēzeknes, Daugavpils pilsētu laikrakstos. Konkursā pieteicās 95 personas. Par piemērotām ierēdņa amatam tika atzītas 42 personas, kuras tika izvirzītas uz konkursa otro kārtu, no tām 14 uzsāka darbu VDI. Uz darbinieka amatu pieteicās 9 pretendenti, no kuriem 7 uzsāka darbu. Jaunpieņemtās amatpersonas tika apmācītas saskaņā ar VDI jaunpieņemto amatpersonu un darbinieku vispārējo pamatapmācības programmu. Organizēti 70 semināri VDI amatpersonu kvalifikācijas paaugstināšanai. Kadru mainība 2003.gadā: pieņemti 14 ierēdņi, 7 darbinieki, atbrīvoti 13. Uz 2004.gada sākumu aizpildīti 89,8% štata vienību.

VDI uzdevums ir veikt pasākumus, lai nodrošinātu efektīvu valsts politikas īstenošanu darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības jomā.

Realizējot šo uzdevumu, VDI pilda šādas funkcijas:

1. Uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasību ievērošanu;
2. Veicina darba devēju un darbinieku sadarbību;
3. Pēta darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības jautājumos;
4. Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic notikušo nelaimes gadījumu darbā un bīstamo iekārtu avārijas izmeklēšanu, kā arī piedalās arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšanā;
5. Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā reģistrē bīstamās iekārtas, kā arī izsniedz atļaujas šo bīstamo iekārtu ekspluatācijas uzsākšanai;
6. Kontrolē darba vietās esošo darba aprīkojumu, personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu, veselībai kaitīgo un bīstamo vielu izmantošanu, kā arī tehnoloģisko procesu ievērošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
7. Veic normatīvajos aktos noteikto iekārtu, darba vietās esošā darba aprīkojuma un personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu tirgus uzraudzību;
8. Sniedz bezmaksas konsultācijas darba devējiem, darbiniekiem un bīstamo iekārtu valdītājiem par darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasībām;
9. Organizē Eiropas Darba drošības un veselības aģentūras nacionālā kontaktpunkta izveidi un nodrošina tā darbību.

Saskaņā ar 1998.gada MK noteikumiem Nr.446 "Naftas produktu iezīmēšanas {marķēšanas} un piegādes kārtība" VDI izskata un apstiprina izziņas par izmantojamo naftas produktu maksimālo patēriņu attiecīgajā katlumājā, krāsnī, citā iekārtā vai ierīcē, kā arī par katlumājas, krāsns, citas iekārtas vai ierīces jaudas izmantošanas koeficientu.

VDI aktivitātes un 2003.gada darbības programmas izpilde

1. Aktivitātes likumdošanas pilnveidošanā

Lai realizētu 2003.gada darbības programmu darba aizsardzības normatīvās bāzes pilnveidošanas procesā, VDI pārstāvji piedalījās LM Darba departamenta, Izglītības un zinātnes ministrijas, Vides ministrijas, Ekonomikas ministrijas un Iekšlietu ministrijas organizētajās darba grupās. Ar VDI pārstāvju piedalīšanos tika izstrādāti vai sniegti atzinumi par 11 normatīvo aktu projektiem. No šiem noteikumu projektiem atskaites periodā 6 noteikumus Ministru kabinets ir jau izdevis. VDI darbinieki devuši atzinumus – recenzējuši 4 citu institūciju iesniegtos normatīvo aktu projektus.

VDI amatpersonas strādāja četrās Standartu tehniskajās komitejās “Darba vide”, “Apgaisme”, “Mašīnu drošība” un “Spiedieniekārtas”. Standartu tehniskajās komitejās turpinās Eiropas Savienības standartu adaptācija.

Kaut arī standartu tehnisko komiteju un apakškomiteju darbībā problēmas paliek tās pašas, kas iepriekš – tas ir stabila finansējuma trūkums, kas ir būtiski reglamentētajai sfērai, tomēr 2003.gada nogalē ir izdevies panākt, finansējumu trīs svarīgu LVS izstrādei:

- „Cilvēku fiziskās darbības – robežvērtības smagumu pārvietošanai daba vietās”;
- „Mikroklimats darba vidē”;
- LVS 89:1998 „Ķīmisko vielu aroda ekspozīcijas robežvērtības darba vides gaisā” (pārstrādāšana).

Darbi uzsākti, atbilstoši līgumam ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, un tos paredzēts pabeigt 2004.gada novembrī.

Lai veicinātu vienotu normatīvo aktu izpratni un pielietošanu valsts darba inspektoru darbā, izstrādāti vai aktualizēti 12 metodiskie materiāli – norādījumi valsts darba inspektoriem:

- Metodika kokapstrādes darbu inspicēšanai;
- Metodiskais materiāls uzņēmumu inspicēšanai elektrodrošībā;
- Vadlīniju izstrāde darba vides risku novērtēšanai mazos un vidējos kokapstrādes uzņēmumos;
- Vadlīniju izstrāde darba vides risku novērtēšanai mazos un vidējos autoservisa uzņēmumos;
- Metodiskais materiāls par apmācībām darba aizsardzības jautājumos;
- Metodiskie norādījumi par smagumu pārvietošanu;
- Metodiskie norādījumi par ķīmiskajām tīrītāvē;
- Metodisko materiālu par darba aizsardzības prasībām, veicot būvdarbus, korekcija;
- Projekta variants ”Metodisks materiāls ar būvdarbu veikšanu saistīto risku novērtēšanai un novēršanai”;
- Informatīvi – metodiskais materiāls “Darba vietas ergonomiskā analīze”;
- Metodiskais materiāls par 21.05.2002. MK noteikumiem Nr.189 “Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar bioloģiskām vielām”;
- Metodiskie norādījumi “Nelaiemes gadījumu izmeklēšana”.

Izstrādāts projekta variants profesijas standartam “Būvniecības speciālists – darba aizsardzības koordinators”.

VDI darbinieki piedalās LM Darba departamenta izveidotajās darba grupās ES Direktīvu prasību iestrādei nacionālajā likumdošanā: “Noteikumi par nodarbināto aizsardzību pret darba vides vibrācijas radīto risku” (Direktīva 2002/44/EK) un “Noteikumi par nodarbināto aizsardzību no azbesta ietekmes riska”(Direktīva 2003/18/EC).

Analizējot jaunu normatīvu izstrādāšanas un ieviešanas procesu, tika konstatētas sekojošas problēmas:

- normatīvos tiek noteikts pārāk īss pārejas periods, jo noteikumi stājas spēkā gandrīz tūlīt pēc to izdošanas (salīdzinājumā ar 2002.gadu problēmas šajā sakarā ir samazinājušās);
- netiek ņemtas vērā ekonomiskās un tehniskās problēmas, piemēram, lietošanā esošo liftu renovācija;
- nav nodrošināti atbilstības novērtēšanas institūciju pakalpojumi, piemēram, mašīnu, gāzu balonu un tādu iekārtu vērtēšanā, kas tiek lietotas sprādzienbīstamā vidē.

Sagatavotas atskaites par Starptautiskās Darba organizācijas konvencijām Nr.81 ”Par darba inspekciju rūpniecībā un tirdzniecībā” un Nr.129 “Par darba inspekciju lauksaimniecībā”.

2. Valsts darba inspekcijas darbības kvalitātes pilnveidošanā

Kvalitātes nodrošināšanas un vadības sistēma. Lai pilnveidotu VDI darbu, 2003.gada darbības programmā bija paredzēta Kvalitātes nodrošināšanas un vadības sistēmas izveidošana inspekcijā. Atskaites periodā veikts sekojošs darbs:

- organizēta kvalitātes sistēmas vadības mehānisma un darba procedūras izstrāde;
- organizēta kvalitātes sistēmas kontroles mehānisma izstrāde;
- izstrādāta Kvalitātes sistēmas rokasgrāmata.

2003.gada 28.novembrī VDI struktūrvienību vadītājiem un pārvaldes galvenajiem speciālistiem izsniegti Kvalitātes rokasgrāmatas esošās redakcijas autentiskie eksemplāri un uzsākta Kvalitātes rokasgrāmatas praktiskā ieviešana struktūrvienībās.

VDI prioritārās darbības izpildes pārbaude. RVDI pārbaudes notika saskaņā ar direktora rīkojumu, kurā noteikti pārbaudīto veikšanas laiki, nozīmētas atbildīgās amatpersonas, norādīti atkaišu iesniegšanas laiki, kā arī veicamā rīkojuma izpildes kontrole.

Šajā gadā RVDI darbības pārbaudi pirmo reizi veica RVDI vadītāji ne savā, bet cita RVDI vadītāja uzraudzības zonā. Šāds pārbaudes veids izrādījās ļoti veiksmīgs, jo ļāva reģionu vadītājiem labāk iepazīt kolēģu darba stilu un metodes, kā arī savstarpēji dalīties darba pieredzē.

Apkopojot materiālus par RVDI pārbaudēm prioritārajā jomā, sagatavots analītisks dokuments, kurā iekļauti praktiski ieteikumi pārbaudes procesa uzlabošanai un dots pozitīvs vērtējums šā gada pārbaudes organizācijai, t.i., kādas citas RVDI vadītāja piedalīšanās, kā arī ieteikts šādā veidā organizēt prioritārās jomas pārbaudes 2004.gadā.

Nacionālā kontaktpunkta mājas lapa. Saskaņā ar VDI 2003.gada darbības programmu, nodrošinot Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta (turpmāk tekstā Nacionālais kontaktpunkts) Interneta mājas lapā izvietojamās informācijas uzturēšanas un atjaunošanas pasākumus, ir paveikts sekojošais:

- 2003.gada 4.februārī Interneta tīklā sāk darboties nacionālā kontaktpunkta mājas lapa (<http://osha.lv>);
- no 2003.gada 3.marta Nacionālā kontaktpunkta Interneta mājas lapai (<http://osha.lv>) ir jauns noformējums;
- 2003.gada 2.jūnijā izveidots VDI Sabiedrisko attiecību sektors (turpmāk tekstā SAS), kura kompetencē ir Nacionālā kontaktpunkta uzturēšanas un attīstības jautājumi, kā arī izstrādāts un apstiprināts SAS nolikums un izstrādāti un apstiprināti SAS darbinieku (vadītājs, datorgrafīķis, tulkotājs) amatu apraksti.

Nacionālā kontaktpunkta Informācijas padome, kuras sastāvā ietilpst Labklājības ministrijas Darba departamenta, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Darba un vides veselības institūta un VDI pārstāvji, organizējusi regulāras ikmēneša tikšanās un izskatījusi dažādus jautājumus, lai nodrošinātu Nacionālā kontaktpunkta kvalitatīvu darbību. Padomes pārstāvji piedalījušies Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (turpmāk tekstā Aģentūra) organizētajos pasākumos Bilbao (Spānijā), tai skaitā:

- 2003.gada februārī – konferencē par Aģentūras 2002.gada rezultātiem un plāna projektu periodam 2003. – 2006.gads, kā arī par Nacionālo kontaktpunktu attīstību;
- 2003.gada aprīlī un novembrī – seminārā par Eiropas Nedēļu drošībai un veselībai darbā (turpmāk tekstā Eiropas Nedēļa) 2003.gadā (Eiropas Nedēļas koordinatori), kā arī Eiropas Nedēļas noslēguma pasākumā;

- 2003.gada maijā un novembrī – seminārā Interneta grupas locekļiem (Nacionālo kontaktpunktu Interneta mājas lapu dizaineriem);
- 2003.gada septembrī un decembrī – semināros par Aģentūras un Nacionālo kontaktpunktu darbību pēc iestāšanās ES un uzdevumiem 2004.gadā.

Iekšējais audits. Atskaites periodā Iekšējais audits savu darbību veica saskaņā ar aktualizēto VDI iekšējā audita stratēģisko plānu un koriģēto gada plānu.

Lai gūtu pārliecību, ka Latgales RVDI ir nodrošināta amatpersonu pamatdarbību veikšana pēc vienotiem principiem un darbojas tās uzraudzībai nepieciešamā vadības kontrole, tika veikts audits VDI kopējās pārvaldes un vadības sistēmā - Reģionālās VDI amatpersonu darbības pārraudzība. Izvērtējot auditā konstatētos faktus un, lai panāktu efektīvāku reģionālās inspekcijas amatpersonu darbības pārraudzību, VDI ir apstiprināti 20 audita ieteikumi.

Veikta četru sistēmu audita ieteikumu uzraudzība – pēcauditi par 2001. un 2002.gadā iesniegtiem un pieņemtiem ieteikumiem. Izvērtējot 16 ieteikumus VDI iekšējās kontroles pilnveidošanai, konstatēts, ka 56 % no tiem ir realizēti konkrētos rīkojumos un projektos:

- 2001.g. inventarizācijas gaitas novērošanas audita ieteikumi ieviesti pilnībā;
- “Komandējumu un darba braucienu izdevumu plānošanas un kontroles” audita ieteikumu rezultātā izstrādāti divi projekti;
- “Tirgus uzraudzības funkcijas realizācijas sistēmas” pēcauditā konstatēts, ka ir izdots VDI rīkojums, kas nosaka virkni veicamo pasākumu šīs funkcijas realizēšanai;
- “Investīciju programmu plānošanas, izlietošanas, kontroles” audita ieteikumi ir ieviešanas stadijā.

IV ceturksnī VDI struktūrvienību vadītāji veica iekšējās kontroles sistēmu pašnovērtējumu, kura rezultātā tika pieņemts lēmums par semināra organizēšanas nepieciešamību inspekcijas vadošajām amatpersonām.

Gada laikā ir sniegtas konsultācijas ar dokumentētiem ieteikumiem personālvadības pilnveidošanā.

Saskaņā ar Finanšu ministrijas salīdzinošās pārbaudes ieteikumiem tika pilnveidota VDI iekšējā audita procedūra un darba kārtība, izveidotas un papildinātas datu bāzes – audita ieteikumiem, auditoru apmācībai un auditoru darba laika uzskaitē.

Pārskata periodā veiktas izmaiņas VDI identificēto jomu un sistēmu sarakstā, veikta atkārtota auditējamo sistēmu risku analīze, papildinot noteikto risku faktoru sarakstu un ņemot vērā riska faktoru īpatsvaru.

Lai sekmētu struktūrvienības attīstību un personāla profesionālo izaugsmi, tika izstrādātas ilgtermiņa attīstības stratēģija un apmācības stratēģija.

Informatīvās sistēmas pilnveidošana un ieviešana. Atskaites periodā VDI darbinieku pārziņā un apkalpošanā bija 185 datortehnikas vienības, no tiem 12 serveri, 10 piezīmjdatori un 165 darbstacijas, ka arī datoru aprīkojums – printeri, skeneri, tīkla koncentratori, modēmi u.c.

2003.g. Valsts investīcijas programmas ietvaros VDI informatīvas sistēmas (IS) pilnveidošanai un ieviešanai piešķirti 63000 Ls. Līdzekļi novirzīti diviem mērķiem: datortehnikas parka atjaunošanai un VDI attīstībai.

Atskaites periodā tika izsludināts 1 atklāts konkurss. 27.05.2003. ar konkursa uzvarētāju – A/S “Sim.S.S.” noslēgts līgums par datortehnikas piegādi. Saskaņā ar noslēgto līgumu saņemtas 34 darbstacijas, 2 serveri, 2 piezīmjdatori, 17 printeri, 6 multimediju iekārtas, 7 kodoskopi u.c. datoru aprīkojums. Tehnikas uzstādīšanas vietas – Rīga un RVDI centrālie biroji. Kopējā līguma summa Ls 48509.

VDI IS attīstībai, ievērojot likumā “Par iepirkumu valsts un pašvaldību vajadzībām” noteiktās procedūras, veikti sekojoši pasākumi:

- organizēta cenu aptauja “Par standartprogrammatūras piegādi” – izdevīgākus noteikumus piedāvāja A/S “Exigen group”, ar kuru tika noslēgts līgums par standartprogrammu piegādi (“Lotus Notes Client” 60 licences, DOMINO APPLICATION SERVER, Adobe Photoshop, Adobe Acrobat, WINZIP 10 licences). Šī projekta kopējās izmaksas Ls 6075;

- iegādāti tīkla koncentratori birojiem Cēsīs, Limbažos, Aizkrauklē, Jēkabpilī un Tukumā par Ls 85. Koncentratori paredzēti biroju iekšējā tīkla pārkonfigurēšanai no iezvanpieejas uz Interneta pastāvīgo pieslēgumu;

- organizēta cenu aptauja par VDI Lietvedības dokumentu sistēmas papildus moduļu izstrādi, instalēšanu un adaptāciju. Izdevīgākus noteikumus piedāvāja A/S “Exigen group”, ar kuru tika noslēgts līgums par Personāla vadības dokumentu, darbinieku prombūtnes informācijas, darbinieku tabeles, izglītības un profesionālās attīstības moduļu izstrādi, kā arī pamata (jau piegādāto) un specializēto moduļu adaptāciju. Šī projekta kopējās izmaksas Ls 5891 (ieskaitot VDI sistēmas administratora apmācību);

- organizēta cenu aptauja, kuras rezultātā noslēgts līgums ar A/S “Exigen group” par VDI IS tehnisko atbalstu un uzturēšanu 2003.gadā, kura ietvaros veikti papildinājumi un grozījumi esošajā sistēmā, t.sk. veiktas izmaiņas IS iekļautajās veidlapās, atbilstoši izmaiņām likumdošanas aktos, izmainīti daži skati, iekļauti jauni lauki, atskaites u.c., atbilstoši lietotāju pieprasījumiem.

- organizēta cenu aptauja, un ar uzvarētāju SIA “Sistēm Serviss-R” noslēgts līgums par serveru piegādi Rēzeknes un Ventspils sektoriem par summu Ls 2427.

Uz 31.12.2003.g. Valsts investīcijas programmas ietvaros piešķirtie līdzekļi ir apgūti.

Piešķirtā budžeta ietvaros veikti arī citi pasākumi, kuru mērķis ir tālāka datorizētas informatīvās sistēmas attīstība. Kā svarīgākos no tiem jāatzīmē:

- cenu aptaujas procedūras par INTERNET pastāvīgo pieslēgumu RVDI centros un atsevišķos birojos. Pasākuma mērķis – VDI IS datu replikācijas pārkonfigurācija no iezvanpieejas, izmantojot modemus un telefona līnijas, uz Interneta pastāvīgo pieslēgumu. Līdz 31.12.2003.g. ar INTERNET pastāvīgo pieslēgumu nodrošināti visi RVDI centri un biroji, izņemot Madonas pilsētu;

- INTERNET pastāvīgā pieslēguma nomaiņa VDI centrālajā birojā uz citu INTERNET piegādātāju – SIA “Latnet”, šī pasākuma rezultātā ievērojami tika samazinātas abonēšanas izmaksas, kā arī palielināts e-pasta lietotāju skaits;

- iegādātas “ugunsmūra” programmas Outpost PRO 2.0 (firewall) 90 licences, kuras paredzētas instalēšanai reģionālo inspekciju birojos pret nesankcionētu ieiešanu darbstacijās, izmantojot INTERNET pastāvīgo pieslēgumu;

- uz cenu aptaujas procedūras pamata no SIA “Biroteh” par summu Ls 2485 tika iegādāts papildus datoraprīkojums – 6 printeri un 3 skeneri;

- sadarbībā ar SIA “Sistēm serviss-R” modernizēti serveri reģionālo inspekciju centros, paaugstinot serveru darbības (cietā diska ietilpību un operatīvās atmiņas apjomu);

- izveidots jauns vietējā datortīkla (LAN) atzars VDI centrālā biroja 2. stāvā. Darba izpildītājs – SIA “Dators Tev”.

Izpildot LR MK 04.12.2001.g. instrukcijas Nr.7 “Kārtība, kādā valsts institūcijas ievieto informāciju internetā” prasības, nomainīts INTERNET piegādātājs, mainīts arī VDI WEB lapaspuses domēna vārds no WWW.VDI.LV uz WWW.VDI.GOV. LV

Atskaites periodā veikta VDI WEB lapaspuses OSHA.LV nodošana uzturēšanai SIA “Latnet”.

Saskaņā ar VDI darbības programmas realizācijas kalendāro plānu modernizēts vietējais datortīkls (LAN) Rīgā. Pēc šo darbu izpildes Rīgas RVDI ir pilnā apjomā pieslēgta VDI IS. Vietējais datortīkls modernizēts arī Aizkrauklē, Cēsīs, Jēkabpilī, Liepājā, Limbažos, Tukumā un Ventspilī.

3. VDI inspicēšanas darbības analīze

Analizējot VDI uzraudzībā esošo uzņēmumu, iestāžu un organizāciju skaita izmaiņas, var secināt, ka šis rādītājs salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājies par 7,3% un ir 116 727. Tomēr, neskatoties uz uzņēmumu skaita pieaugumu, nodarbināto darbinieku skaits salīdzinājumā ar 2002.gadu samazinājies no 934 962 līdz 916 666 jeb par 2%. Darbinieku skaita samazināšanos, palielinoties uzņēmumu skaitam, VDI nevar izskaidrot, jo šī informācija pārsvarā ir saņemta no Valsts ieņēmumu dienesta struktūrvienībām. Uzņēmumu un darbinieku skaita korekcijas tika veiktas arī, izmantojot laikraksta "Latvijas Vēstnesis" publikācijas.

Saskaņā ar VDI 2003.gada darbības programmā noteiktajiem kvantitatīvajiem rādītājiem, atskaites periodā bija paredzēts veikt 9200 uzņēmumu apsekojumus. Apkopojot saņemto informāciju, var secināt, ka plāns ir izpildīts par 119,6% un apsekoto uzņēmumu skaits sastādīja 11 001. Sadalījumā pa RVDI plānotais rādītājs salīdzinājumā ar faktisko izpildi ir pārsniegts par 42% - Latgales RVDI, 24% - Austrumvidzemes RVDI, 26% - Kurzemes RVDI, 28% - Ziemeļvidzemes RVDI un par 18% Dienvidu. Rīgas RVDI gadā ieplānoto 3080 uzņēmumu apsekojumu vietā veica 3403 apsekojumus, kas norāda uz plāna izpildi par 110%.

Lai veicinātu un pēc iespējas ātrāk pabeigtu reitingu sistēmas ieviešanu uzņēmumu profilaktiskajā apsekošanā, RVDI turpina apzināt "jaunos" uzņēmumus. Kopumā uz 2004.gada sākumu bija apzināti 45 957 uzņēmumi, iestādes un organizācijas.

Viens no VDI apstiprinātās uzņēmumu reitingu sistēmas ieviešanu raksturojošiem rādītājiem ir novērtēto uzņēmumu īpatsvars apzināto uzņēmumu skaitā. Pēc statistikas datu apkopojuma var redzēt, ka Austrumvidzemes RVDI no 2567 apzinātiem uzņēmumiem 1360 jeb 53% ir novērtēti pēc reitingu sistēmas. Ziemeļvidzemes RVDI šis rādītājs ir 1239 uzņēmumi jeb apmēram 11%. Latgales reģionā pēc reitinga sistēmas ir novērtēti 1739 uzņēmumi, kas ir 32%. 2004.gadā šis darbs jāaktivizē, lai varētu uzsākt IS izmantošanu inspektorū darba plānošanā.

Uzņēmumu inspicēšana. Lai panāktu strādājošo darba vides sakārtošanu un darba likumdošanas prasību ievērošanu, valsts darba inspektori atskaites periodā darba devējiem izsnieguši 5253 aktus – rīkojumus, un tajos konstatēti 48 060 pārkāpumi, kuri jānovērš līdz noteiktam termiņam. No visiem konstatētajiem pārkāpumiem, atskaites periodā bija jānovērš 44 253 pārkāpumi, bet novērsti 43 354 jeb 98 %, kas par 2 % pārsniedz plānoto novērsto pārkāpumu procentu. Visi pārkāpumi nav novērsti tādēļ, ka daļa no apsekotajiem uzņēmumiem, firmām savu darbību ir pārtraukuši, atsevišķi darba devēji atteikušies novērst pārkāpumus un inspektori vērsušies tiesā, tāpēc to novēršanas termiņš ir garāks. Jāatzīst, ka dažos gadījumos inspektori nepietiekoši kontrolējuši izsniegto rīkojumu izpildi.

Aktos – rīkojumos uzrādīto konstatēto pārkāpumu analīze, ļauj secināt, ka:

1. **18,4 %** pārkāpumu ir darba tiesisko attiecību jomā. 2002.gadā šis rādītājs bija 16,4 %, tas norāda, ka atskaites periodā darba devēji nepietiekoši veltījuši uzmanību Darba likuma prasību ievērošanai, tādēļ VDI arī turpmāk īpaša uzmanība jāvelta darba likumdošanas aktu ievērošanai uzņēmumos. Kā galvenie darba likumdošanas aktu pārkāpumi jāmin:

- darba līgumu nenoslēgšana ar darbiniekiem, nepilnīga vai neprecīza to noformēšana – 31,4 % no kopējā pārkāpumu skaita darba tiesisko attiecību jomā;
- pārkāpumi darba samaksas jautājumos (virsstundu darbu neapmaksa, brīvdienu darba apmaksas noteikumu pārkāpumi, darba algas savlaicīga neizmaksa) – 20,4 % no visiem pārkāpumiem darba tiesisko attiecību jomā.

Jāsaka, ka netika konstatēta atšķirīga samaksa sievietēm un vīriešiem par vienādu darbu uzņēmumos.

2. **81,6 %** pārkāpumu attiecas uz darba aizsardzības likumdošanu. Salīdzinot ar 2002.gadu (85,6 %), šo pārkāpumu skaits samazinājies, tas norāda, ka daudzi darba devēji izpratuši darba drošības jautājumu nozīmi un sākuši tos risināt uzņēmumā. Kā galvenie darba aizsardzības likumdošanas pārkāpumi jāatzīmē:

- organizatoriska rakstura pārkāpumi – 76,9 % no šīs jomas pārkāpumiem, tai skaitā:
 - nav izveidota darba aizsardzības sistēma uzņēmumā;
 - nav izstrādātas ievadinstrukcijas un instrukcijas darba vietā, kā arī nav instruēti darbinieki;
 - nav novērtēti darba vides riska faktori u.c. Šādi pārkāpumi konstatēti lielā daļā uzņēmumu visos rajonos un pilsētās.
- tehniska rakstura pārkāpumi veido 23,1 % no šīs jomas pārkāpumiem, kā raksturīgākie jāmin:
 - darbgaldu ekspluatācija bez aizsargnožogojumiem;
 - neapmācīti darbgaldu operatori, kas tika konstatēti atsevišķos kokapstrādes uzņēmumos visos rajonos, kuri tika pārbaudīti.

Ievērojamais organizatoriskā rakstura pārkāpumu skaits izskaidrojams ar to, ka ne visi darba devēji ir iepazinušies ar vairākiem jaunākajiem darba likumdošanas aktiem, un to ieviešana uzņēmumos ir sākuma stadijā.

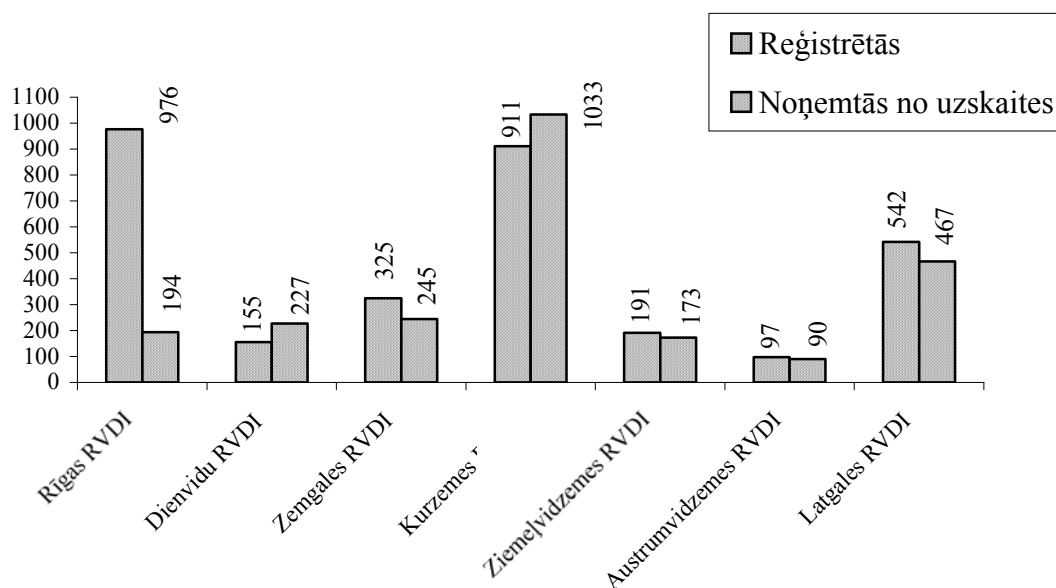
Izmantojot VDI rīcībā esošos mērinstrumentus, VDI darbinieki uzņēmumos un iestādēs veica darba vides novērtēšanu, izsniedzot 76 ekspresmērījumu (apgaismojuma, trokšņa līmeņa) protokolus. Neskatoties uz to, ka nav normatīvo aktu par apgaismojuma normām, mērījumu rezultāti tika izvērtēti kopā ar darba devējiem un nepieciešamības gadījumā tika ieteikts veikt darba apstākļu uzlabošanu nodarbinātajiem.

Lai paaugstinātu valsts darba inspektoru kompetenci arodveselības jomā, valsts darba inspektori – higiēnisti organizēja 42 pasākumus un sniedza konsultācijas jauno normatīvo dokumentu un izstrādāto metodisko norādījumu pielietošanā, analizēja valsts darba inspektoru darbu arodveselības jomā pēc aktiem – rīkojumiem un praksē, kā arī sagatavoja palīgmateriālus par darba higiēnu un veselības aizsardzību.

Pateicoties valsts darba inspektoru – higiēnistu aktīvajam apmācību darbam, valsts darba inspektoru kompetence arodveselības un darba higiēnas jautājumos ir uzlabojusies, jo panākta darba vides sakārtotība apsekotajos uzņēmumos. Uzņēmumos konstatētie pārkāpumi ir līdzīgi, un galvenās problēmas tajos ir saistītas ar darba drošības un veselības aizsardzības preventīvajiem pasākumiem – lieli finansiālie izdevumi, informācijas iegūšana, nekaitīgas tehnoloģijas iegāde, kvalificētu darba aizsardzības speciālistu trūkums, nepietiekama apmācība, atbilstošu individuālo aizsardzības līdzekļu (**IAL**) iegāde, nesakārtota iekšējā kontrole uzņēmumā, kompetentu institūciju trūkums, kas palīdzētu noteikt darba vides riskus.

Daļa no visiem konstatētajiem pārkāpumiem attiecas uz **bīstamo iekārtu** ekspluatāciju. 2003.gadā VDI saskaņā ar 1998.gada 24.septembra MK likumu “Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību” un 2000.gada 4.aprīlī apstiprinātajiem MK noteikumiem Nr.129 “Bīstamo iekārtu reģistrācijas kārtība”, kā arī pildot Valsts darba inspekcijas Nolikumu, turpināja veikt bīstamo iekārtu reģistrāciju, pārreģistrāciju un bīstamo iekārtu ekspluatācijas uzraudzību uzņēmumos, organizācijās un iestādēs.

Uz 2004.gada 1.janvāri VDI uzskaitē ir 23 288 bīstamās iekārtas. 2003.gada laika reģistrētas 3197 bīstamās iekārtas, savukārt no uzskaites noņemtas – 2429. 2003.gadā iekārtu skaits palielinājies par 768 iekārtām.

Bīstamo iekārtu reģistrācijas aktivitātes 2003.g.

Veicot bīstamo iekārtu ekspluatācijas uzraudzību, konstatēts, ka ne vienmēr, mainoties uzņēmuma nosaukumam, tiek veikta iekārtu pārreģistrācija. Bez tam celtniecības objektos uz vietas ne vienmēr ir pieejami apkalpojošā personāla kvalifikāciju apliecinājoši dokumenti. Joprojām sastopami gadījumi, kad bīstamo iekārtu valdītāji paši neorientējas attiecīgajos normatīvajos aktos. Rezultātā, veicot uzņēmumu apsekošanu, nākas konstatēt bīstamās iekārtas, kas nav pārbaudītas un reģistrētas noteiktajā kārtībā.

Plaši sāk ieviesties prakse uz apkures katla norādīt maksimālo temperatūru 95⁰, lai tas nebūtu jāreģistrē kā bīstamā iekārta un jāveic tā pārbaudes un sertifikācijas procedūra atbilstoši bīstamo iekārtu likumdošanai.

Veicot uzņēmumu apsekošanu, VDI veltīja lielu uzmanību bīstamo iekārtu ekspluatācijas jautājumiem. Tā 2003.gadā inspektori ir pārbaudījuši vairāk kā 3600 bīstamās iekārtas. Apsekošanas gaitā 225 gadījumos apturēta to darbība, kā arī 11 gadījumos par smagiem pārkāpumiem bīstamo iekārtu lietošanā administratīvi sodītas uzņēmumu amatpersonas.

Būtiskākie pārkāpumi:

1. bīstamās iekārtas nav reģistrētas VDI;
2. nav veiktas tehniskās pārbaudes – kas ir MK Noteikumu Nr. 85 “Kravas celtni uzraudzības kārtība” prasību neievērošana;
3. nav apmācīts personāls, kas ir rīkojuma Nr. 284 “Par bīstamo iekārtu apkalpojošā personāla apmācību, atestāciju un zināšanu pārbaudi” prasību neievērošana.

Regulāri tika sniegta metodiska un praktiska palīdzība RVDI bīstamo iekārtu reģistratoriem par aktuāliem jautājumiem un izmaiņām bīstamo iekārtu reģistrācijā. Tā tika organizēti kvalifikācijas paaugstināšanas semināri, kurā piedalījās visu reģionu reģistratori un pārstāvji no akreditētām pārbaudes institūcijām. Tika iztirzāta tēma par bīstamo iekārtu sertifikācijas īpatnībām, kā arī apspriestas radušās problēmas un neskaidrības. Valsts darba inspektori, saņemot informāciju par bīstamo iekārtu pārbaudes institūciju veiktajām bīstamo iekārtu pārbaudēm, operatīvi kontrolē bīstamo iekārtu valdītājus, kuri savlaicīgi neregistrē bīstamās iekārtas, kā arī ir lietas kursā par bīstamām iekārtām, kurām ir veiktas pārbaudes un lielāku uzmanību velta tiem uzņēmumiem, kuros šīs pārbaudes nav veiktas.

Gadījumos, kad, apsekojot uzņēmumus un objektus, tiek konstatēti darbinieku veselībai un dzīvībai bīstami un kaitīgi faktori, valsts darba inspektori pieņēmuši lēmumu par

šo **uzņēmumu, struktūrvienību vai objektu darbības apturēšanu**. Šādi lēmumi tika pieņemti tikai galējās nepieciešamības gadījumos.

Atskaites periodā VDI apturējusi Jelgavas rajona SIA "SE" būvobjektu par smagiem darba aizsardzības noteikumu pārkāpumiem, apturēti 12 uzņēmumu ražošanas iecirkņi, cehi un 345 mašīnas, iekārtas, tajā skaitā 225 bīstamo iekārtu darbība. Salīdzinot ar 2002.gadu, apturēto mašīnu un iekārtu skaits (462) ir samazinājies, tas norāda, ka darba devēji ir veikuši noteiktu darbu, lai sakārtotu darba mašīnas un iekārtas atbilstoši prasībām, kā arī uz valsts darba inspektoru konsekvētām prasībām noteikumu ievērošanā. Tomēr jāatzīmē, ka joprojām tiek konstatēti tādi pārkāpumi, kā piemēram, tiek ekspluatētas neregistrētas bīstamās iekārtas vai tās nav pārbaudītas, tiek ekspluatēti darbgaldi, kuriem nav aizsargnožogojumu, ražošanas telpas nav nodrošinātas ar nepieciešamo ventilāciju.

142 gadījumos izsniegti brīdinājumi par iespējamu mašīnu, iekārtu darbības apturēšanu, ja netiks novērsti konstatētie pārkāpumi.

Gadījumos, kad darba devēji neievēroja pastāvošo likumdošanu, darba aizsardzības noteikumu un normatīvu prasības, valsts darba inspektori sodījuši darba devējus **administratīvā kārtā ar naudas sodu**. 2003.gadā par darba, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu ekspluatācijas noteikumu pārkāpumiem, valsts darba inspektori saukuši pie administratīvās atbildības un sodījuši ar naudas sodu 704 darba devējus – 465 darba tiesisko attiecību jomā un 239 darba aizsardzības jautājumos, par kopējo summu Ls 39 965. Kā pārkāpumi, par kuriem uzlikti sodi, jāmin: darba samaksas jautājumi, darbinieku nenoformēšana darbā, darba aizsardzības normu, bīstamo iekārtu ekspluatācijas noteikumu pārkāpumi. Atskaites periodā iekasēti Ls 33 395, kas ir 83,5 % no kopējās uzliktās soda naudu summas. Ja sodu piedziņu veic Tiesu izpildītāji, nomaksas laiks pagarinās, bet dažreiz to nav iespējams piedzīt vispār.

2003.gada prioritātes. Veicot VDI rīcībā esošās informācijas analīzi par konstatētajiem pārkāpumiem darba drošības, darba likumdošanas, arodsaslimšanas un bīstamo iekārtu ekspluatācijas jomās, katru gadu tiek noteiktas VDI darbības prioritātes. 2003.gadā kā VDI kopējā prioritāte tika noteikta **"Kokapstrādes uzņēmumi"**.

Tā kā kokapstrādes nozarē ir daudz uzņēmumu, bet ne visos ir izveidotas un labā līmenī strādā darba aizsardzības sistēmas, par ko liecina daudzie nelaimes gadījumi nozarē, RVDI 2003.gadā veikušas ievērojamu darbu, lai pārbaudītu darba drošības noteikumu ievērošanu kokapstrādes uzņēmumos. Šajā gadā apsekoti 1243 kokapstrādes uzņēmumi. Pārbaudīta darba vides risku novērtēšana, iekārtu un IAL atbilstība likuma "Par atbilstības novērtēšanu" prasībām. Par konstatētiem pārkāpumiem darba devējiem izsniegti rīkojumi, kuros norādīti pasākumi, kādi jāveic, lai izveidotu drošus darba apstākļus apkalpojošam personālam. Galvenie novērotie pārkāpumi bija – darbgaldu drošības neatbilstība noteikumu prasībām, nenovērtēti darba vides riski, nepietiekoši apmācīts apkalpojošais personāls, neveiktas obligātās veselības pārbaudes, strādājošo nodarbināšana bez darba līguma, IAL nelietošanai.

Lai veicinātu darba vides iekšējās uzraudzības sistēmas izveidošanu uzņēmumos un novērtētu darba vides riskus, VDI amatpersonas organizējušas seminārus, veikušas lielu konsultatīvo darbu šo jautājumu skaidrošanā. Tāpat tika izmantoti vietējie masu saziņas līdzekļi, lai informētu par pārbaudēm kokapstrādes uzņēmumos un darba drošības prasībām, kādas jāievēro, veicot kokapstrādes darbus. RVDI šo darbu turpinās, veicot preventīvo darbu, kā arī turpmāk izmantos vietējo masu mediju palīdzību.

VDI veikto aktivitāšu rezultātā 2003.gadā nelaimes gadījumu skaits šajā nozarē samazinājies par 23%. Lai arī šajā gadā tika pārbaudīts ievērojams skaits (65%) kokapstrādes uzņēmumu, tomēr šī nozare jāpatur redzes lokā arī turpmāk, veicot profilaktisko darbu.

Kā atsevišķa prioritāte VDI darbā ir **nelegālās nodarbinātības jeb “melnā darba”** atklāšana, t.i., strādājošie tiek nodarbināti bez darba līguma noformēšanas. Pavisam VDI 2003.gadā atklājusi 477 gadījumus, kuros nebija noformētas darba tiesiskās attiecības, no tiem sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu (VID), atsevišķos gadījumos pieaicinot Ekonomiskās vai Finanšu policijas pārstāvjus, atklāti 407 šādi gadījumi. Visvairāk “melnā darba” strādnieku atklāts Rīgas pilsētā – 240 un rajonos sekojoši: Rīgas – 29, Saldus – 28, Daugavpils – 21, Gulbenes – 15 un Talsu – 15. Piemēram, kādā no Rīgas uzņēmumiem tika atklāti 92 darbinieki, kuriem nebija noformētas darba tiesiskās attiecības, vēl kādā – 29 darbinieki.

Ievērojamu rezultātu deva Austrumvidzemes, Ziemeļvidzemes, Kurzemes, Latgales, Rīgas RVDI apkalpojamajos rajonos vienu reizi ceturksnī organizētā kampaņa “Melnais darbs”.

Minēto aktivitāšu rezultātā sastādīti akti – rīkojumi un pie administratīvās atbildības saukti 182 darba devēji, sodot ar naudas sodu par kopējo summu Ls 12 660.

Tā kā strādājošo nodarbināšana bez darba līguma joprojām ir aktuāla un arī viena no Eiropas Savienības (ES) nodarbinātības vadlīnijām ir izskaust nelegālo nodarbinātību, VDI 2004.gadā turpinās uzņēmumu pārbaudes šajos jautājumos, kā arī aktīvi piedalīsies pamatnostādņu “Par pasākumiem nelegālās nodarbinātības samazināšanai darba jomā” izstrādē. Lai pastiprinātu kontroli nodarbinātības jomā, nodrošinātu savlaicīgu informācijas apmaiņu un samazinātu nelegāli nodarbināto skaitu, VDI uzskata, ka nepieciešams veidot kopēju datu bāzi ar Valsts ieņēmumu dienestu, Uzņēmumu reģistru, Pilsonības un migrācijas pārvaldi, Nodarbinātības valsts dienestu, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru.

Profilaktiskā apsekošana. Veicot profilaktisko uzņēmumu apsekošanu, ārpus noteiktām prioritātēm, valsts darba inspektori pārbaudījuši uzņēmumus, tajā skaitā mācību iestādes, katlu mājas un siltummezglus, kā arī kokapstrādes, lauksaimniecības, tirdzniecības u.c. uzņēmumus, atbilstoši saviem apstiprinātajiem plāniem. 717 dažādu nozaru uzņēmumos veiktas mērķpārbaudes kopā ar VID speciālistiem.

Jāatzīmē, ka izglītības iestādēs nepietiekoši tiek nodrošināta MK noteikumu Nr.492 “Kārtība kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”, kā arī MK noteikumu Nr.379 “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasību izpilde – nav veikta darba vides iekšējās uzraudzības organizēšana, bieži nav nodrošināta nepieciešamā ventilācija praktisko darbu telpās, nav izstrādātas darba drošības instrukcijas, bojāts grīdas segums vai logu rāmji u.c.

Katlu mājās bieži trūkst cauruļvadu izvietojuma shēmas, tiek izmantoti nepārbaudīti mēraparāti, nav katlu apkalpošanas instrukcijas, tiek ekspluatētas katliekārtas, kuras nav reģistrētas VDI, apkalpojošais personāls nav attestēts darba aizsardzībā, nav norīkoti atbildīgie speciālisti par katlu drošu ekspluatāciju, u.c.

Arī pārējos pārbaudītos uzņēmumos tika konstatēti pārkāpumi darba likumdošanā, kā arī tehniska un organizatoriska rakstura pārkāpumi. Par visiem konstatētajiem pārkāpumiem, darba devējiem izsniegts akts – rīkojums, pārkāpumu novēršanai.

Lai panāktu darba vides sakārtošanu uzņēmumos, jāpaaugstina noteikumu un likumu prasību ievērošanas kontrole kā izglītības iestādēs, tā arī pārējos uzņēmumos, jāturpina informēt darba devēji par jaunajiem darba un darba aizsardzības likumdošanas aktiem, kā arī jāveic izskaidrošanas darbs darba devējiem un attiecīgām amatpersonām par likumdošanas aktu piemērošanu praksē. Lai to panāktu, plašāk jāizmanto masu informācijas līdzekļi, kā arī jāturpina organizēt un piedalīties dažādos semināros un sapulcēs.

Kompleksās pārbaudes. Saskaņā ar VDI darbības programmu, Rīgas RVDI atskaites periodā veikusi SIA “VP Market”, A/S “BMGS”, SIA “Nelda” un SIA “Swedwood Latvia Ltd” komplekso pārbaudi. Neskatoties uz to, ka pārbaudītajos uzņēmumos ir veikti pasākumi

darba aizsardzības jautājumu risināšanā, tika konstatēti arī trūkumi, piemēram: nebija izstrādāti vai nepilnīgi izstrādāti plāni darba vides iekšējās uzraudzības veikšanai; nebija izveidota noteiktā darba aizsardzības struktūrvienība, atsevišķās telpās nebija sakārtota ventilācija, ne visur izliktas drošības zīmes, atsevišķas bīstamās iekārtas (lifti) nebija reģistrētas VDI un nebija veiktas to tehniskās pārbaudes.

Dienvidu RVDI veikusi SIA "Degas" komplekso pārbaudi, kuras rezultātā konstatēti pārkāpumi darba likumdošanas un darba aizsardzības noteikumu ievērošanā, bet Ziemeļvidzemes RVDI, balstoties uz iesnieguma pamata, tika veikta kompleksā pārbaude SIA "Valpro Corporation".

Visos gadījumos par konstatētiem pārkāpumiem sastādīts akts – rīkojums un norādīts termiņš to novēršanai.

Arī 2004.gadā, lai panāktu darba aizsardzības sistēmas funkcionēšanu, reģionālo VDI amatpersonām aktīvi jāpiedalās Darba aizsardzības likuma prasību ieviešanā uzņēmumos, sniedzot nepieciešamās konsultācijas. Tāpat RVDI amatpersonām biežāk jāpielieto administratīvie ietekmēšanas līdzekļi.

Lai realizētu Latvijas – Zviedrijas sadarbības projektu "Darba drošības un veselības aizsardzības vadības sistēmas ieviešana Latvijā" – Kurzemes, Dienvidu, Zemgales, Austrumvidzemes, Latgales, Rīgas un Ziemeļvidzemes RVDI veica **inspicēšanas kampaņu** kokapstrādes un auto apkopes uzņēmumos. (skat. "Starptautiskā sadarbība")

Tirgus uzraudzība. Ņemot vērā to, ka atbilstoši vairāku darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām (LR MK Noteikumi Nr.186 "Noteikumi par mašīnu drošību", LR MK Noteikumi Nr.165 "Noteikumi par spiedieniekārtām un to kompleksiem", LR MK Noteikumi Nr.242 "Noteikumi par vienkāršajām spiedvertnēm", LR MK Noteikumi Nr.248 "Noteikumi par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem"), VDI jāveic arī tirgus uzraudzība, atskaites periodā valsts darba inspektori pārsvarā veica skaidrojošu darbu darba devējiem. Jāatzīmē, ka iekārtu piegādātāji un uzstādītāji bieži vien nav informēti par jaunāko likumdošanu un prasībām šai jomā. Iegādājoties dažāda veida aprīkojumu, uzņēmēji aiz nezināšanas nepieprasa attiecīgu dokumentāciju. Līdz ar to tikai pēc tam, kad VDI draud piemērot sankcijas par normatīvajiem aktiem neatbilstošas iekārtas uzstādīšanu un ekspluatāciju, uzņēmējam jātērē laiks un nereti arī lieli līdzekļi, lai sakārtotu dokumentāciju un saņemtu attiecīgus sertifikātus atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Tā, piemēram, uzņēmums Jelgavā, uzsākot darbību, iegādājās kokapstrādes līniju. Piegādātājs nebija nodrošinājis to ar attiecīgu sertifikātu, līnijai nebija CE marķējuma, uzņēmuma vadība, savukārt, nezināja par šādu dokumentu nepieciešamību. Iekārta ir ražota Taivānā, ne ražotājs, ne uzstādītājs nebija to nodrošinājis ar Latvijas likumdošanai atbilstošiem aizsargnožogojumiem. Rezultātā notika smags nelaimes gadījums, kurā darbiniekam tika amputēta plauksta.

Pārbaudot IAL atbilstību, VDI inspektori konstatēja, ka vēl joprojām diezgan daudz uzņēmumos izmanto pirms vairākiem gadiem iegādātus IAL, un tiem nav atbilstoša marķējuma. Bieži darbiniekiem izsniegtie IAL nav marķēti ar CE marķējumu, tiem nav atbilstības deklarācijas, instrukcijas par to lietošanu un citas dokumentācijas atbilstoši to klasifikācijai.

Iemesls tam, ka tomēr tiek lietoti neatbilstoši IAL, ir darba devēja nekompetence darba aizsardzības jautājumos, kā arī tas, ka tirdzniecības vietās tiek tirgotas identiskas preces, kas var tikt kvalificētas gan kā individuālais aizsardzības līdzeklis (ja tam ir atbilstošs marķējums un dokumentācija), gan kā vienkārši apģērbs.

Lai samazinātu problēmas tirgus uzraudzības jomā, atskaites periodā liela vērība tika pievērsta tieši informācijas izplatīšanā un izglītojošu pasākumu izpildē. Šādi pasākumi notika VDI ietvaros, kā arī darbojoties starptautiskajos projektos, piedaloties semināros, konferencēs un tematiskās izstādēs. Atskaites periodā tika izdoti un ar VDI palīdzību izplatīti dažādi informatīva un izglītojoša satura bukleti. VDI Interneta mājas lapā aktualizēta informācija IAL un mašīnu ražotājiem, izplatītājiem un lietotājiem par atbilstības novērtēšanas un apliecināšanas prasībām.

Darba aprīkojuma un citu izstrādājumu tirgus uzraudzība ir jauns virziens inspektoru darbā ar savu specifiku, kādas līdz šim inspektoru praksē nav bijis. Cerams, ka VDI no jauna izveidotā Tirgus uzraudzības daļa un tās speciālisti būs atbalsts un palīgs tirgus uzraudzības jautājumu risināšanā, kā arī inspektoru kvalifikācijas paaugstināšanā.

Aktivitātes tirgus uzraudzības jomā atspoguļotas *tabulās Nr.1 un Nr.2.* :

Tabula Nr.1

1. Apsekotās iestādes, uzņēmumi tirgus uzraudzības jomā –	kopā: 1053
2. Konstatēti pārkāpumi tirgus uzraudzības jomā –	kopā: 626
3. Uzliktie sodi tirgus uzraudzības jomā –	kopā: -
4. Īslaicīgi aizliegumi izplatīt un ekspluatēt iekārtas –	kopā: 6
5. Iekārtu pilnīga aizliegšana un dokumentācijas sagatavošana iekārtu iznīcināšanai –	kopā: -

Iekārtas, uz kurām attiecas likums “Par bīstamo iekārtu uzraudzību”

Nr.p.k.	Reģistrētas jaunas bīstamās iekārtas	Ar ES valstu sertifikātiem (rezervuāriem – deklarācijas)	Ar Latvijā pilnvarotas sertifikācijas institūcijas sertifikātiem	Reģistrācijas atteikumi
1.	Spiedieniekārtas, tajā skaitā katli	31 8	176 19	-
2.	Cilvēku pacelāji	82	14	
3.	Lifti	10	129	
4.	Rezervuāri (not. Nr. 372)	7	22	
	Kopā	130	341	-

Citas iekārtas un individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL) saskaņā ar normatīviem, kas izdoti saskaņā ar likumu “Par atbilstības novērtēšanu”

Nr.p.k.	Atklāto pārkāpumu vai veikto pasākumu veids	Skaitis
1.	IAL bez CE marķējuma iegādāšanās un lietošana darba vietās	1434
2.	Bez CE marķējuma, atbilstības deklarācijām un/vai nesertificētu IAL piedāvāšana tirdzniecībā (šajā skaitā NTD darbinieku un PTAC kopējo pārbaužu rezultātā atklātie pārkāpumi)	51
3.	Jaunu darba mašīnu iegādāšanās un lietošanas uzsākšana, kurām nav CE marķējuma	102
4.	Jaunu vienkāršo spiedvertņu iegādāšanās un lietošanas uzsākšana, kurām nav CE marķējuma (ja PS x V lielāks par 50 bari x litri) un informācijas plāksnes ar noteikumos paredzēto informāciju	2
5.	Jaunu sprādziebīstamā vidē lietojamo iekārtu un aizsardzības sistēmu uzstādīšana un lietošanas uzsākšana, kurām nav CE marķējuma	-
6.	Uzņēmumu pārbaudes, kas izgatavo vai piedāvā Latvijas iekšējā tirgū IAL vai iekārtas, kuru atbilstībai jābūt apliecinātai ar sertifikātiem, atbilstības deklarācijām un CE marķējumu	31
7.	Sniegtas konsultācijas uzņēmējiem par normatīvo aktu prasībām atbilstības novērtēšanas un tirgus uzraudzības jautājumos	696
8.	Pasākumi (semināri, diskusijas, konsultācijas) VDI darbiniekiem	38

Iesniegumu izskatīšana. Realizējot vienu no galvenajām VDI funkcijām par darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvo aktu prasību ievērošanas uzraudzību un kontroli, VDI amatpersonas likumā “Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās” noteiktajā kārtībā izskata fizisko un juridisko personu iesniegumus un sūdzības un sniedz rakstiskas atbildes.

Joprojām VDI ik gadu pieaug izskatīto **darbinieku iesniegumu** skaits. 2003.gadā tika izskatīti 3042 iesniegumi, savukārt 2002.gadā – 2598 (sk. tabulu Nr. 3).

Iesniegumu pieaugums liecina arī par to, ka ar katru gadu tiek panākta arvien lielāka uzticība VDI no darbinieku puses. Iedzīvotāju vidū izplatās informācija par VDI darbību un sniegto palīdzību. Dažkārt izdodas atrisināt radušos konfliktus arī bez iesnieguma izskatīšanas – VDI amatpersonas telefoniski izskaidro darba devējam likumdošanas prasības, un darba devējs pārkāpumu novērš. Tas liecina par darba devēju labvēlīgu attieksmi pret VDI un uzticēšanos tai.

Tabula Nr.3

Izskatītie iesniegumi

Nr. p.k.	Izskatītie rakstiskie iesniegumi	Gadi	
		2003	2002
1.	Darba likumdošanā kopā :	2604	2227
	t.sk:		
	- par nodarbināšanu bez darba līguma	90	113
	- par darba līgumiem	163	142
	- par darba samaksu	1754	1262
2.	Darba aizsardzības likumdošanā kopā :	246	205
3.	Par bīstamām iekārtām kopā :	8	28
4.	Pārējie kopā :	184	138
5.	Iesniegumi Pavisam:	3042	2598

No kopējā iesniegumu skaita 85,6 % ir par darba likumdošanas jautājumiem. Lielākā iesniegumu daļa no tiem ir par darba samaksu, kas ir praktiski aktuālākā problēma. Iesniegumos par darba samaksu izplatītākie jautājumi ir kompensācijas par neizmantoto atvaļinājumu neizmaksāšana, savlaicīga darba algas neizmaksāšana, likumā noteikto piemaksu neveikšana un atlaišanas pabalstu nemaksāšana.

Bieži vien pārkāpumi ir saistīti ar Darba likuma nezināšanu – kaut arī likums stājies spēkā no 2002.gada 1.jūnija. Atsevišķos gadījumos darba devējs apzināti pārkāpj Darba likumu, izmantojot darbinieku neziņu.

Gadījumos, kad darbinieki vērsas VDI, viņiem tiek izskaidroti darba devēja pienākumi, kā arī izskaidrotas paša darbinieka tiesības. Darbinieki tiek mudināti ievēlēt pilnvarotus pārstāvjus, uzticības personas, ar kuru starpniecību aizstāvēt savu tiesību ievērošanu. Lielajos uzņēmumos darbinieki ir aktīvāki, zinošāki, drošāk pieprasa savu tiesību ievērošanu. Savukārt mazajos uzņēmumos, baidoties zaudēt darbu, darbinieki reti izmanto savas likumā paredzētās tiesības. Bieži, lai varētu maksāt mazāku oficiālo darba algu, darbinieki tiek noformēti uz nepilnu darba laiku, un pēc darba attiecību pārtraukšanas viņi mēģina to apstrīdēt. Šādos gadījumos, kad abas puses sākotnēji ir iesaistījušās reālo ienākumu slēpšanā, dokumentāli fiksēt atšķirīgus datus faktiski nav iespējams. Atliek ieteikt vērsties tiesā un ar liecinieku palīdzību censties pierādīt faktiskos darba laikus.

Pēc darba grāmatiņu atcelšanas, pārtraucot darba attiecības, darbiniekiem aktuālas ir izziņas par darbu. Tika saņemti iesniegumi par to, ka izziņas vispār netiek izsniegtas, to izsniegšana tiek novilcināta 1-3 mēnešus, izziņās netiek atspoguļota nepieciešamā informācija. Iemesli izziņas par darbu neizsniegšanai – Darba likuma neprecizitāte, nav norādīts konkrēts izziņas saturs un izsniegšanas termiņš.

Darba devēji nelabprāt pilda likumdošanas normas attiecībā uz grūtniecēm un sievietēm pēcdzemdību periodā. Iesniegumi par atšķirīgu attieksmi nav saņemti.

426 iesniegumi jeb 14,0% no iesniegumiem par darba likumdošanas jautājumiem bija **par darba tiesisko attiecību izbeigšanu**. Tas būtu skaidrojams ar to, ka jaunais Darba likums nosaka citādu darba tiesisko attiecību izbeigšanas kārtību. Darba attiecību izbeigšanas pamatdokuments ir rakstveida uzteikums. Daudzi darba devēji vāji orientējās Darba likumā, un darba attiecības turpināja izbeigt ar rīkojumu, bez darba devēja rakstveida uzteikuma. Jautājumos par darba devēju uzteikumu nepamatotību un citos atlaišanas no darba gadījumos, kad pārkāptas darbinieka tiesības turpināt darba tiesiskās attiecības, lai nenokavētu prasības termiņu, iesniedzējiem tika ieteikts savlaicīgi griezties tiesā.

Cēlonis šīm problēmām ir darba strīdu risināšanas mehānismu neefektivitāte mūsu valstī. Piemēram, darbinieki savu problēmu risināšanai praktiski ļoti maz izvēlas citas likumdošanā noteiktās tiesības, izvēlot savus pārstāvjus, uzticības personas, apvienojoties arodbiedrībās, slēdzot koplīgumus, kā arī ievēlot strīdu komisijas, bet galējās situācijās cer ar VDI represīvo metožu palīdzību risināt savas problēmas. Tas, acīmredzot, skaidrojams ar iedzīvotāju lielākās daļas slikto ekonomisko stāvokli, jo, izrādot likumīgās aktivitātes un iniciatīvu, darbinieki baidās zaudēt, kaut minimālos, bet esošos ienākuma un iztikas avotus.

Izskatot iesniegumus, galvenokārt, nākas saskarties ar ieilgušiem konfliktiem un strīdiem starp darba devēju un darbinieku. Analizējot saņemtos iesniegumus, jāatzīmē, ka tie kļūst komplicētāki un to izskatīšana prasa arvien dziļākas un vispusīgākas juridiskās zināšanas.

Atskaites periodā VDI amatpersonas izskatīja 14 sūdzības **par inspektoru pieņemtajiem lēmumiem par administratīvā soda uzlikšanu**, no kuriem 13 lēmumi atstāti spēkā, jo valsts darba inspektoru pieņemtie lēmumi bija pamatoti, viens lēmums atcelts un nodots jaunai izskatīšanai, 10 sūdzības par aktu – rīkojumu, vai to atsevišķu punktu atcelšanu, no kurām piecos gadījumos inspektora prasības tika atstātas spēkā, četros gadījumos sastādītie akti – rīkojumi atcelti un lieta nodota jaunai izskatīšanai, un 12 sūdzības par izmeklēta

nelaimes gadījuma akta atcelšanu, no kurām divos gadījumos valsts darba inspektoru sastādītie akti tika atcelti, un lieta nodota jaunai izskatīšanai (*tabula Nr. 4 un Nr.5*).

Tabula Nr.4

Pārsūdzētie administratīvie akti					
Nr. p.k.	Administratīvie akti	Skaitis kopā	Lēmumi (sodi)	Akti – rīkojumi	Citi
1	VDI vadītājam pārsūdzētie administratīvie akti	36	14	10	12
	t.sk.				
	Atstāti spēkā	28	13	5	10
	Pilnība atcelti	7	1	4	2
	Dalēji atcelti	1	-	1	
2	Tiesai pārsūdzētie administratīvie akti	16*	10	5	1
	t.sk.				
	Atstāti spēkā	8	5	2	1
	Pilnība atcelti	1	1		
	Dalēji atcelti				

*Lēmumi vēl nav pieņemti, atrodas lietvedībā tiesā.

Tabula Nr.5

VDI vadībai pārsūdzētie iesniegumi, sūdzības	Skaitis kopā	Pamatoti	Nepamatoti
Pārsūdzētie iesniegumi, sūdzības	12	10	2

Sūdzības par RVDI amatpersonu sniegtajām atbildēm 10 gadījumos uzskatāmas par pamatotām, jo amatpersona, izskatot iesniegumu, nav sniegusi pilnu informāciju, tādējādi radot iesnieguma iesniedzējam šaubas par vispusīgu un objektīvu iesnieguma izskatīšanu.

VDI, atbilstoši Valsts darba inspekcijas likuma 3.pantam, reģistrē aktus **par nelaimes gadījumiem darbā**, kuros cietušie ieguvuši miesas bojājumus. Nelaimes gadījumus, kuros cietušie ieguva smagus miesas bojājumus vai gāja bojā izmeklē VDI amatpersonas.

Nelaimes gadījumu izmeklēšana notiek ar mērķi:

- noskaidrot nelaimes gadījuma cēloņus, lai turpmāk tos novērstu;
- veicināt darba aizsardzības pasākumu realizēšanu;
- noteikt personas, kuras pieļāvušas darba aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumus;
- noformēt nepieciešamos dokumentus, lai nodrošinātu darbiniekam normatīvajos aktos paredzētās sociālās garantijas.

Valsts darba inspektori atskaites periodā veica 320 nelaimes gadījumu izmeklēšanu, un sagatavoja 275 aktus un 45 atzinumus par nelaimes gadījumiem darbā (pamatojoties uz MK noteikumu Nr.293 22.punktu).

Reģistrētie nelaimes gadījumi tiek atsevišķi analizēti katrā uzraudzības teritorijā, lai noteiktu darba drošības apdraudējuma iespējamību konkrētā uzņēmumā un plānotu preventīvos pasākumus atbilstoši VDI darbības programmai.

Saņemot no uzņēmumiem aktus par darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem, valsts darba inspektora uzdevums ir pārbaudīt to izmeklēšanas kvalitāti un izmeklēšanas materiālu objektivitāti. Kā raksturīgākās nepilnības nelaimes gadījuma akta aizpildīšanā jāmin:

- neizprotams, ļoti īss nelaimes gadījuma apraksts, neatspoguļojot notikumu secību un būtību;
- neloģiski nelaimes gadījumu cēloņi;
- neuzrādītas vai nepareizi norādītas personas, kas pieļāvušas normatīvo aktu pārkāpumus, kuru rezultātā noticis nelaimes gadījums;
- nav norādīti nelaimes gadījuma cēloņu novēršanas pasākumi;
- nav norādīts darba vides bīstamais vai kaitīgais faktors;
- neaizpildītas atsevišķas Akta par nelaimes gadījumu darbā iedaļas (NACE kods, ķermeņa daļas, veselības traucējuma kodi, profesiju kodi).

Galvenais iemesls nekvalitatīvajiem nelaimes gadījumu aktiem ir tas, ka uzņēmumā nav pietiekoši izglītota speciālista darba aizsardzības jautājumos.

Ja konstatētas nepilnības, darba devējam tiek dots rīkojums Aktu pārstrādāt (ar sniegtajiem komentāriem). Tādā veidā, kontrolējot nelaimes gadījuma izmeklēšanas un Akta noformēšanas kvalitāti, VDI nodrošina darbiniekam iespēju saņemt normatīvajos aktos paredzētās sociālās garantijas.

VDI izveidojusies laba sadarbība ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, policiju un Valsts ieņēmumu dienestu, tādēļ darba devējiem bija mazāk iespēju slēpt notikušos nelaimes gadījumus darbā. Viņi bija spiesti nopietnāk un aktīvāk iesaistīties preventīvo pasākumu veikšanā darba aizsardzības jomā un darba aizsardzības sistēmas izveidē uzņēmumā, lai mazinātu riska faktoros darba vietās.

Atskaites periodā, pateicoties valsts darba inspektoru aktivitātēm un minētajai sadarbībai, atklāti 58 slēptie nelaimes gadījumi.

Lai paaugstinātu nelaimes gadījuma izmeklēšanas un dokumentu sagatavošanas kvalitāti, VDI 2004.gadā plāno:

- Turpināt attīstīt notikušo nelaimes gadījumu darbā analīzes metodes, izmantojot ES metodoloģiju – ESAW un VDI IS iespējas. Veikt preventīvo darbu uzņēmumos, ņemot vērā nelaimes gadījumu analīzes rezultātus.
- Organizēt seminārus par nelaimes gadījumu darbā analīzi, lai apmācītu valsts darba inspektoros ESAW metodoloģijas prasībās un lai viņi, savukārt, varētu veikt konsultatīvu darbu ar darba devējiem nelaimes gadījumu izmeklēšanas un dokumentu noformēšanas jautājumos.
- Turpināt konsultatīvo darbu ar darba devējiem, informējot par nelaimes gadījumu izmeklēšanas kārtības prasībām un metodēm.
- Turpināt sadarbību ar masu informācijas līdzekļiem, informējot par nelaimes gadījumiem, to cēloņiem, analīzes rezultātiem, kā arī par darba devēju un darbinieku pienākumiem un tiesībām attiecībā uz nelaimes gadījuma izmeklēšanu un preventīvo darbu šajā jomā.

2003.gadā VDI reģistrēja 9 bīstamo iekārtu avārijas (*tabula Nr.6*). Avāriju rezultātā bojā gāja 4 darbinieki, un 2 darbinieki ieguva traumas. Attiecīgajā 2002.gada periodā notika 5 bīstamo iekārtu avārijas.

Bīstamo iekārtu avārijas

№ p.k.	Avārijas datums	Rajons, uzņēmuma nosaukums	Avarējušī bīstamā iekārta	Avārijas cēlonis	Avārijas sekas
1.	10.01.2003.	Rīga, SIA "Valiants"	Torņa celtnis	– Nav veikta tehniskā pārbaude; – Nav ievērota ekspluatācijas prasības	Cietušo nav
2.	13.01.2003.	Rīga, A/S "Latvijas dzelzceļš"	Divkonsoles buka celtnis	– Celtņa pārslogošana; – Trūkumi darba organizācijā	Cietušo nav
3.	10.02.2003	Rīga, IU "Vipsa"	Kravas autoceltnis	– Nav nodrošināta apkalpojoša personāla apmācība; – Nav veikta tehniskā pārbaude;	1 darbinieks gāja bojā
4.	16.06.2003	Rīga, A/S "BMGS"	Hidrauliskais autoceltnis	– Darba drošības instrukciju neievērošana no apkalpojoša personāla puses; – Neapmierinoša kontrole par apkalpojoša personāla instrukciju prasību izpildi	Cietušo nav
5.	24.06.2003.	Dobeles rajons, A/S "Agrofirma Tērvete"	Tvaika katls	– Darba drošības instrukciju neievērošana no apkalpojoša personāla puses	Cietušo nav
6.	20.07.2003	Rīga, A/S "Stars-Rīga"	Portālceltnis	– Demontāžas tehnoloģiju norādījumu neievērošana; – Neapmierinoša kontrole par apkalpojoša personāla instrukciju prasību izpildi	2 darbinieki gāja bojā
7.	29.08.2003	Rīga, SIA "Rīgas 1.slimnīca"	Tvaika katls	– Nav nodrošināta apkalpojoša personāla apmācība; – Nav veikta tehniskā pārbaude; – Darbs alkohola reibumā	Cietušo nav
8.	16.09.2003	Tukuma rajons, SIA "Pūres cehs"	Spiedvertne	– Nav ievērota ekspluatācijas prasības	1 darbinieks ieguva nesmagu traumu
9.	19.09.2003	Rīga, IU "Aleks L"	Autoceltnis	– Darba drošības prasību neievērošana – Trūkumi darba organizācijā	1 darbinieks gāja bojā; 1 darbinieks ieguva smagu traumu

Sīkākas ziņas par VDI 2003.gada darbību uzņēmumu inspicēšanā, par reģistrētajiem nelaimes gadījumiem un par atzītajām arodslimībām skatīt atbilstoši pielikumos Nr.1, Nr.2, Nr.3.

4. VDI konsultatīvais darbs

Lai Latvijas darba devēji unņēmēji zinātu un izprastu savus pienākumus un tiesības, VDI veic plašu informatīvo un konsultatīvo darbu. Tā 2003.gadā kopā notikušas 662 konsultācijas un informatīvie pasākumi. No tiem 452 informatīvi – konsultatīvos pasākumus (plānoti 150) darba devējiem un speciālistiem kokapstrādē, celtniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, izglītībā u.c. nozarēs organizējušas RVDI. Lielais informatīvo pasākumu skaits izskaidrojams ar to, ka darba devēji un darbinieki biežāk sākuši interesēties par jauno likumdošanas aktu darba aizsardzībā un jaunā Darba likuma prasību skaidrojumiem. Konsultatīvais darbs tiek veikts arī, apsekojot ikvienu uzņēmumu un izskaidrojot darba devējiem un darba aizsardzības speciālistiem prasības, kuras noteiktas jaunajos darba, darba aizsardzības, bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības, kā arī tirgus uzraudzības normatīvajos aktos. Īpaša uzmanība tiek pievērsta darba vides iekšējās uzraudzības kārtībai uzņēmumos un darba vides risku novērtēšanai. Liels darba devēju un citu interesentu konsultēšanas darbs tiek veikts valsts darba inspektorū pieņemšanas dienās katrā rajonā, kā arī sniedzot informāciju pa tālruni. Tā, kā ne visi darba devēji zina un ievēro galvenos darba aizsardzības normatīvos dokumentus (Darba likums, Darba aizsardzības likums un MK noteikumi “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”, u.c.), VDI paaugstinājusi prasības darba devējiem šo likumdošanas aktu ievērošanā, kā arī izplatījusi informatīvos materiālus par šo normatīvo aktu ieviešanu praksē.

Rīgā un Rīgas rajonā notikuši 122 informatīvie pasākumi, tajā skaitā 25 semināri par darba likumdošanas jautājumiem, valsts darba inspektori piedalījušies arī darba devēju rīkotajās informācijas dienās. Šāda veida konsultatīvais darbs tika veikts arī Latgales, Kurzemes, Ziemeļvidzemes, Austrumvidzemes, Zemgales, Dienvidu RVDI apkalpojamo rajonu darba devējiem un darbiniekiem.

Lai uzskatāmāk parādītu atsevišķa darba aizsardzības normatīvā akta ieviešanu praksē, kopā ar rajona vadību, Alūksnē vienā kokapstrādes uzņēmumā, tika organizēta apmācība rajona uzņēmējiem – “Par darba vides iekšējās uzraudzības veikšanu un risku novērtēšanu uzņēmumā”, kur aktīvi līdzdarbojās VDI amatpersonas.

Lai nodrošinātu atgriezenisko saiti ar darba devējiem, kā arī iegūtu plašāku informāciju par darba aizsardzības jomas normatīvo aktu prasību ieviešanu ietekmējošiem faktoriem, VDI veic darbinieku un darba devēju aptaujas. Piemēram, Dienvidu RVDI 1.pusgadā tika veiktas aptaujas, kā uzņēmumos tiek pielietots Darba likums un Darba aizsardzības likums. Apsekojot uzņēmumus Aizkraukles rajonā no 35 aptaujātajiem darba devējiem tikai 5 darba devēji zināja, ka, sākot ar 2002.gadu, ir spēkā jauns Darba aizsardzības likums un citi normatīvie akti, kuri reglamentē darba aizsardzības jomu. Savukārt, jāatzīmē arī tādi uzņēmumi, kuros ir ļoti labi sakārtota darba aizsardzības sistēma: SIA “Lauma - A”, SIA “Nelss”.

2003.gada sākumā Austrumvidzemes reģionā tika nolemts, ka, organizējot konsultatīvos pasākumus, būtu nepieciešams veikt arī klausītāju anketēšanu, lai iegūtu informāciju par pasākumu lietderību, un arī par vairāk interesējošiem jautājumiem. No aizpildītajām anketām ieguvām sekojošu informāciju:

- darba devēji interesējas par Darba likumu, tā pantu praktisku pielietošanu, par instrukciju izstrādāšanu (vēlams piemērs, paraugs);
- klausītāji vēlas, lai konsultatīvie pasākumi pēc iespējas tiktu organizēti vienas nozares pārstāvjiem, tad veidotos arī savstarpējs dialogs ar klausītājiem;
- uzņēmumiem un valsts un pašvaldību iestādēm ir nepietiekošs finansējums likuma ieviešanai praksē.

Anketās ir minēti arī citi ieteikumi un atsauksmes, kuras cenšamies ņemt vērā savā turpmākajā darbībā.

Sakarā ar jauno darba aizsardzības normatīvo likumdošanas aktu stāšanos spēkā un, lai panāktu pilnīgāku darba devēju, darbinieku un sabiedrības informētību, VDI veic darbu, lai veicinātu **jauno normatīvo aktu ieviešanu** uzņēmumos. Jāatzīmē, ka šo jauno normatīvo dokumentu ieviešanas nepieciešamības un būtības izskaidrošana darba devējiem un darbiniekiem, prasa valsts darba inspektoriem papildus laiku no jau tā saspringtā darba grafika. Bez tam inspektori izmanto dažādus seminārus, konsultācijas, kā arī masu informācijas līdzekļus, lai informētu par jaunpieņemtiem likumdošanas aktiem darba devējus un skaidrotu nepieciešamību tos ieviest praksē. Arī veicot profilaktiskās pārbaudes, valsts darba inspektori izsniegtajos aktos – rīkojumos darba devējiem, norāda uz nepieciešamību ievērot jauno normatīvo dokumentu prasības un nosaka termiņu šo prasību izpildei.

Lai palīdzētu darba devējiem pielietot praksē un izskaidrotu jaunpieņemtos normatīvos dokumentus, VDI izplata gan VSAA izdotos skaidrojošos bukletus, gan citus informatīvos materiālus.

Jaunos normatīvos dokumentus darba devēji vai darba aizsardzības speciālisti saņem arī apgūstot zināšanas darba aizsardzībā rajonos esošajās apmācību firmās. Tomēr jāatzīmē darba devēju pasivitāte šo jauno likumdošanas aktu iegādē un izmantošanā praksē, kā arī attiecīgo speciālistu trūkums uzņēmumos, kas varētu šo darbu organizēt un kontrolēt.

Lai turpmāk panāktu ātrāku jaunpieņemto darba aizsardzības normatīvo dokumentu ieviešanu praksē, VDI turpinās konsultatīvo un izskaidrošanas darbu, kā arī paaugstinās prasības darba devējiem, lai tiktu ievēroti spēkā esošie likumdošanas akti darba aizsardzībā.

5. Sadarbība ar valsts, pašvaldību institūcijām un sabiedriskajām organizācijām

Lai nodrošinātu efektīvu darbību, ir svarīgi uzlabot un nostiprināt sadarbību ar citām valsts institūcijām. Tā kopumā VDI, atbilstoši noslēgtiem sadarbības līgumiem, sadarbojas ar 10 valsts un 5 nevalstiskām institūcijām.

2003.gadā noslēgts vienošanās protokols arī ar sabiedrisko organizāciju “Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācija”.

Atskaites periodā visaktīvākā sadarbība notika ar **VID** un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru. Tā, VDI amatpersonas kopīgi vai pēc saņemtās informācijas no VID, apsekojušas 943 uzņēmumus, kur konstatēti darba, darba drošības un darba higiēnas pārkāpumi un darba devējiem izsniegti akti – rīkojumi pārkāpumu novēršanai. Atklāti 407 darbinieki, kuri nodarbināti bez darba līguma noformēšanas, un par šo pārkāpumu sodīti 166 darba devēji. Visvairāk “melnā darba” strādnieku atklāts Rīgas pilsētā, Saldus, Daugavpils, Ventspils, Rēzeknes un Valmieras rajonu uzņēmumos.

Aktīva sadarbība ar VID 2003.gadā notikusi Ventspils, Liepājas, Talsu, Saldus, Jēkabpils, Daugavpils, u.c. rajonos. Sakarā ar VID pārstrukturēšanos, sadarbības problēmas radušās, organizējot kopējus reidus Aizkraukles un Ogres rajonos, jo VID darbinieki atrodas Rīgā.

2003.gadā RVDI, atbilstoši noslēgtajam sadarbības līgumam, turpinājās sadarbība ar **Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA)** filiālēm rajonos. Apmainoties ar informāciju, tika salīdzināti dati par VDI reģistrētiem nelaimes gadījumiem darbā ar iesniegtiem nelaimes gadījumu aktiem VSAA, tādejādi atklājot “slēptos” nelaimes gadījumus. Atskaites periodā atklāti 58 “slēptie” nelaimes gadījumi – visvairāk Rīgas RVDI – 30, Latgales RVDI – 8, Kurzemes RVDI – 7, kā arī pārējās RVDI par kuriem darba devējs nebija sastādījis aktu par nelaimes gadījumu darbā. Par konstatētajiem faktiem, darba devējs tika saukts pie administratīvās atbildības. Informācijas apmaiņas rezultātā, RVDI saņēma informāciju par darba nespējas dienām un izmaksātās atlīdzības lielumu pēc darba nespējas lapu “B” daļas. Pēc visu RVDI atzinuma, sadarbība ar VSAA uzskatāma par lietderīgu, un tā tiks turpināta.

Sadarbība ar **Izglītības valsts inspekciju (IVI)** RVDI izpaužas informācijas apmaiņas jomā un, rīkojot kopīgus izglītības iestāžu apsekojumus pirms kārtējā mācību gada. Dažos reģionos notikuši semināri mācību iestāžu vadītājiem par noteikumiem “Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”, kuros piedalījušās VDI amatpersonas. Dažkārt sadarbība nav veiksmīga, piemēram, IVI nav atbildējusi uz vairākkārtēju Zemgales RVDI iesniegumu jautājumā par skolās notikušo nelaimes gadījumu izmeklēšanu un uzskaiti.

RVDI sadarbība ar **Valsts sanitāro inspekciju (VSI)** notiek atsevišķos rajonos, saņemot iesniegumus no VSI par nepieciešamību pārbaudīt uzņēmumus sakarā ar darba apstākļiem un ķīmisko produktu marķēšanu un uzglabāšanu (Gulbenes, Krāslavas, Daugavpils rajonā). Rīgā pārbaudīti no VSI saņemtie iesniegumi par iedzīvotāju sūdzībām attiecībā uz nepietiekošu ventilāciju dzīvojamās ēkās, kurās strādā arī kāds uzņēmums. Kā reāls rezultāts šādai sadarbībai ir savstarpēja informācijas apmaiņa, bet kopēja darbība nav atbalstāma, mūsu atšķirīgās kompetences dēļ.

Sadarbība ar A/S “**Latvijas valsts meži**” struktūrām paredzēta savstarpējās informācijas apmaiņas jomā un ir uzsākta nesen. Zemgales RVDI amatpersona kopīgi ar mežniecības pārstāvjiem piedalījies vairāku cirsmu apsekošanā, kurās notikuši meža darbi.

VDI sadarbojusies arī ar Nodarbinātības valsts dienestu (NVD), kura funkcijas no 2003.gada oktobra pārņēmusi **Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA)**. Sadarbība notikusi gan informācijas apmaiņas formā, gan kopīgi apsekojot uzņēmumus un darba vietas, kurās bija paredzēta darba prakses vai subsidēto darba vietu izveidošana bezdarbnieku apmācībai. Tāpat, lai pārbaudītu darba drošības stāvokli, tika apsekoti uzņēmumi, kuros bija paredzēts nodarbināt jauniešus prakses laikā, pirmspensijas vecuma personas, kā arī darba vietas, kurās nodarbinās invalīdus pēc valsts atbalsta programmas. Par pārbaudītām darba vietām NVA tika iesniegti attiecīgi atzinumi.

Sadarbība ar **Valsts būvinspekciju** notiek epizodiski informācijas apmaiņas jomā. VDI amatpersonas ir sniegušas informāciju būvinspektoru sanāksmē par biežāk konstatētiem pārkāpumiem būvobjektos. Ventspils rajonā tika rīkotas kopīgas akcijas, un apsekoti vairāki uzņēmumi, pārbaudot darba aizsardzības stāvokli būvobjektos.

Sadarbība ar **Ugunsdzēsības un glābšanas dienestu** RVDI notiek reti, izņemot Kurzemes RVDI, kur šī dienesta pārstāvji piedalījās VDI organizētajās kompleksajās pārbaudēs. Liepājas un Kurzemes rajonos šī dienesta inspektori piedalījās arī uzņēmumu apsekošanā. Saldus rajonā kopīgi apsekotas visas rajona izglītības iestādes. Valmieras rajonā notikusi tikšanās ar šī dienesta pārstāvjiem, kur apspriesti jautājumi, kā turpmāk uzlabot abpusējo sadarbību.

Ievērojams darbs tika veikts sadarbībā ar **Vides valsts inspekciju (VVI)** rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas darbā. Komisijas sastāvā, piedaloties arī RVDI inspektoriem, apsekoti 48 rūpniecisko avāriju riskam pakļautie uzņēmumi, kas iekļauti VVI apstiprinātā sarakstā. Par šiem uzņēmumiem sagatavoti materiāli un nosūtīti VVI Rūpniecisko avāriju risku novērtēšanas un kontroles komisijai kopējā ziņojuma sagatavošanai.

Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts biroja rūpnieciskā riska komisija, kuras 29 sēdēs piedalījās VDI amatpersona, veica 11 drošības pārskatu un 18 rūpniecisko avāriju novērtēšanas programmu izvērtēšanu. Piedalīšanās rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu apsekošanā dod iespēju veikt arī iekārtu atbilstības kontroli šajos uzņēmumos.

Regulāra sadarbība notiek ar rajonu un pilsētu **pašvaldībām**, VDI darbiniekiem tiekoties ar rajonu un pilsētu pašvaldību vadītājiem un informējot rajonu un pagastu pašvaldību amatpersonas par darba aizsardzības stāvokli rajonā un pagastā, kā arī sniedzot konsultācijas darba aizsardzības jautājumos. No pagastu pašvaldību vadītājiem inspektori ieguvuši papildus informāciju par uzņēmumiem un firmām, kuras veic darbību to teritorijā. Daugavpils pilsētā ir izveidota speciāla komisija, kurā iekļauts valsts darba inspektors, lai apsekotu un uzraudzītu bīstamās iekārtas pilsētā. Jelgavā notikušas regulāras tikšanās ar rajonu un pašvaldību amatpersonām, lai pārrunātu aktuālāko darba likumdošanas un darba aizsardzības jautājumos. Rīgā notikusi informācijas apmaiņa par esošiem būvobjektiem un sniegti atzinumi. Visos rajonos VDI amatpersonas uzturējušas saikni ar pašvaldībām – regulāri apmainoties ar interesējošo informāciju un sniedzot konsultācijas darba likumdošanas jautājumos. Sadarbība notikusi ar pašvaldību skolu valdēm, pārbaudot skolu atbilstību darba drošības prasībām.

RVDI izveidojusies atzīstama sadarbība ar vietējām **Policijas pārvaldēm**. Jāatzīmē, ka sadarbība ar rajonu Policijas pārvaldēm ir uzteicama, jo nav zināmi gadījumi, kad policijas darbinieki atteiktu palīdzību VDI amatpersonām dažādu darba jautājumu risināšanā. Tā policijas darbinieki piedalījušies kopējos reidos, lai atklātu “melno darbu”, veikuši vairāku darba devēju meklēšanu, kuri nepieciešami mūsu jautājumu atrisināšanai, tāpat saņemam informāciju par notikušajiem nelaimes gadījumiem un konstatētajiem darba likumdošanas

pārkāpumiem. Īpaši uzteicama sadarbība ar Policijas pārvaldēm ir Rīgā, kur Policijas pārstāvji ir piedalījušies nelaimes gadījumu izmeklēšanā un uzņēmumu apsekošanā, bet Finanšu policija sastādījusi un iesniegusi izskatīšanai administratīvo pārkāpumu protokolus par dažādiem darba likumdošanas pārkāpumiem – lēmumu pieņemšanai. Ideāla sadarbība izveidojusies ar Jelgavas policijas darbiniekiem, kuriem, nepieciešamības gadījumos, ir pieejamas RVDI inspektoru koordinātes. Aktīvi nelegālās nodarbinātības atklāšanā piedalījušies Gulbenes rajona policijas darbinieki. Arī pārējo rajonu policijas darbinieki sniedz nepieciešamo palīdzību valsts darba inspektoriem darba funkciju veikšanā. VDI šādu sadarbību uzskata par lietderīgu, un tā ir jāturpina.

VDI sadarbība ar sociālo partneri – **arodbiedrībām**, galvenokārt, notiek informācijas apmaiņas jomā, un biežāk tā notikusi ar Izglītības darbinieku, Meža nozaru darbinieku un Metālapstrādes darbinieku arodbiedrībām. Rēzeknē, kopīgi ar Meža nozares arodbiedrību tika organizēts seminārs par darba vides iekšējās uzraudzības organizēšanu uzņēmumā. Kurzemes RVDI amatpersonas ir piedalījušās Izglītības darbinieku organizētajos semināros Talsos, Ventspilī. VDI amatpersonas kopīgi ar LBAS ir izskatījušas jautājumu par masveida strādājošo atbrīvošanu no darba Talsu rajonā. Tāpat atsevišķos rajonos tiek uzturēti kontakti ar lielāko uzņēmumu arodorganizācijām, kuru pārstāvji vēlas iegūt informāciju par dažādiem darba un darba aizsardzības likumdošanas jautājumiem. Kopumā arodbiedrību darbība uzskatāma par nepietiekošu, lai aizstāvētu savas nozares darbinieku intereses un palīdzētu viņiem darba likumdošanas jautājumu izpratnē. Nepastāv problēmas sadarbībai ar arodbiedrībām no RVDI amatpersonu puses.

Atskaites periodā, pārbaudot **ārvalstnieku nodarbināšanas** likumību, VDI kopīgi ar Valsts robežsardzi un Imigrācijas policiju, atklājusi 17 ārvalstniekus, kuri tika nodarbināti bez uzturēšanās vai darba atļaujām. Par visiem konstatētiem gadījumiem, tika sastādīti administratīvie protokoli, un darba devējs saukts pie administratīvās atbildības, sodot ar naudas sodu. Austrumvidzemes RVDI, kopīgi ar Valsts robežsardzes Imigrācijas nodaļas darbiniekiem, atklāja 5 ārvalstniekus, kuri nodarbināti bez darba atļaujas. Izskatot Valsts robežsardzes iesniegumu, Ventspilī tika konstatēts viens ārzemnieks, kurš nodarbināts bez darba atļaujas. Zengales RVDI amatpersonas, kopīgi ar Imigrācijas policiju, organizēja kopīgu reidu, lai atklātu ārzemnieku nelikumīgu nodarbināšanu, kā rezultātā tika atklāti 6 ārvalstnieki, kuri nodarbināti celtniecībā bez uzturēšanās un darba atļaujām. Rīgas RVDI saņēmusi 5 iesniegumus no robežsardzes, par iespējamu ārvalstnieku nodarbināšanu bez darba atļaujām. Informācija apstiprinājusies, un darba devēji sodīti administratīvā kārtā. Pārējās RVDI nelikumīga ārvalstnieku nodarbināšana nav konstatēta. VDI arī turpmāk sadarbosies ar Nodarbinātības valsts dienestu, Pilsonības un imigrācijas lietu pārvaldi, lai novērstu ārvalstnieku nelikumīgu nodarbināšanu valstī.

6. Starptautiskā sadarbība

Viens no svarīgākajiem starptautiskās sadarbības pasākumiem 2003.gadā bija VDI, kā nacionālā kontaktpunkta, līdzdalība **Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras** apspriedēs un Eiropas Nedēļas 2003 “Bīstamās vielas – strādā uzmanīgi” pasākumos Bilbao. Dalība Aģentūras pasākumos un iegūtā informācija palīdzēja organizēt Latvijas nacionālā kontaktpunkta darbu, sekmēja veiksmīgu Eiropas Nedēļas un Labās prakses balvas pasākumu organizāciju.

Eiropas Nedēļa drošībai un veselībai darbā Latvijā norisinājās pirmoreiz – no 13. līdz 17.oktobrim. Eiropas Nedēļas ietvaros visā valstī tika realizēti dažādi pasākumi, tai skaitā reģionālie semināri darba devējiem un darbiniekiem, kā arī tika izplatīta virkne informatīvo materiālu.

Viens no Eiropas Nedēļas 2003 mērķiem bija sekmēt to nodarbināto skaita samazināšanos, kas cieš no veselības problēmām, kuras izraisījusi pakļautība bīstamajām vielām darbā un veicināt izpratni par bīstamo vielu riskiem, informēt lietotājus par drošu darbu ar tām.

Eiropas Nedēļas ietvaros Latvijā pirmoreiz tika organizēts Labās prakses balvas konkurss darba aizsardzībā, kas arī bija veltīts darbam ar bīstamajām vielām. Tā mērķis bija parādīt darba devējiem un darbiniekiem ieguvumus, kādus var saņemt, ievērojot labu praksi darba drošības un veselības aizsardzības jomā un novēršot vai samazinot bīstamo vielu radītos riskus darba vietā.

Eiropas Nedēļa 2003 noslēdzās ar konferenci “Bīstamās vielas – strādā uzmanīgi!”, kuras ietvaros tika pasniegta Latvijas Labās prakses balva. Konferences dalībniekiem bija iespēja dzirdēt Vides, Veselības un Labklājības ministriju, kā arī VDI, Darba vides un veselības institūta un Baltijas vides foruma pārstāvju prezentācijas. Galvenā konferences auditorija – darba devēji – tika iepazīstināti ar ķīmisko vielu un produktu marķēšanu un klasifikāciju, lietošanas ierobežojumiem un darba aizsardzības prasībām, kā arī tika informēti par biežāk novērotajām problēmām darbā ar ķīmiskajām vielām un sistemātiskiem paņēmieniem to risināšanai.

Starptautiskajam projektam ar **Polijas Centrālo darba aizsardzības institūtu** (CIOP-PIB), “Topic Centre Good Practice – Candidate Countries”, (Sarunu centrs Labā prakse – Kandidātvalstis) tika izvirzīti divi galvenie mērķi: savākt un novērtēt Kandidātvalstu labās prakses piemērus darba aizsardzības jomā būvniecībā un padarīt vieglāku un pieejamāku dalīšanos ar jau esošajām zināšanām Kandidātvalstu starpā.

Projekta ietvaros, VDI amatpersonas ir piedalījušās divās sanāksmes Polijā: Jablonnā (24.-26.jūnijā, 2003.gadā) un Krakovā (11.-12.decembrī, 2003.gadā).

Starptautiskās programmas “Darba dzīve un ES paplašināšanās”, kuru vadīja Zviedrijas Darba tirgus nacionālā Padome, ietvaros notika divi semināri – “Visaptverošs tīkla projekts riska novērtēšanā”, Ungārijā un “Riska novērtēšana”, Itālijā. Semināru laikā bija iespēja iegūt informāciju no ES valstīm, kā arī no citām kandidātvalstīm un salīdzināt to ar mūsu valstī realizēto projektu “Darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības menedžmenta sistēmas ieviešana Latvijā”.

2003.gada 1.pusgadā VDI uzsāka līdzdalību starptautiskajā Latvijas – Zviedrijas sadarbības projektā “Darba drošības un veselības aizsardzības vadības sistēmas ieviešana Latvijā” starptautiskās programmas “Darba dzīve un Eiropas Savienības paplašināšanās” ietvaros. Projekta galvenais mērķis bija veicināt darba vides iekšējo uzraudzību mazajos un vidējos uzņēmumos, jo, kā liecina valsts darba inspektoru pieredze, šā tipa uzņēmumos ir vismazāk zināšanu darba vides iekšējās uzraudzības jautājumos.

Projekts sastāvēja no trīs daļām:

1.daļa – “Informatīvā materiāla izdošana iekšējās uzraudzības prasību ieviešanai”. Tās mērķis bija izstrādāt koncentrētu, darba devējiem, īpaši mazo un vidējo uzņēmumu, adresētu informatīvo materiālu par darba vides iekšējo uzraudzību. Informatīvā materiāla tapšanā piedalījās Labklājības ministrijas Darba departamenta un VDI speciālisti kopā ar Zviedrijas ekspertiem. Informatīvais materiāls “Veic darba vides iekšējo uzraudzību” tika izdots 2003.gada 2.pusgada sākumā un izplatīts uzraudzības un informatīvās kampaņas laikā septembrī, kā arī ir pieejams ES Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras Latvijas nacionālā kontaktpunkta mājas lapā un visās RVDI.

2.daļa – “Valsts mēroga uzraudzības un informācijas kampaņa par darba vides iekšējo uzraudzību”. VDI sadarbībā ar Zviedrijas Darba vides pārvaldi, 22. un 23.septembrī vienlaicīgi visā valstī veica apsekojumus noteiktā skaitā uzņēmumu, kas darbojas kokapstrādes (303 uzņēmumi) un auto servisa (212 uzņēmumi) jomā, ar mērķi pārbaudīt, vai uzņēmumā tiek veikta darba vides iekšējā uzraudzība. Trūkumu konstatācijas gadījumā darba devējiem tika izvirzītas prasības to novēršanai. Kampaņa neaprobežojās tikai ar kontroli, tās laikā tika veikts arī plašs izskaidrojošais darbs. Tika izsūtītas vēstules 2000 kokapstrādes un auto servisa uzņēmumiem visā Latvijā, kurās darba devēji tika informēti par gaidāmo kampaņu. Vēstulēm tika pievienots informatīvais materiāls “Veic darba vides iekšējo uzraudzību!” un risku novērtēšanas un darbības plāna veidlapa.

Divu dienu kampaņas laikā 76 inspektori apmeklēja 515 uzņēmumus, kas sastāda 20% no visiem šajās nozarēs strādājošajiem uzņēmumiem. Kampaņas rezultāti rāda, ka apmēram puse kokapstrādes uzņēmumu un 62% auto servisa uzņēmumu nav veikuši darba vides iekšējo uzraudzību. Nedaudz negaidīts bija fakts, ka gandrīz 80% kokapstrādes un 62% auto servisa uzņēmumu ir nozīmēts atbilstoši apmācīts darba aizsardzības speciālists, bet darba vides iekšējā uzraudzība tomēr netiek veikta. Tas liek domāt, ka šiem speciālistiem uzņēmumos patiesībā ir citi uzdevumi vai arī darba aizsardzības speciālists nav kompetents darba drošības un veselības jautājumos (tam par iemeslu var būt nepietiekosa apmācība). Kampaņas rezultāti rāda, ka darba devējiem vēl joprojām ir daudz jādara darba drošības un veselības aizsardzības jomā. Kopumā kampaņa vērtējama pozitīvi, jo tā ir radījusi interesi un sapratni par darba vides iekšējās uzraudzības tēmu. Pēc kampaņas novērtējuma nolemts, ka līdzīgas aktivitātes organizējamās arī turpmāk.

Kampaņas veiksmīgai norisei VDI tika izveidota uzraudzības kampaņas vadības grupa, kura, ņemot vērā Zviedrijas pieredzi, izstrādāja kampaņai nepieciešamos materiālus un izskaidroja visu RVDI uzraudzības kampaņas koordinatoriem kampaņas veikšanas kārtību un sagatavoto materiālu pielietošanu.

3.daļa – “Vadlīniju izstrāde darba vides risku izvērtēšanai”. Tās mērķis bija izstrādāt darba devējiem, īpaši mazajos un vidējos uzņēmumos, domātas vadlīnijas, kas satur informāciju un norādes par to kā veikt riska novērtēšanu uzņēmumā. Vadlīniju izstrādi veica izvēlēts Latvijas puses eksperts, darba grupa, kurā darbojas Labklājības ministrijas Darba departamenta un VDI speciālisti, kopā ar Zviedrijas ekspertiem, kā arī references grupa, kurā darbojās sociālo partneru pārstāvji. Lai pārbaudītu un koriģētu projekta jau izstrādes noslēguma stadijā esošās “Vadlīnijas darba vides riska novērtēšanai mazajos un vidējos uzņēmumos”, augusta beigās Alūksnes rajona kokapstrādes uzņēmumā SIA “Taides”, piedaloties VDI darbiniekiem, tika veikta darba vides iekšējās uzraudzības sistēmas izveidošana, sagatavoti un apstiprināti visi vajadzīgie dokumenti. Noslēgumā (novembra nogalē) SIA “Taides” notika kopējs seminārs Alūksnes rajona kokapstrādātājiem, kuriem tika izskaidrota visa procesa norise un kārtība, atbildēts uz diezgan daudzajiem un reizēm visai sarežģītajiem jautājumiem.

Augusta mēnesī notika seminārs par darba vides iekšējo uzraudzību un darba vides risku novērtēšanu mazajos un vidējos uzņēmumos, kurā uzstājās gan Latvijas, gan Zviedrijas puses speciālisti.

Atskaites perioda maija mēnesī tika organizēts vienas dienas pieredzes apmaiņas brauciens uz Zviedrijas Darba vides pārvaldi, kura laikā tika gūta pieredze vadlīniju izstrādē.

Starptautiskās Darba organizācijas (SDO), Starptautiskās Darba inspekciju asociācijas un Bulgārijas Darba un sociālās politikas ministrijas organizētājā konferencē “Darba inspekcijas funkcijas, efektivitāte un apmācība” Borovecā galvenā uzmanība tika pievērsta valsts darba inspekciju efektīvas darbības attīstībai, kas balstīta uz preventīviem principiem un funkciju paplašināšanu. Pēdējā desmitgadē VDI ir saskārusies ar dažādiem izaicinājumiem – strauji ir pieaudzis kontrolējamo darbavietu skaits, ir sastopamas jaunas nodarbinātības formas, darbs bez darba līgumiem, darba laika organizācijas prasību neievērošana, bērnu darbaspēka izmantošanas dažādas formas, darba vietu neatbilstība darba drošības un veselības prasībām. Konferences programmā tika iekļauta arī tēma par darba inspektoru apmācību, kas ir viens no efektīvākajiem paņēmieniem inspicēšanas kvalitātes uzlabošanā un valsts ietekmes stiprināšanā darba apstākļu uzlabošanai.

SDO pārstāvji savās prezentācijās uzsvēra, ka sekmīgai problēmu risināšanai darba vidē ir nepieciešama nacionālā līmeņa politika un programma, kuru atbalsta valdība, ir noteikti konkrēti mērķi un termiņi, ir piešķirts valsts finansējums to īstenošanai. Nepieciešama arī labāka tiesiskā sistēma, politika darba drošībā un veselībā, labāka nodarbināto uzraudzība. Tāpat nepieciešami kvalificēti inspektori, pienācīgi funkcionējoša un labi organizēta infrastruktūra, sociālo partneru līdzdalība, statistika, kas ir svarīga reālās situācijas atklāšanai. Īpaši vērtīga bija Gerda Albrahta (Gerd Albracht) (SDO) lekcija “10 soļi efektīvai darba inspicēšanai”, kuru var izmantot inspektoru apmācībā.

Nīderlandes, Somijas, Vācijas un Zviedrijas pārstāvji sniedza informāciju par savu institūciju darbu un dalījās pieredzē dažādu problēmu risināšanā (personāla apmācība, bērnu darba uzraudzība, darba organizācija un stress).

“A+A” izstādes ietvaros Diseldorfā VDI darbiniekiem bija iespēja piedalīties starptautiskajā konferencē “Veselības un drošības kultūras attīstība caur kopīgu sociālo atbildību”, kuru rīkoja SDO. Konferences laikā tika sniegts nacionālais ziņojums par globālā līguma attīstību Latvijā un tā saistību ar darba drošību un veselību. Konferencē tika diskutēts par starptautisko organizāciju lomu korporatīvās sociālās atbildības jomā, ziņošanu un tehnisko sadarbību, darba drošības un veselības politikas ieviešanu globālā līguma un kopīgas sociālās atbildības kontekstā. Bija iespēja iepazīties ar Lesoto un Ķīnas valstu pārstāvju ziņojumiem par globālā līguma attīstību.

Eiropas Azbesta konferences 2003 galvenā uzmanība tika pievērsta nodarbināto aizsardzībai pret azbesta iedarbības risku saskaņā ar jauno ES direktīvu 2003/18EC. Konferences laikā ziņojumus sniedza ES valstu, kandidātvalstu, kā arī Japānas, Brazīlijas un Alžīrijas pārstāvji. Tika sniegts arī nacionālais ziņojums par situāciju Latvijā un problēmām, kas saistītas ar azbestu saturošo materiālu izmantošanu dažādos darbos un ar ēku demontāžas darbiem, kur ir sastopams azbests.

Konferences nobeigumā tika pieņemta deklarācija, kurā konferences dalībnieki vērsās pie Eiropas komisijas (EK), Vecāko darba inspektoru komitejas, ES un jaunām ES dalībvalstīm un sociāliem partneriem, kā arī SDO, ierosinot veikt pasākumus, kas uzlabo nodarbināto aizsardzību pret azbesta kaitīgo iedarbību. Plānots, ka EK darba grupa izstrādās vadlīnijas, kas veicinās direktīvu prasību ieviešanu praksē, palīdzēs azbestu saturošo materiālu identifikācijai, aprakstīs labās prakses piemērus par azbesta aizvietošanu un veicinās kopā ar sociāliem partneriem Eiropas kampaņu 2006.gadā par Azbesta jaunas direktīvas ieviešanu praksē. Īpaša uzmanība tiks pievērsta atbilstošai inspektoru apmācībai, kas palīdzēs veikt pienācīgu informēšanu un uzraudzību šajā jomā. Konferencē iegūto informāciju var izmantot darba inspektoru apmācībā un metodisko norādījumu izstrādē.

Baltijas Vides forums organizēja divus starptautiskos seminārus – “Ķīmisko vielu un produktu inspicēšanas metodēs”, Siguldā un “Globālā ķīmisko vielu un ķīmisko produktu klasificēšanas un marķēšanas sistēma un Stokholmas un Roterdamas ķīmikāliju Konvencijas”, Tallinā ar ārzemju ekspertu līdzdalību.

Zviedrijas Ķīmisko vielu un produktu inspekcijas (KEMI) darbinieki prezentēja savas valsts modeli un pieredzi ES Direktīvu prasību ieviešanā un uzraudzībā, kā arī sadarbību ar citām kontroles institūcijām (Zviedrijas Darba vides pārvalde). Īpaša uzmanība tika pievērsta Drošības datu lapām.

Pašlaik VDI nav tieši saistīta ar globālo ķīmisko vielu un produktu klasificēšanas un marķēšanas sistēmu, kas tiks ieviesta 2008.gadā, kā arī Latvija nav ratificējusi SDO Konvencijas Nr.170 “Ķīmiskās vielas” un Nr.174 “Lielo ražošanas avāriju novēršana”. Jautājumi, kas skar Stokholmas un Roterdamas Konvencijas vairāk attiecas uz Vides valsts inspekciju. Ir jāatzīmē, ka par Globālo harmonizēto sistēmu ir vēl pārlietu daudz neskaidrību arī pašiem tās veidotājiem.

VDI amatpersonas ir piedalījušās **EK rīkotājās apspriedēs** Salonikos, Luksemburgā un Romā, kur īpaša uzmanība tika pievērsta darba inspekciju darbam. Iestājoties ES, VDI būs nepieciešams sniegt gada atskaites pēc noteiktas formas Vecāko Darba inspektoru komitejai, piedalīties dažādās darba grupās specifisko problēmu risināšanā un tematisko dienu sagatavošanā, kā arī ES informatīvajās un inspicēšanas kampaņās.

Finansiālo ierobežojumu dēļ **Baltijas valstu līguma** ietvaros notika tikai viena tikšanās Rīgā septembrī. Apspriedē inspekciju vadītāji sniedza informāciju par pusgada rezultātiem, aktivitātēm nelegālā darba apkarošanā, pasākumiem, kas saistīti ar EK kārtējo ziņojumu. Līguma vadība no 2003.gada 9.augusta līdz 2004.gada 8.augustam pārgāja pie Igaunijas Darba inspekcijas. 2004.gadā tiek plānota plašāka sadarbība arī reģionālajā līmenī.

Pasākumi, kas bija plānoti sadarbībā ar Ziemeļu Ministru padomes Darba vides komiteju, pārcelti uz 2004.gadu. Ir plānots organizēt Baltijas – Ziemeļu valstu konferenci Igaunijā par inspekciju uzdevumiem un aktivitātēm, ņemot vērā ES stratēģiju 2002. – 2006. gadam darba drošībā un veselībā.

VDI pārstāvju līdzdalība starptautiskajos pasākumos un projektos dot iespēju iegūt plašāku informāciju par aktuāliem jautājumiem (stress darbā, pašnodarbinātie, nelegālais darbs, azbests, tirgus uzraudzība, ķīmisko vielu un produktu kontrole) un iepazīties ar citu valstu labas prakses piemēriem dažādu problēmu risināšanā (informatīvo un inspicēšanas kampaņu organizēšana), kas skar inspekciju darbu.

7. Sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem

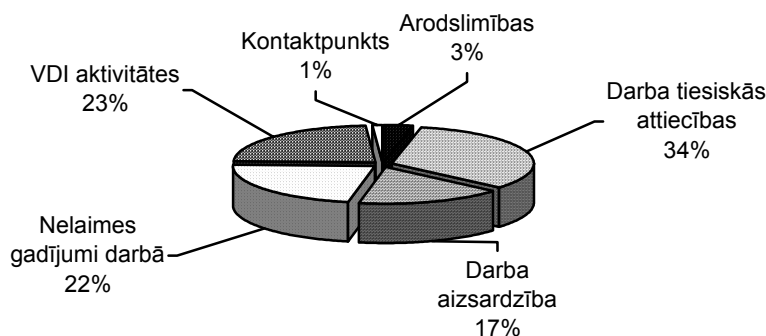
Līdz 2003. gada 2. jūnijam lielākā daļa sabiedrisko attiecību aktivitāšu bija preses sekretāres pārziņā, taču 2003. gada 1. pusgadā Valsts darba inspekcijā tika veiktas strukturālas reformas, un rezultātā izveidots Sabiedrisko attiecību sektors. Jaunās struktūrvienības pienākumos ietilpst ziņojumu gatavošana un izplatīšana masu informācijas līdzekļiem, Interneta mājas lapu uzturēšanas un funkcionēšanas nodrošināšana, informatīvo kampaņu plānošana un norises koordinēšana, kā arī Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta darbības nodrošināšana.

Aktīva darba rezultātā ir izpildīts VDI 2003.gada darbības programmā noteiktais kvantitatīvais rādītājs – informācijas sagatavošana masu informācijas līdzekļiem. 2003.gadā bija plānotas 408 publikācijas un raidījumi masu informācijas līdzekļos, bet rezultātā šis rādītājs bija 499. Turklāt jāņem vērā fakts, ka nav iespējams uzskaitīt visas publikācijas un veikt pilnīgu masu informācijas līdzekļu analīzi, jo “Lursoft” laikrakstu bibliotēkā nav visu Latvijā izdoto laikrakstu un VDI finansu resursi neļauj izmantot firmu mediju monitoringa pakalpojumus.

Interesanti, ka arī 2003.gadā lielākā daļa VDI sniegtās informācijas žurnālistiem bija par darba tiesiskajām attiecībām – 34% (skat. 2.grafiku) (2002.gadā – 40%). Tas izskaidrojams ar sabiedrības joprojām lielo interesi par savām tiesībām un pienākumiem, kā arī VDI amatpersonu aktivitāti šo jautājumu skaidrošanā.

2.grafiks

Masu informācijas līdzekļiem sniegtās informācijas tematika

Būtiski, ka 23% gadījumu masu informācijas līdzekļos ir bijusi informācija tieši par VDI aktivitātēm. Tas palīdz veidot inspekcijas tēlu sabiedrībā, radīt izpratni par tās veicamajām funkcijām un, protams, izskaidro darbiniekiem un darba devējiem, kur vērsties un gūt palīdzību problēmsituācijās.

2003.gadā VDI darbinieki uzsāka žurnālistu informēšanu par Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta darbību, tāpēc pirmoreiz 1 % publikāciju masu informācijas līdzekļos ir tieši par šo jautājumu.

Žurnālisti regulāri tika iepazīstināti ar VDI gatavoto informāciju par izmeklētajiem nelaimes gadījumiem, lai pievērstu uzmanību nelaimes gadījumu cēloņiem un nozarēm, kurās tie notikuši, kā arī par Latvijā atklātajām arodslimībām un to cēloņiem. Jāsaka, ka 2003.gadā ir palielinājusies žurnālistu interese par šo tēmu, piemēram, Latvijas TV viens no raidījumiem

ciklā “Zini savas tiesības” tika sagatavots, lai darbiniekiem izskaidrotu viņu tiesības arodslimšanas gadījumā.

2003.gadā reģionālajās VDI tika organizētas preses konferences, lai informētu par 2002.gada darbības rezultātiem un sniegtu to analīzi. Ar laikrakstu, televīziju un radio žurnālistiem tikās gan reģionālo VDI vadītāji, gan valsts darba inspektori. VDI pārvaldes rīkotajā preses konferencē par 2002.gada darbības rezultātiem piedalījās un ar žurnālistiem tikās arī Labklājības ministre. 2003.gadā VDI organizēja arī Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta mājas lapas atklāšanu ar Informācijas padomes locekļu un žurnālistu piedalīšanos un citas žurnālistu un VDI amatpersonu tikšanās.

Atskaites periodā VDI turpināja aktīvo un veiksmīgo sadarbību ar laikrakstu “Rīgas Balss” un gatavoja atbildes uz lasītāju jautājumiem par darba tiesiskajām attiecībām. Šajā gadā atbildes tika publicētas 49 reizes. Būtiski, ka šāda veida sadarbība ir uzsākta arī ar citiem laikrakstiem, piemēram, “Lauku Avīzi”, “Večernaja Rīga” un citiem.

2003.gada 1.pusgadā reģionālajās VDI notika papildus apmācības par sadarbību ar masu informācijas līdzekļiem. Šo apmācību mērķis bija izskaidrot, kā gatavot un izplatīt informāciju žurnālistiem un radīt izpratni VDI amatpersonu vidū par sabiedrisko attiecību nozīmi.

Neskatoties uz to, ka lielai daļai darba devēju un darbinieku nav pieejams Interneta pieslēgums un datortehnika, liela nozīme ir VDI un Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta mājas lapām, jo tās informācijas iegūšanai aktīvi izmanto darba aizsardzības speciālisti, studenti, žurnālisti un valsts institūciju darbinieki. Tā kā abās mājas lapās ir sadaļas arī angļu valodā, arī angļu valodā runājošiem cilvēkiem ir iespēja iepazīties ar informāciju par VDI, tās kompetencē esošajiem jautājumiem un aktivitātēm, kā arī darba aizsardzības situāciju Latvijā. Būtu vērtīgi, ja arī reģionālās VDI izrādītu interesi par sava reģiona informācijas ievietošanu Internetā, piemēram, ziņas par plānotajiem pasākumiem. Līdz šim problēmas cēlonis noteikti bija fakts, ka reģionālajās VDI nebija pastāvīgā Interneta pieslēguma, līdz ar to amatpersonas nevarēja regulāri iepazīties ar mājas lapas saturu. Tagad šī problēma ir atrisināta, un, cerams, arī reģionālās struktūrvienības aktīvi iesaistīsies mājas lapu satura papildināšanā.

Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras Latvijas kontaktpunkta mājas lapa Internetā ir būtisks ieguldījums sabiedrības informēšanā tieši par darba aizsardzības jautājumiem.

Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana

Turpinot Eiropas Savienības likumdošanas aktu ieviešanu valstī, svarīga ir VDI darba kvalitātes paaugstināšana un personāla sagatavošana ES direktīvu un normatīvo aktu ieviešanai un uzraudzībai. Lai nostiprinātu un uzlabotu savu darbību darba tiesisko attiecību, darba drošības, veselības aizsardzības un tirgus uzraudzības jomā, VDI kā vienu no pamatuzdevumiem izvirza regulāru personāla apmācību.

Atskaites periodā tika organizēta jaunpieņemto amatpersonu un darbinieku vispārējā pamatapmācība par VDI kompetencē esošajiem jautājumiem, kas paredzēja 160 stundu teorētisko un praktisko lekciju kursu. Šo kursu noklausījās un sekmīgi nokārtoja zināšanu pārbaudi 12 VDI amatpersonas un 2 jaunpieņemtie darbinieki. Vispārējā pamatapmācībā un jaunpieņemto amatpersonu sagatavošanā, kā arī darbā ievadīšanā jāatzīmē jau pieredzējušo valsts darba inspektoru – instruktoru lielā loma.

Kvalifikācijas paaugstināšanas nolūkos VDI darbinieki atskaites periodā apmeklēja Valsts administrācijas skolas (VAS) rīkotos mācību kursus. Visapmeklētākie kursi bija: “Administratīvais process iestādē”, “Darbinieku motivācija valsts iestādē”, “Valsts pārvaldes iekārtas likums”, “Darba un dzīves pārmaiņu vadīšana” u.c. Ja kāds no mācību kursiem ir īpaši aktuāls un pieprasīts, tas tiek organizēts VDI, pieaicinot VAS lektorus. Atskaites periodā VDI amatpersonām un darbiniekiem tika organizēti sekojoši kursi: “Administratīvais process iestādē” – 3 grupas, “Ierēdņu profesionālā ētika”, “Darba stresa vadīšana”. Sadarbība ar VAS atskaites periodā uzskatāma par ļoti veiksmīgu, īpaši organizējot mācību kursus un pieaicinot lektorus uz vietas VDI. Tomēr jāatzīmē vēl joprojām pastāvošā problēma, kas saistīta ar VDI ierobežotajiem finansiālajiem resursiem, t.i., no Rīgas attālāko reģionālo VDI amatpersonu iespējas apmeklēt VAS kursus.

Plānojot valsts darba inspektoru apmācību, tiek ņemtas vērā VDI un RVDI prioritātes, VDI struktūrvienību vadītāju un valsts darba inspektoru priekšlikumi, kā arī ierēdņu darbības un tās rezultātu vērtēšanā iegūtā informācija par nepieciešamo apmācību. Apmācība un kvalifikācijas paaugstināšana notikusi izmantojot VDI speciālistu, gan arī pieaicināto citu iestāžu un uzņēmumu speciālistu zināšanas. Atskaites periodā RVDI personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana tika veikta saskaņā ar VDI darbības programmas kalendārajā plānā ietvertajiem pasākumiem un kopumā aptvēra 25 apmācību tēmas par:

- darba tiesisko attiecību jomu, piemēram, par grozījumiem Darba likumā, Darba strīdu likumu u.c. jautājumiem;
- 2003.gadā pieņemtajiem MK noteikumiem darba drošības un veselības jautājumos;
- bīstamo iekārtu noteikumu pielietošanu, veicot uzņēmumu apsekojumus.

Atskaites periodā notikusi arī darba pieredzes apmaiņa starp Ziemeļvidzemes un Kurzemes RVDI Valmierā, kuras laikā abas puses dalījās pieredzē gan informatīvās sistēmas apgūšanas jautājumos, gan diskutēja par jaunajiem normatīvajiem dokumentiem – akcents tika likts uz darba vides iekšējo uzraudzību un bīstamajām vielām. Atskaites periodā visu RVDI darbinieki izrādīja lielu interesi par Zemgales RVDI darba pieredzi, īpaši VDI IS izmantošanas jautājumos, pamatā konsultējoties pa telefonu. Austrumvidzemes RVDI notika pieredzes apmaiņa ar Kurzemes RVDI pārstāvi saistībā ar ergonomikas jautājumiem.

RVDI vadītāji pozitīvi novērtējuši pieredzes apmaiņu, kas notikusi VDI prioritārās jomas pārbaudes braucienā laikā.

2003.gadā VDI aktīvi strādājušas trīs speciālistu atbalsta grupas – juridiskajos, arodveselības un būvniecības jautājumos.

Šajā gadā notikušas divas **Atbildības grupas juridiskajos jautājumos (AGJJ)** sanāksmes. Sanāksme, kura notika 18.martā, bija veltīta inspektoru – juristu kopīgai apmācībai par tēmu “Administratīvais process iestādē” (VAS kurss), jo bija paredzēts, ka

01.07.2003. stāties spēkā jaunais Administratīvā procesa likums. Pozitīvi bija tas, ka šis kurss jau bija saistīts konkrēti ar VDI administratīvo procesu, un mācības izvērsās par praktisku darba pieredzes apmaiņu.

Otra AGJJ sanāksme notika otrajā pusgadā – oktobrī. Sanāksmē piedalījās pārstāvji no Labklājības ministrijas Darba departamenta un LBAS. Kopīgi tika pārspriestas Darba likuma piemērošanas praksē problēmas.

Semināros tika izstrādāti priekšlikumi administratīvo sodu gradācijai, un apspriesti neskaidrie jautājumi par Darba likumu, lai šajos jautājumos būtu vienots VDI viedoklis.

AGJJ grupas sanāksmes 2004.g. ir nepieciešams rīkot biežāk par divām reizēm gadā, jo diemžēl, arvien vairāk ir tiesu procesu, pārsūdzību un ir nepieciešams savstarpēji apmainīties ar informāciju un pieredzi.

2003.gadā turpināja strādāt arī **darba higiēnas un arodveselības atbalsta grupa**. Atskaites periodā notika 3 sanāksmes, kurās tika izskatīts:

- informatīvi – metodiskais materiāls par 21.05.2002. MK noteikumiem Nr.189 “Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar bioloģiskām vielām”;
- informatīvi – metodiskais materiāls “Darba vietas ergonomiskā analīze”;
- jautājums par izmaiņām arodslimību uzskaitē un analīzē, atbilstoši ar ES “Eurostat” Arodslimības (EODS) prasībām. Semināra dalībnieki 22.10.2003. ar BOVAS “P.Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas” Ārstu konsultatīvo komisiju arodslimībās apsprieda jautājumus par arodslimības gadījumu izmeklēšanas uzlabošanu un parakstīja vienošanos par to, ka, sākot ar 2004.gada janvāri, VDI “Darba vietas higiēnisko raksturojumu” sagatavos tikai reāli pastāvošu uzņēmumu darba vietās.

Lai sekmētu darba devēju, arodslimībās sertificēto ārstu, sadarbības partneru, higiēnisko laboratoriju darbu un informācijas apmaiņu darba higiēnas un arodveselības jomā, valsts darba inspektori – higiēnisti apmeklēja 104 veselības aprūpes iestādes, pašvaldības, sadarbības partnerus, laboratorijas un citas organizācijas.

Ņemot vērā augstāk minēto, valsts darba inspektoriem – higiēnisti 2004.gadā jāturpina aktīvi strādāt, lai:

- panāktu, ka darba devēji nodrošina veselīgu darba vidi nodarbinātajiem, novēršot vai samazinot riskus, kas veicina arodslimību rašanos;
- panāktu, pilnīgāku darba devēju, nodarbināto un sabiedrības informētību par darba higiēnas un arodveselības prasībām.

Saskaņā ar VDI 2003.gada kalendārā plāna realizāciju notika divas **VDI darba grupas būvniecības nozarē** sanāksmes, kurās tika izskatīti jautājumi par Latvijas – Dānijas sadarbības projekta nobeiguma atskaiti, par Valsts darba inspektoru piedalīšanos būvju pieņemšanā ekspluatācijā, par MK noteikumu “Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus” piemērošanu praksē u.c.

Latvijas – Dānijas sadarbības projekta mērķis bija pievērst būvniecības nozarē strādājošo uzmanību darba aizsardzības prasībām par konkrētu tēmu “Aizsardzība pret krišanu no augstuma būvlaukumos”, kā arī noteikt reālo situāciju Latvijā par šiem darba aizsardzības jautājumiem būvlaukumos. Darba grupa izvērtēja iegūtos rezultātus un vienojās par tālāko darbības stratēģiju preventīvo pasākumu veikšanā jau 2004.gadā.

Līdz ar izmaiņām Valsts darba inspekcijas likumā tika izmainīti VDI uzdevumi un funkcijas arī attiecībā uz piedalīšanos būvju pieņemšanā ekspluatācijā. Tas saistīts ar darbavietu atbilstības novērtēšanu darba aizsardzības prasībām un iekārtu tirgus uzraudzību. Darba grupas locekļi šos jautājumus apsprieda savās RVDI, un konkrētie priekšlikumi tika iesniegti VDI vadībai pieņemšanai.

Daudzi darba grupas sanāksmēs izskatītie jautājumi saistīti ar MK noteikumiem Nr.92 “Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus”, kas stājās spēkā ar 25.02.2003.gadu. Šajā

pārejas periodā, no VDI neatkarīgu iemeslu dēļ, praksē noteikumi darbojas daļēji, kas prasa vienotu saskaņotu pieeju arī no valsts darba inspektoru puses.

Atskaites periodā VDI darbinieki piedalījās mācībās un semināros ārpus VDI par sekojošām tēmām: “Iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošana uzņēmumā”, “Preču un pakalpojumu dokumentu noformēšana un grāmatvedības uzskaitē”, “Kas jāatceras grāmatvežiem, tuvojoties atvaļinājumu sezonai”, “Bilance un nodokļi”, “Aktuālais Valsts budžeta uzņēmumu gada pārskatu sagatavošanā”, “Lotus Domino R6 administrēšanas pamati”, “Valsts un pašvaldību iepirkumi”.

Rīgas RVDI inspektoriem bija iespēja apmeklēt Darba aizsardzības un Starptautisko elektronikas, energoapgādes sistēmu un aprīkojumu izstādes.

2003.gadā VDI bija iesaistīta starptautiskajā Latvijas – Zviedrijas sadarbības projektā “Darba drošības un veselības aizsardzības vadības sistēmas ieviešana Latvijā” (skat. sadaļā “Starptautiskā sadarbība”). Projekta 2.daļas “Valsts mēroga uzraudzības un informācijas kampaņa par darba vides iekšējo uzraudzību” ietvaros tika veikta RVDI kampaņas koordinators apmācība par šī pasākuma veikšanu.

Sadarbībā ar Latvijas Darba devēju konfederāciju Rīgā, Ventspilī un Gulbenē tika organizēti semināri par Globālā līguma kustību. Globālā līguma kustība aicina uzņēmumus iesaistīties, lai veicinātu ilgtspējīgas globālās ekonomikas un sadarbības attīstību. Globālais līgums ietver deviņu pamatprincipus, kas aptver cilvēktiesības, darba tiesības un apkārtējo vidi. Parakstot šo līgumu, uzņēmumi apņemas ievērot savu darbinieku, klientu, sadarbības partneru un visas sadarbības kopējās intereses, tādējādi veicinot biznesa vides un sabiedrības attīstību savā reģionā un valstī kopumā.

Oktobra mēnesī divas VDI amatpersonas piedalījās NIVA organizētajā 2. Starptautiskajā un Baltijas apmācības kursā par darba vides risku novērtēšanu un vadību, kas notika Rīgas Stradiņa universitātē. Mācībās tika skartas tādas tēmas kā: “ES politika un ķīmisko risku novērtēšana”, “Ergonomika un riska komunikācija”, “Fizikālo risku novērtēšana un nelaimes gadījumu analīze” un “Psihosociālā darba vide un risku izpratne”.

Atskaites periodā divas VDI amatpersonas piedalījās VSI, VVI un Baltijas Vides foruma organizētajās apmācībās ķīmikāliju kontroles metodoloģijā. Mācību programmā bija ietverti sekojoši jautājumi:

- ķīmisko vielu un ķīmisko produktu kontroles mērķi un uzdevumi;
- ķīmisko vielu un ķīmisko produktu uzraudzībā iesaistītās organizācijas, to atbildība un darbības sfēras;
- likumdošana šajā jomā;
- ķīmisko vielu un ķīmisko produktu klasificēšana, marķēšana, iepakojšana;
- drošības datu lapas;
- aizliegumi un ierobežojumi ķīmisko vielu izplatīšanai;
- preventīva vides piesārņojuma novēršana;
- darba aizsardzības prasības, saskaroties ar ķīmiskajām vielām un ķīmiskajiem produktiem darba vietās.

Mācību programmā bija ietverts arī uzņēmuma apmeklējums.

Decembrī Rīgas RVDI darbiniekam bija iespēja piedalīties Phare Twinning Light projekta “Administratīvās kapacitātes celšana valsts institūcijās un sociālajiem partneriem dzimumu integrētās pieejas attīstīšanai un ieviešanai” ietvaros organizētajā seminārā., kurā tika sniegta informācija un praktiski piemēri par dzimumu līdztiesības jautājumiem Latvijā

politikā, kā arī stiprināta prasme patstāvīgi analizēt situāciju savas kompetences jomā no dzimumu līdztiesības perspektīvas.

Laikā no 19.oktobra līdz 8.novembrim direktora padomniece starptautiskajos jautājumos piedalījāsursos Hāgā, kurus organizēja Nīderlandes Starptautisko attiecību institūts "Clingendael", Amsterdamas Kvalifikācijas celšanas institūts (AIAS) un Tilburgas universitāte. Mācību galvenais mērķis bija sagatavot dalībniekus pareizi rīkoties ES sociālajā politikā un nodarbinātībā, pilnveidot praktiskās iemaņas. Programmas uzdevumi bija iegūt praktiskās zināšanas par iesaistīto pušu lomu likumdošanas un lēmumu pieņemšanā ES, īpaši, kas attiecas uz sociālo lietu un nodarbinātības politiku, iegūt dziļākas zināšanas par iestāšanās prasībām, pilnveidot praktiskās iemaņas grupu darbā, pārrunu un prezentāciju paņēmienos.

Finansējums un tā izlietojums

2003.gada apakšprogrammas “Darba aizsardzības un darba likumdošanas aktu piemērošanas valsts kontrole un uzraudzība” realizācijai plānoti līdzekļi summā Ls 1105420, no tiem:

- budžeta finansējums (dotācija no vispārējiem ieņēmumiem) Ls 781450, tajā skaitā:
 - kārtējiem izdevumiem Ls 681950,
 - kapitālajiem izdevumiem Ls 36500,
 - investīcijas Ls 63000

Budžeta līdzekļi (dotācija no vispārējiem ieņēmumiem) apgūti pilnībā.

- ārvalstu finanšu palīdzība Ls 323749.

Ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļi realizēti ar projektu “Atbalsts turpmākās likumdošanas saskaņošanai un institūciju stiprināšanai darba drošības un veselības jomā”. Šī projekta realizācija sākas 2001.gadā un beidzas 2003.gadā. 2003.gadā no šī projekta plānotiem līdzekļiem Ls 323749 apgūti Ls 208931.

- pašu ieņēmumi – Ls 221.

Tekošā gada pašu ieņēmumi summa Ls 30 (soda nauda 20% apmērā no uzliktiem administratīviem sodiem) veidojas no administratīviem sodiem, kas uzlikti līdz 01.01.2002. Šie līdzekļi, ieskaitot atlikumu Ls 98 uz 2003.gada sākumu, apgūti pilnībā.

Grāmatvedības darbu VDI nodrošina Finanšu saimnieciskā daļa, kura ir atsevišķa VDI struktūrvienība. Grāmatvedības uzskaitē izmantots dubultieraksta princips no sākotnējās dokumentos fiksētās informācijas. Uzskaites periods ir viens mēnesis. Saimnieciskā darbība tiek vērtēta ar naudas (LVA) mērītāja palīdzību. Grāmatvedības kontu plānā ir ar direktora parakstu apstiprinātais sistematizētais kontu saraksts. Grāmatvedības reģistru sastādīšanā izmanto grāmatvedības programmu “Apvāršnis 2.0.”

Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījuma nolietojuma summu aprēķinam grāmatvedības uzskaitē izmanto lineāro metodi, kas paredz, ka pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījuma vērtība samazinās vienmērīgi.

Krājumu iegādes un norakstīšanas cena tiek noteikta pēc FIFO metodes.

Līdzekļu atlikumi pārbaudīti 2003.gada inventarizācijā, un atšķirības starp mantas faktisko esamību un uzskaites datiem nav konstatētas. Parādi ir salīdzināti ar debitoriem un kreditoriem. Visas bilances atsevišķu posteņu vērtība atbilst ierakstiem galvenajā grāmatā.

Investīcijas 2003.gadā no valsts budžeta līdzekļiem finansēta VDI informatīvās sistēmas attīstība Ls 63000. Tabulā Nr.7 uzrādīti veiktie iepirkumi un slēgtie līgumi ar sekojošiem uzņēmumiem:

Tabula Nr.7

Iepirkumi un līgumi

Uzņēmumi	Iepirkuma identifikācijas numurs	Līguma slēgšanas datums	Līguma summa (Ls)
Sim.S.S.	2003./19	27.05.2003	48508.67
Acces Datori	Rēķ.Nr.2524	04.06.2003	85.01
Exigen Latvija	2003./35	19.06.2003	6074.68
Exigen Latvija	2003./89	22.10.2003	383.50
Sistēm serviss-R	2003./95	26.11.2003	2427.02
MA-1 Datori SIA	Rēķ.Nr.57858	16.12.2003	12.88
Kopā			63000.00

Kapitālie izdevumi.

Kapitālie ieguldījumi summa Ls 36500 izlietoti sekojoši:

- telpu kapitālam remontam Ls 18907, atremontētas telpas 174 m² platībā,
- materiālo vērtību iegādei Ls 17593.

Zebilances konti. Zebilances kontā ņemti uzskaitē no SIA Baltijas Autolīzings nomātie pamatlīdzekļi vieglā automašīna VAZ Nīva 21214 un vieglā automašīna Mazda Premacy.

Nomas līgumi slēgti pamatojoties uz Valsts kancelejas Dienesta transportlīdzekļu nomas konkursa komisijas lēmumu.

Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu

Tabula Nr.8

Aktīvi un pasīvi (kopsavilkuma bilance latos)

Nr. p.k.		Gada sākumā	Gada beigās
1.	<i>Aktīvi:</i>	782004	261025
1.1.	ilgtermiņa ieguldījumi	237926	199625
1.2.	apgrozāmie līdzekļi	544078	61400
2.	<i>Pasīvi:</i>	782004	261025
2.1.	pašu kapitāls	741010	224890
2.2.	kreditori	40994	36135

Tabula Nr.9

Valsts budžeta līdzekļu izlietojums (latos)

Nr. p.k.		Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā):	2257076	1105420	990411
1.1.	dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	735871	781450	781450
1.2.	maksas pakalpojumi un citi ieņēmumi	169	221	30
1.3.	ārvalstu finansu palīdzība	1521036	323749	208931
2.	Izdevumi (kopā):	2257076	1005420	990509
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	1898076	1005920	891009
2.1.1.	atalgojumi	396797	408277	408277
2.1.2.	komandējumi	23652	23888	23888
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem (kopā):	359000	99500	99500
2.2.1.	inventāra iegāde	4839	17507	17507
2.2.2.	kapitālais remonts	7161	18907	18907
2.2.3.	investīcijas	89000	63000	63000
2.2.4.	kapitālie izdevumi, kas segti no ārvalstu finansu palīdzības līdzekļiem	258000	-	-
3.	Nodarbinātība:			
3.1.	faktiskais nodarbināto skaits	158	186	167
3.2.	vidējā darba alga	209.28	182.92	203.73

Valsts darba inspekcijas prognozes un 2004.gada darbības programma

Ievads

Stājoties Eiropas Savienībā, Latvijai ir nepieciešams izveidot darba aizsardzības sistēmu, kas spētu nodrošināt jaunu kritēriju izpildi sociālajā jomā. Līdz ar to darba aizsardzības nozares sekmīgai un harmoniskai attīstībai ir jānodrošina gan efektīvs tās uzraudzības un kontroles mehānisms, gan sabiedrības un sociālo partneru informēšana par darba aizsardzības jautājumiem.

Ņemot vērā, ka viens no būtiskākajiem pamatprincipiem, kas izpaužas visos ES normatīvajos aktos darba aizsardzības jomā, ir darba vides riska novērtēšana un tā samazināšana, arī 2004.gadā Valsts darba inspekcijas darbībā īpaša uzmanība tiks pievērsta preventīviem pasākumiem, t.sk. iekšējās darba vides uzraudzības ieviešanas un tās veikšanas kvalitātes kontrolei Latvijas uzņēmumos.

Sakarā ar valsts integrāciju Eiropas savienībā strauji tiek izmainīta likumdošana, tajā skaitā arī darba drošības un veselības jomā. Valsts darba inspekcijas darbā 2004.gadā viens no svarīgākajiem pasākumiem - informēt darba devējus un darbiniekus par izmaiņām likumdošanā kā arī sniegt konsultatīvu palīdzību.

Nozīmīgs solis darba aizsardzības informācijas plūsmas pilnveidošanā ir Bilbao Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras kontaktpunkta darbības nodrošināšana atbilstoši Valsts darba inspekcijas likuma 3.panta 2.daļas 15.punktam. Papildus konsultatīvo pasākumu organizēšanai darba devējiem un darbiniekiem, sadarbības paplašināšanai ar valsts, pašvaldību institūcijām un sabiedriskām organizācijām, valsts darba inspektoru padomdevēju prasmju pilnveidošanai, šis pasākums sekmēs jauno normatīvo aktu ieviešanu un veicinās darba tiesību subjektu izpratni par darba aizsardzības jautājumiem.

2004.gadā Valsts darba inspekcijā turpināsies uzņēmumu uzraudzības procesa pilnveidošana un inspicēšanas metožu pielāgošana transponētās likumdošanas ieviešanai praksē. Aktivitātes, galvenokārt, tiks saistītas ar Kvalitātes vadības sistēmas ieviešanu, uzņēmumu sadalījumu atbilstoši apstiprinātai reitingu sistēmai un kontroli tirgus uzraudzības jomā. Ir paredzams arī organizēt informatīvās un inspicēšanas kampaņas, t.sk. 2004.g.Eiropas darba drošības nedēļas ietvaros būvniecības nozares uzņēmumos.

Valsts darba inspekcijas 2004.gada darbības programma ir izstrādāta, pamatojoties uz situācijas analīzi darba aizsardzības jomā, apstiprināto Valsts darba inspekcijas stratēģisko plānu, 2004.-2008.g. labklājības nozares Valsts investīciju programmas stratēģiju un citiem valsts politikas plānošanas dokumentiem, kā arī ņemot vērā Eiropas savienības darba drošības un veselības aizsardzības stratēģiju 2002-2006.g. Kā galvenie Valsts darba inspekcijas uzdevumi 2004.gadā ir:

1. Izpildīt sekojošus kvantitatīvus un kvalitatīvus rādītājus:
 - kopējais uzņēmumu apsekojumu skaits – 9200, t.sk. preventīvie apsekojumi - 3890;
 - konsultatīvo pasākumu skaits darba devējiem un darbiniekiem – 166;
 - informācijas sagatavošana masu informācijas līdzekļiem – 479;
 - uzņēmumos novērsto pārkāpumu skaits attiecībā pret novēršamajiem pārkāpumiem procentos visām reģionālajām Valsts darba inspekcijām – 96%.
2. Panākt noteiktās prioritātes mērķu sasniegšanu,
3. Racionāli izmantot pieejamus materiālus resursus,
4. Organizēt Valsts darba inspekcijas amatpersonu apmācības un kvalifikācijas paaugstināšanu,
5. Attīstīt VDI informatīvo sistēmu,

6. Pilnvērtīgi izmantot ES valstu sniegto palīdzību apstiprināto projektu ietvaros,
7. Veicināt sadarbību ar citām valsts uzraudzības institūcijām un sabiedriskajām organizācijām

I Valsts darba inspekcijas inspicēšanas darbība

1.1. Valsts darba inspekcijas 2004.g. darbības prioritāte:

Iekšējās darba vides uzraudzības ieviešanas un tās veikšanas kvalitātes kontrole uzņēmumos

1.1.1. Prioritātes darbības mērķis :

- *Samazināt nelaiemes gadījumu skaitu valstī par 5%;*
- *Veicināt preventīvo pasākumu īstenošanu uzņēmumos darba drošības un arodveselības jomā.*

1.1.2. Pamatuzdevumi noteikto mērķu sasniegšanai:

- *Panākt uzņēmumu skaitu, kuros ir organizēta darbība saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 379 , attiecībā pret preventīvi apsekotiem uzņēmumiem 50% līmenī;*
- *Panākt uzņēmumos novērsto pārkāpumu skaitu attiecībā pret novēršamajiem pārkāpumiem procentos visām reģionālajām Valsts darba inspekcijām 96% līmenī;*
- *Veicināt darba devēju, darbinieku, sabiedrības izpratni par darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtību un popularizēt “labās prakses” piemērus šajā jomā,*
- *Veicināt ES direktīvu un attiecīgo Latvijas normatīvo aktu prasību izpildi Latvijā.*

1.1.3. Pasākumi noteikto pamatuzdevumu izpildei:

- *Veikt valsts darba inspektoru apmācību;*
- *Informēt sabiedrību un sniegt konsultācijas darba devējiem un darbiniekiem;*
- *2004.g.Eiropas darba drošības nedēļas ietvaros organizēt informatīvo un inspicēšanas kampaņu būvniecības nozares uzņēmumos;*
- *Veikt IAL un iekārtu kontroli atbilstoši saistībā ar likuma “Par atbilstības novērtēšanu” izdoto MK noteikumu prasībām.*

1.1.4. Kritēriji darbības mērķu un uzdevumu novērtēšanai :

- *Uzņēmumos novērsto pārkāpumu skaits attiecībā pret novēršamajiem pārkāpumiem (%);*
- *Notikušo nelaiemes gadījumu skaits attiecībā pret iepriekšējā gadā nelaiemes gadījumu skaitu (%);*
- *Uzņēmumu skaits, kuros ir organizēta darbība saskaņā ar MK noteikumiem Nr.379, attiecībā pret apsekotiem uzņēmumiem (%no preventīviem apsekojumiem);*
- *Iekārtu skaits, kas neatbilst ar likuma “Par atbilstības novērtēšanu” saistīto normatīvu prasībām attiecībā pret pārbaudīto iekārtu skaitu (%);*
- *Konstatēto IAL neatbilstības gadījumu skaits attiecībā pret pārbaudīto skaitu apsekotajos uzņēmumos;*
- *Bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvu pārkāpumu skaits salīdzinājumā ar pārbaudīto iekārtu skaitu un iepriekšējā gada atskaites datiem;*

- *Jaunu bīstamo iekārtu reģistrācijas atteikumu skaits sakarā ar trūkumiem atbilstības apliecinājuma dokumentos salīdzinājumā ar reģistrēto jauno iekārtu skaitu (%);*
- *Valsts darba inspekcijas inspektoriem organizēto apmācības pasākumu skaits;*
- *Būvniecības uzņēmumu skaits, kuros ir organizēta darbība saskaņā ar MK noteikumiem Nr.379, attiecībā pret 2004.g.Eiropas darba drošības nedēļas inspicēšanas kampaņas laikā apsekoto būvniecības uzņēmumu skaitu (%);*
- *Aizpildīto anketu skaits attiecībā pret izplatīto anketu skaitu 2004.g.Eiropas darba drošības nedēļas ietvaros (%).*

1.2. Profilaktiskā uzņēmumu inspicēšana

- 1.2.1. Veikt uzņēmumu apsekošanu atbilstoši apstiprinātiem VDI darbības kvantitatīviem un kvalitatīviem rādītājiem;
- 1.2.2. Veikt informatīvās un inspicēšanas kampaņas saskaņā ar 2004.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu.

II Valsts darba inspekcijas mācības un kvalifikācijas celšana

- 2.1. Organizēt Valsts darba inspekcijas inspektoru kvalifikācijas paaugstināšanas seminārus (termiņi un tēmas saskaņā ar 2004.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu);
- 2.2. Organizēt Valsts darba inspekcijas inspektoru apmācību par informatīvās sistēmas pielietošanu;
- 2.3. Organizēt darba pieredzes un informācijas apmaiņas seminārus:
 - 2.3.1. Atbildības grupā juridiskajos jautājumos;
 - 2.3.2. Darba higiēnas un arodveselības atbalsta grupā;
 - 2.3.3. Darba grupā būvniecības nozarē;
 - 2.3.4. VDI inspicēšanas informatīvās sistēmas resursu aizbildņiem;
 - 2.3.5. reģionālo Valsts darba inspekciju bīstamo iekārtu reģistratoriem;
 - 2.3.6. reģionālo Valsts darba inspekciju ietvaros;
- 2.4. Organizēt Tirdzniecības uzraudzības atbalsta grupas locekļu apmācību;
- 2.5. Nodrošināt jaunpieņemto Valsts darba inspekcijas inspektoru teorētiskās mācību programmas pilnveidošanu, jaunā mācību plāna sastādīšanu un mācību kursa organizēšanu;
- 2.6. Sadarbībā ar Valsts administrācijas skolu, organizēt mācību kursus Valsts darba inspekcijas amatpersonām.

III Darba un darba aizsardzības normatīvās bāzes attīstība un pilnveidošana

- 3.1. Darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības un bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības normatīvie akti:
 - 3.1.1. Piedalīties darba grupās LR darba un darba aizsardzības normatīvu dokumentu projektu izstrādē un grozījumu sagatavošanā;
 - 3.1.2. Piedalīties darba grupu sastāvā Standartu tehniskajās komitejās LV standartu izstrādē.

3.2. Metodisko norādījumu izstrādāšana un pilnveidošana

- 3.2.1. Izstrādāt un aktualizēt metodiskus norādījumus valsts darba inspektoriem par atsevišķu normatīvo dokumentu pielietošanu praksē (saskaņā ar 2004.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu).

IV Valsts darba inspekcijas darbības kvalitātes pilnveidošana

- 4.1. Veikt pasākumus “Kvalitātes vadības sistēmas” ieviešanā;
- 4.2. Veikt uzņēmumu apsekošanu, pielietojot apstiprinātu uzņēmumu reitinga sistēmu;
- 4.3. Sakarā ar VDI noteikto darbības prioritāti, veikt reģionālo VDI pārbaudes;
- 4.4. Veikt VDI iekšējo auditu (saskaņā ar 2004.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu);
- 4.5. Izstrādāt VDI 2005.gada darbības programmu;
- 4.6. Izstrādāt VDI 2005.-2009.g. pasākumu rīcības plānu pamatnostādņu “Par pasākumiem nelegālās nodarbinātības samazināšanai darba jomā” īstenošanai
- 4.7. Sagatavot:
 - 4.7.1. pārskatu par VDI darbību 2003.g.;
 - 4.7.2. atskaiti par VDI darbību 2004.g. 1.pusgadā.
- 4.8. Izveidot Tirgus uzraudzības atbalsta grupu;
- 4.9. Nodrošināt VDI Focal point tehnisko uzturēšanu;
- 4.10. Nodrošināt ar “Exigen group” noslēgta līguma izpildi;
- 4.11. Veikt VDI darba vides iekšējo uzraudzību

V Sadarbība ar valsts, pašvaldību institūcijām un sabiedriskām organizācijām

(termiņi un mērķi saskaņā ar 2004.g. darbības programmas realizācijas kalendāro plānu)

- 5.1. Organizēt un piedalīties semināros un konsultatīvos pasākumos ar pašvaldību un citu institūciju vadītājiem, darba devējiem un darbiniekiem, pieaicinot LDDK un LBAS pārstāvjus;
- 5.2. Saskaņā ar noslēgto sadarbības līgumu, turpināt un pilnveidot sadarbību ar:
 - 5.2.1. Valsts ieņēmumu dienestu;
 - 5.2.2. Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūru;
 - 5.2.3. Patērētāju tiesību aizsardzības centru tirgus uzraudzības jautājumos, kuri attiecas uz VDI kompetenci;
 - 5.2.4. Informācijas apmaiņa ar sadarbības partneriem saskaņā ar noslēgtiem sadarbības protokoliem.
- 5.3. Sadarbībā ar Vides valsts inspekciju veikt rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kontroles pasākumus;
- 5.4. Noslēgt sadarbības līgumu ar BO VAS “P.Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas centru” par savstarpējās informācijas apmaiņu.

VI Sabiedrības informēšana masu informācijas līdzekļos

- 6.1. Organizēt preses konferences par :
 - 6.1.1. VDI darbību 2003.g.
 - 6.1.2. RVDI darbību 2003.g;
 - 6.1.3. sabiedrībai aktuāliem VDI kompetencē esošiem jautājumiem.
- 6.2. Organizēt VDI 2003. gada pārskata svarīgāko jautājumu publicēšanu oficiālajā laikrakstā "Latvijas vēstnesis";
- 6.3. Regulāri informēt masu informācijas līdzekļus par VDI darbību t. sk. par prioritāro pasākumu rezultātiem un sadarbību ar citām valsts institūcijām;
- 6.4. Organizēt informatīvas kampaņas par atsevišķu normatīvo dokumentu ieviešanu;
- 6.5. Sniegt VDI viedokli masu informācijas līdzekļos un Internetā par sabiedrības aktuāliem jautājumiem darba likumdošanas piemērošanā;
- 6.6. Ievietot un atjaunot informāciju Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta un Valsts darba inspekcijas internēta mājas lapās;
- 6.7. Nodrošināt Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta Informācijas padomes darbību, organizējot regulāras tās tikšanās;
- 6.8. Finansu resursu iespēju robežās, nodrošināt Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta Informācijas padomes VDI pārstāvju piedalīšanos Bilbao Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras organizētajos pasākumos;
- 6.9. Piedalīties Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras Eiropas Nedēļas 2004 organizēšanā Latvijā;
- 6.10. Nodrošināt VDI amatpersonām pieeju ziņu aģentūrās LETA publicētajai informācijai.

VII Starptautiskā sadarbība un ārvalstu palīdzība

- 7.1. Piedalīties Phare programmas projektos "Statistika: negadījumi darba vietā (ESAW) un arodslimības (EODS)";
- 7.2. Nodrošināt pasākumu īstenošanu Baltijas valstu Darba inspekciju sadarbības līguma ietvaros;
- 7.3. Piedalīties sadarbības pasākumos starp Ziemeļu Ministru padomes Darba vides komiteju un Baltijas valstīm;
- 7.4. Organizēt un piedalīties pasākumos Transitional Facility programmas ietvaros
- 7.5. Piedalīties EK Nodarbinātības un sociālo lietu ģenerāldirektorāta komitēju darbā Briselē un Luksemburgā;
- 7.6. Piedalīties 10. Baltijas jūras valstu apspriedē "Baltijas jūras informatīvais tīkls darba drošībā un veselībā" Dānijā;
- 7.7. Piedalīties ES valstu darba inspekciju vadītāju (SLIC) apspriedēs Īrijā un Nīderlandē;
- 7.8. Organizēt un veikt darbu Polijas CIOP un VDI apakšlīguma ietvaros par "Labās prakses" sarunu centra aktivitāšu izpildi;
- 7.9. Piedalīties ES Phare 2002.g. Nacionālās programmas projektā "Nodarbinātības stratēģija";
- 7.10. Piedalīties Baltijas Vides Foruma organizētajos pasākumos;
- 7.11. Sagatavot gada pārskatu Starptautiskajai darba organizācijai (SDO) saskaņā ar 81. konvenciju.

VIII Valsts darba inspekcijas 2004.g. darba laika sadalījums

8.1. Darba laika fonda aprēķins:

VDI štatu sarakstā ir: 87 - valsts darba inspektori ;
9 - valsts darba inspektori – higiēnisti ;
13 - valsts darba inspektori – juristi ;
kopā: 109 amatpersonas
(bez 7 sektoru vadītājiem, 7 RVDI vadītājiem un 1 RVDI vadītāja vietnieka)

VDI 2004.gada darba laika fonds $109 \times 254 = 27686$ dienas, t.sk.:

Rīgas RVDI – $39 \times 254 = 9906$ dienas
Ziemeļvidzemes RVDI – $11 \times 254 = 2794$ dienas
Austrumvidzemes RVDI – $9 \times 254 = 2286$ dienas
Kurzemes RVDI – $17 \times 254 = 4318$ dienas
Dienvidu RVDI – $9 \times 254 = 2286$ dienas
Latgales RVDI – $13 \times 254 = 3302$ dienas
Zemgales RVDI – $11 \times 254 = 2794$ dienas

8.2. Darba laika sadalījums :

1. Preventīvais darbs – 30%

1.1. Prioritāte (darbs prioritāšu jomā)

1.2. Pārējās aktivitātes (profilaktiskā uzņēmumu apsekošana ārpus prioritātēm kopā ar attiecīgo dokumentu noformēšanu un ieskaitot ceļu uz objektu un no objekta; sadarbība ar sociāliem un darbības partneriem ; konsultatīvais darbs darba devējiem un darbiniekiem; uzņēmumu kompleksās un mērķa pārbaudes, sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem)

2. Inspektoru apmācība un kvalifikācijas paaugstināšana (VDI, RVDI līmeņa, Valsts administrācijas skolas un ārvalstu semināri, pašapmācība)– **10%**

3. Darbs birojā (apmeklētāju pieņemšana, dažāda veida atskaišu sagatavošana un citu dokumentu noformēšana)– **20%**

4. Ārkārtējās aktivitātes (nelaimes gadījumu izmeklēšana, iesniegumu izskatīšana, objektu pieņemšana, arodsaslimšanas pieprasījumu izmeklēšana un dokumentu sagatavošana, kā arī citi neparedzētie pasākumi) –**30 %**

5. Atvaļinājumi –10 %

Stratēģijas un analīzes daļa

Valsts darba inspekcijas ATSKAITE par 2003.gadu

N.p.k.	Rādītāji / Inspekcijas	Kurzemes	Latgales	Rīgas	Zemgales	Dienvidu	Ziemeļ- vidzemes	Austrum- vidzemes	Kopā V D I
-	<i>Inspektoru skaits</i>	<i>17</i>	<i>13</i>	<i>34</i>	<i>11</i>	<i>7</i>	<i>10</i>	<i>6</i>	<i>98</i>
-	I. VISPĀRĒJIE RĀDĪTĀJI								
1.1.	Inspektoru uzraudzībā esošo uzņēmumu, iestāžu organizāciju skaits	13711	9915	59655	11581	6841	11313	3711	116727
1.2.	Darbinieku skaits inspektoru uzraudzībā esošos uzņēmumos, iestādēs un organizācijās	118695	85823	431269	72026	<u>81388</u>	84039	43426	916666
1.3.	Inspektoru uzraudzībā esošo reģistrēto bīstamo iekārtu skaits	3453	<u>2995</u>	11813	1652	<u>989</u>	1574	812	23288
1.4.	Apzināto uzņēmumu, iestāžu, organizāciju skaits *	4979	5448	15645	7030	4910	5378	2567	45957
1.5.	Darbinieku skaits apzinātajos uzņēmumos iestādēs, organizācijās kopā : *	75231	69500	426317	66723	<u>49289</u>	59833	31316	778209
	t.sk.					-			
	- sievietes	37323	36044	220090	33167	18363	25570	12643	383200
	- pusaudži (15 - 18 g.)	131	8	96	124	0	30	0	389
1.6.	Darba aizsardzības speciālistu skaits apzinātajos uzņēmumos, iestādēs, organizācijās *	1041	1553	<u>4378</u>	0	<u>1477</u>	<u>2265</u>	721	11435
II. DARBĪBA ATSKAITES PERIODĀ									
2.1.	Apsekoto uzņēmumu, iestāžu, organizāciju skaits:	1861	1731	3403	993	814	1231	968	11001
	t.sk.								
-	- vairāk kā vienu reizi gadā	158	142	69	180	78	134	106	867
2.2.	Izsniegto rīkojumu skaits	961	927	1143	601	310	750	561	5253

N.p.k.	Rādītāji / Inspekcijas	Kurzemes	Latgales	Rīgas	Zemgales	Dienvidu	Ziemeļ- vidzemes	Austrum- vidzemes	Kopā V D I
2.3.	Konstatēto pārkāpumu skaits, kopā :	9356	11271	10203	3924	2841	6782	3683	48060
	t.sk.								
2.3.1.	darba tiesisko attiecību jomā	2015	2105	1864	887	602	949	438	8860
	- novērsti	1753	1940	1772	823	589	870	383	8130
	t.sk. :								
	- par darba līgumiem	610	750	594	212	198	273	145	2782
	- novērsti	633	686	594	186	167	252	128	2646
	- par darba samaksu	378	449	460	182	109	107	126	1811
	<i>no tiem: par vienlīdzīgu darbu - sievietēm</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
	- par darba samaksu novērsti kopā	354	417	428	168	137	100	105	1709
2.3.2.	darba aizsardzības jomā	7341	9166	8339	3037	2239	5833	3245	39200
	- novērsti	6200	8031	6713	2607	2041	5177	2801	33570
	t.sk. :								
	- organizatoriska rakstura	5565	8177	6227	2127	1645	3750	2664	30155
	- novērsti	4614	7177	4921	1812	1494	3424	2310	25752
	- tehniska rakstura	1776	989	2112	910	594	2083	581	9045
	- novērsti	1586	854	1792	795	547	1753	491	7818
2.4.	Atskaites periodā novēršamo pārkāpumu skaits,	8252	10141	9960	3444	2685	6158	3613	44253
	t.sk. :								
	- atskaites periodā novērsto pārkāpumu skaits	8071	9951	9785	3363	2598	6045	3541	43354
2.5.	Izmeklēto nelaimes gadījumu skaits	50	39	138	30	12	29	22	320
	t.sk.								
	- bez darba attiecībām	2	4	1	0	0	1	1	9
2.6.	Atklāto neizmeklēto nelaimes gadījumu skaits	7	8	30	0	4	7	2	58
2.7.	Izmeklēto bīstamo iekārtu avāriju skaits	0	0	7	2	0	0	0	9

N.p.k.	Rādītāji / Inspekcijas	Kurzemes	Latgales	Rīgas	Zemgales	Dienvidu	Ziemeļ- vidzemes	Austrum- vidzemes	Kopā V D I
2.8.	Sastādīto darba vietu higiēnisko raksturojumu skaits	58	58	555	106	42	66	43	928
2.9.	Izskatīto iesniegumu skaits	448	304	1455	202	441	97	95	3042
2.10.	Apturēto uzņēmumu skaits	0	0	0	1	0	0	0	1
2.11.	Apturēto ražošanas iecirkņu, ceļu skaits	0	1	7	1	3	0	0	12
2.12.	Apturēto iekārtu, mašīnu skaits	82	57	49	27	61	44	25	345
	t.sk. bīstamo iekārtu skaits	68	34	43	6	18	33	23	225
2.13.	Izsniegto brīdinājumu skaits darbības apturēšanai	25	13	23	39	9	20	13	142
2.14.	Atzinumu skaits par objektu pieņemšanu ekspluatācijā	321	148	670	165	152	261	100	1817
2.15.	Izsniegto darbināšanas atļauju skaits	479	566	1173	340	151	168	110	2987
2.16.	Uzlikto naudas sodu skaits kopā:	107	152	241	48	60	51	45	704
2.16.1	t.sk. darba tiesisko attiecību jomā, no tiem -	77	66	178	40	46	28	30	465
	<i>par pārkāp. apmaksā starp sievietēm un vīriešiem</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
2.16.2	t.sk. darba aizsardzībā, no tiem -	30	86	63	8	14	23	15	239
	<i>par pārkāp. bīstamo iekārtu tehniskā uzraudzībā</i>	5	9	5	1	0	1	0	21
2.17.	Uzlikto naudas sodu summa, Ls	4610	8845	18210	2105	1850	2255	2090	39965
2.18.	Iekasēto naudas sodu summa, Ls	3975	6045	15700	1985	1735	2205	1750	33395
2.19.	Sadarbība ar masu informācijas līdzekļiem (prese radio, televīzija) par VDI kompetencē esošajiem jautājumiem	47	40	89	69	28	26	55	354

* - dati pieaugošā kārtībā

VDI-041

Izskatīto iesniegumu analīze par 2003.gadu

Izskatītie rakstiskie iesniegumi	Iesniegumi kopā	Izskatīšanas termiņš		Atrisinājums		Izsniegts rīkojums	Uzlikts sods
		<i>termiņā</i>	<i>virs termiņa</i>	<i>pozitīvs</i>	<i>negatīvs</i>		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Darba likumdošanā kopā:	2604	2570	34	2586	18	721	195
t.sk.							
- par nodarbināšanu bez darba līguma	90	89	1	90		36	41
- par darba līgumiem	163	163		162	1	48	24
- par darba samaksu	1754	1721	33	1740	14	515	100
- par darba un atpūtas laiku	158	158		158		38	9
- par darba tiesisko attiecību izbeigšanu	426	426		423	3	84	21
- par darba sludinājumiem un intervijām	13	13		13			
Darba aizsardzības likumdošanā kopā:	246	246		245	1	70	13
t.sk.							
- par nelaimes gadījumu izmeklēšanu	81	81		81		10	5
- par kaitējuma atlīdzību	11	11		11		2	
- par arodslimībām un higiēnas jautājumiem	24	24		23	1	3	1
- par darba drošību	130	130		130		55	7
Par bīstamajām iekārtām kopā:	8	8		8		1	
Pārējie kopā:	184	184		183	1	17	
Iesniegumi pavisam:	3042	3008	34	3022	20	809	208

Stratēģijas un analīzes daļa

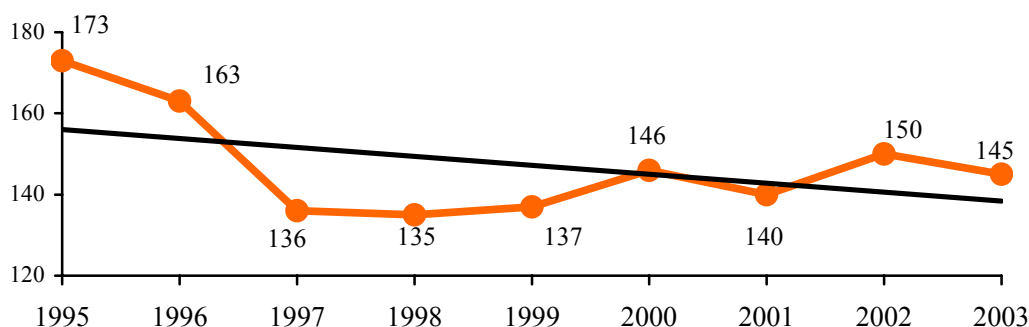
Pārskats par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā

Pēc VDI rīcībā esošās informācijas 2003.gadā valstī nelaimes gadījumos cieta 1330 darbinieki, no tiem 39 gāja bojā, 217 darbinieki ieguva smagas traumas. Salīdzinājumā ar 2002.gada datiem, kopējais nelaimes gadījumos cietušo skaits ir samazinājies par 74 gadījumiem (5,3 %), kā arī bojā gājušo skaits samazinājies par 17 gadījumiem (30,4 %), bet smagi cietušo skaits ir palielinājies par 11 gadījumiem (5,3 %). Pamatā šis palielinājums ir izskaidrojams ar izmaiņām veselības traucējumu klasifikācijā, kuru nosaka jaunie MK noteikumi par nelaimes gadījumu izmeklēšanu, kas stājās spēkā ar 2002.gada 01.jūliju.

Analizējot nelaimes gadījumos cietušo skaitu uz 100 000 strādājošiem dinamiskā (1995.g.–2003.g.), konstatējam, ka nelaimes gadījumiem ir tendence samazināties (sk. 2.1.grafikā).

2.1.grafiks

Nelaimes gadījumos cietušo skaits uz 100 tūkst. strādājošiem (1995.- 2003.g.)

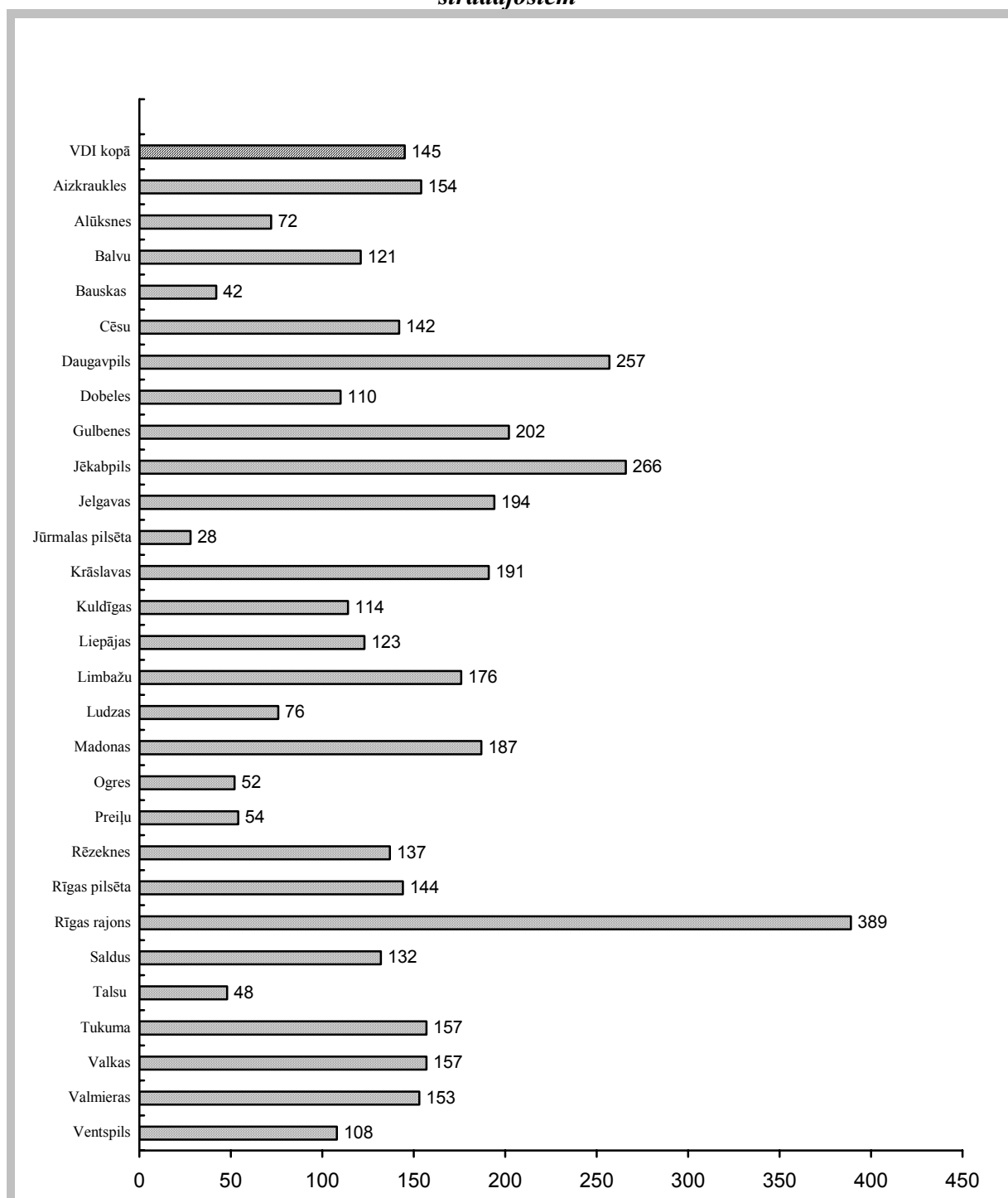

Visvairāk nelaimes gadījumu notikuši sekojošās nozarēs:

- Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošanā (D20) – 210 cietušie jeb 16 %;
- Būvniecībā (F45) – 146 cietušie jeb 11 %;
- Pārtikas produktu un dzērienu ražošanā (D15) – 129 cietušie jeb 10 %;
- Sauszemes transportā un cauruļvadu transportā (I60) – 86 cietušie jeb 6 %;
- Veselība un sociālā aprūpē (N85) – 83 cietušie jeb 6 %;
- Mežsaimniecībā, kokmateriālu sagatavošanā un ar to saistītos pakalpojumos(A02) – 49 cietušie jeb 4%.

Analizējot nelaimes gadījumos cietušo skaitu uz 100 000 strādājošiem (sk. 2.2.grafikā) sadalījumā pa Latvijas republikas rajoniem, konstatējam, kā visvairāk cietušo ir Rīgas, Jēkabpils, Daugavpils, Gulbenes un Jelgavas rajonā, bet vismazāk to ir Jūrmalā, Bauskas, Talsu, Ogres un Preiļu rajonā. Lielais nelaimes gadījumu skaits Rīgas rajonā izskaidrojams ar 27.10.2003.g. notikušo grupveida nelaimes gadījumu, kurā cieta 40 SIA “Carnikavas konservi” darbinieki.

2003.gadā notikušos nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums uz 100 tūkst. strādājošiem

Analizējot nelaimes gadījumus pa uzņēmumu grupām, varam secināt, ka visvairāk cietuši darbinieki, kuri strādā vidēja lieluma uzņēmumos (no 50 līdz 249 strādājošiem). Situācija pārsvarā ir izskaidrojama gan ar vidējā lieluma uzņēmumu ievērojamo īpatsvaru valstī, gan ar darba devēju nepietiekamo uzmanību darba aizsardzības jautājumiem, īpaši, darba aizsardzības sistēmas organizācijai un pilnveidošanai.

Kaut gan 93 % gadījumu darbiniekiem tika veikta ievadinstruktaža un instruktāža darba vietā, taču nelaimes gadījumu skaits liecina par nepietiekošu un neapmierinošu darbinieku apmācību darba drošībā.

Analizējot nelaimes gadījumos cietušo profesijas varam secināt, ka visvairāk cietuši:

- Koksnes apstrādes un papīra rūpniecības iekārtu operatori – 111 cietušie jeb 8 %;
- Celtnieki – 77 cietušie jeb 6 %;
- Rūpniecības un citi strādnieki – 73 cietušie jeb 5 %;
- Kokapstrādes strādnieki un mēbeļu izgatavotāji – 70 cietušie jeb 5 %;
- Transporta līdzekļu vadītāji – 67 cietušie jeb 5 %;
- Mehāniķi un atslēdznieki – 60 cietušie 5 %;
- Transporta strādnieki un krāvēji – 46 cietušie jeb 3 %;
- Elektromehānisko un elektronisko iekārtu mehāniķi un montieri – 43 cietušie jeb 3 %.

Visbiežāk cietuši darbinieki ar darba stāžu amatā līdz 3 gadiem (68 %).

Nelaimes gadījumos iegūto traumu visizplatītākie iemesli ir:

- Kustībā esošu priekšmetu iedarbība (priekšmeta krišana, lidojoša, rotējoša priekšmeta iedarbība, u. c.) – 36 %;
- Horizontāla vai vertikālā sadursme ar stacionāru objektu – 31%;
- Saskarsme ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu priekšmetu – 12%;
- Ievilkšana, saspiešana – 8%;
- Elektrostrāvas iedarbība, saskarsme ar karstumu, aukstumu, ar indīgām vielām – 6%;
- Cilvēku vai dzīvnieku uzbrukums – 5%.

Visizplatītākie traumu veidi ir:

- augšējo ekstremitāšu (plecs; roka; plauksta; pirksti; delnas locītava) brūces un virspusēji ievainojumi (17 %), kaulu lūzumi (14 %), traumatiskās amputācijas (7 %).
- apakšējo ekstremitāšu (gūža, kāja, potīte, pēda, kājas pirksti) kaulu lūzumi (11 %);
- galvas (galvaskausa nervi un asinsvadi, seja, acis, ausis, zobi) brūces un virspusēji ievainojumi (8 %), smadzeņu satricinājumi un iekšpusējie ievainojumi (7 %).

Kā galvenie nelaimes gadījumu cēloņi minami:

- darba drošības prasību neievērošana no darbinieka puses (66 %), t.sk. darba drošības instrukciju neievērošana, nepareizu darba paņēmienu un metožu izvēle, nepietiekoša uzmanība veicot darbu, darba izpildes tehnoloģiju neievērošana, trūkumi darbinieku disciplīnā (darbs alkohola reibumā un neparedzēta darba veikšana);
- trūkumi darba organizācijā un ar to saistītie trūkumi (12 %), t.sk. nepietiekoša kontrole par darba drošības instrukciju prasību ievērošanu un darba izpildi, neapmierinoša darbinieku apmācība un instruēšana darba drošības un veselības jautājumos, neapmierinoša darba vietas izveidošana un aprīkošana, nepareiza darba tehnoloģijas izvēle;
- neapmierinoši apstākļi darba vietā (8 %), t.sk. nepietiekoša kārtība darba vietā, piemērota drošības aprīkojuma trūkums un IAL trūkums, bojātas iekārtas, instrumenti, darba rīki;
- ceļu satiksmes noteikumu neievērošana, izmantojot transportlīdzekļus (7 %).
- vardarbība (uzbrukumi) darba vietā vai pildot darba pienākumus (4%).

Pamatojoties uz nelaiemes gadījumu analīzes rezultātiem, nelaiemes gadījumu skaita samazināšanai VDI 2004.gadam noteica sekojošus pasākumus:

- Darba devējiem jāpievērš uzmanību darba un darba aizsardzības organizācijai uzņēmumā – apstākļiem darba vietā (tehniskā aprīkojuma stāvoklim, kārtībai darba vietā, darba vietas izvietojumam, darbinieku nodrošināšanai ar nepieciešamiem individuālās aizsardzības līdzekļiem). Jānodrošina kvalitatīva darbinieku apmācība par drošiem darba paņēmieniem, tehnoloģijas prasībām, IAL izmantošanu. Kā arī jākontrolē, lai darbinieki, izpildot darba uzdevumus, ievērotu darba drošības prasības un disciplīnu.

- Inspektoriem jākontrolē darba aizsardzības jomas normatīvo aktu prasību ievērošana uzņēmumos. Īpaša uzmanība jāpievērš darba vides iekšējai uzraudzībai uzņēmumā. Jākonsultē darba devēji, ņemot vērā VDI rīcībā esošus citu uzņēmumu un pasaules “labās prakses” piemērus.

- Turpināt pievērst sabiedrības uzmanību un veicināt interesi par darba aizsardzības jautājumiem un problēmām. Sadarbojoties ar MIL, informēt par nelaiemes gadījumiem un to cēloņiem, par uzņēmuma politikas un kultūras svarīgumu darba drošības un veselības jautājumos, jo nelaiemes gadījumu iespējamības samazināšana, pārsvarā ir atkarīga no darba devēju un darbinieku attieksmes pret drošas darba vides nodrošināšanu un ieinteresētības sadarboties šo jautājumu risināšanā.

Sīkāku informāciju par nelaiemes gadījumiem darbā skatīt pievienotās tabulās.

1. Reģistrētos nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa republikas rajoniem						
Rajons	Kopā		Tajā skaitā			
			Smagi		Letāli	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Austrumvidzemes RVDI	61	64	13	10	3	3
Alūksnes	6	7	2	1	0	2
Balvu	11	11	0	1	1	0
Gulbenes	19	19	7	5	0	0
Madonas	25	27	4	3	2	1
Dienvidu RVDI	63	69	10	13	2	1
Aizkraukles	14	13	0	1	1	1
Jēkabpils	31	32	8	8	1	0
Ogres	18	24	2	4	0	0
Kurzemes RVDI	126	183	30	33	4	6
Kuldīgas	13	13	6	6	0	1
Liepājas	51	73	15	17	2	2
Saldus	13	26	3	3	1	1
Talsu	12	24	1	4	0	1
Ventspils	37	47	5	3	1	1
Latgales RVDI	141	134	25	26	6	8
Daugavpils	73	52	13	5	1	0
Krāslavas	11	6	3	2	0	2
Ludzas	7	16	1	6	0	5
Preiļu	5	7	2	1	0	0
Rēzeknes	45	53	6	12	5	1
Rīgas RVDI	707	663	101	88	17	24
Rīgas rajons	150	113	25	9	3	3
Jūrmalas pilsēta	9	6	2	2	1	0
Rīgas pilsēta	548	544	74	77	13	21
Zemgales RVDI	102	110	20	19	4	7
Bauskas	11	14	3	1	1	2
Dobeles	12	15	1	2	0	1
Jelgavas	58	51	13	11	1	4
Tukuma	21	30	3	5	2	0
Ziemeļvidzemes RVDI	130	181	18	17	3	7
Cēsu	32	28	8	7	1	1
Limbažu	28	40	3	2	0	2
Valkas	26	40	2	3	0	2
Valmieras	44	73	5	5	2	2
kopā	1330	1404	217	206	39	56

2. Nelaimes gadījumos cietušo sadalījums pa nozarēm							
	Nozares	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2003	2002	2003	2002	2003	2002
A	Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība	78	161	20	21	2	12
01	Lauksaimniecība, medniecība un ar to saistīti pakalpojumi	29	27	8	3	0	2
02	Mežsaimniecība, kokmateriālu sagatavošana un ar to saistītie pakalpojumi	49	134	12	18	2	10
B	Zvejniecība	2	4	0	2	0	0
05	Zvejniecība, zivjaudzētavu un zivsaimniecību darbība, ar to saistīti pakalpojumi	2	4	0	2	0	0
C	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	9	9	0	2	0	1
10	Ogļu un brūnoglū ieguve; kūdras ieguve	5	8	0	2	0	1
11	Jēlnaftas, dabasgāzes ieguve, ar to saistīti pakalpojumi, izņemot izpētes darbus	2	0	0	0	0	0
14	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	2	1	0	0	0	0
D	Apstrādes rūpniecība	548	551	88	78	11	15
15	Pārtikas produktu un dzērienu ražošana	129	107	15	19	2	6
16	Tabakas izstrādājumu ražošana	3	2	0	0	0	0
17	Tekstilizstrādājumu ražošana	21	18	4	2	0	0
18	Apģērbu ražošana; kažokādu apstrāde un krāsošana	8	15	0	0	0	0
19	Ādu micēšana un apstrāde; čemodānu, somu u.tml.; zirglietu un apavu ražošana	0	1	0	0	0	0
20	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	210	215	43	38	5	6
21	Celulozes, papīra un papīra izstrādājumu ražošana	7	4	2	0	0	1
22	Izdevējdarbība, poligrāfija un ierakstu reproducēšana	11	5	0	2	0	0
24	Ķīmisko vielu, to izstrādājumu un ķīmisko šķiedru ražošana	15	29	1	0	2	1
25	Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	6	7	0	1	0	0
26	Pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	23	20	5	5	0	1
27	Metālu ražošana	10	21	2	3	0	0
28	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	26	36	3	4	0	0
29	Citur neklasificētu mašīnu un iekārtu ražošana	9	7	3	0	0	0
30	Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	1	6	0	0	0	0
31	Citur neklasificētu elektrisko mašīnu un aparātu ražošana	13	10	0	3	1	0
32	Radio, televīzijas un sakaru iekārtu un aparatūras ražošana	0	1	0	1	0	0
34	Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	1	3	0	0	0	0
35	Pārējo transportlīdzekļu ražošana	27	23	5	0	1	0
36	Mēbeļu ražošana; citur neklasificēta ražošana	26	21	5	0	0	0
37	Otrreizēja pārstrāde	2	0	0	0	0	0
E	Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde	34	48	7	6	0	1
40	Elektroenerģija, gāzes, tvaika un karstā ūdens apgāde	28	44	6	5	0	1
41	Ūdens ieguve, attīrīšana un sadale	6	4	1	1	0	0
F	Būvniecība	146	130	42	33	12	9
45	Būvniecība	146	130	42	33	12	9
G	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu, motociklu pārdošana, individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu remonts	82	59	6	8	5	5
50	Automobiļu un motociklu pārdošana, tehniskā apkope un remonts, automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	12	12	3	3	2	1
51	Vairumtirdzniecība un komisijas tirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	21	12	1	1	1	0
52	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus; individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu remonts	49	35	2	4	2	4
H	Viesnīcas un restorāni	9	3	0	0	0	0
55	Viesnīcas un restorāni	9	3	0	0	0	0

I	Transports, glabāšana un sakari	186	191	25	22	5	6
60	Sauszemes transports; cauruļvadu transports	86	96	13	13	3	3
61	Ūdens transports	15	16	2	3	0	0
63	Transporta papilddarbību un palīgdarbību veidi; tūrisma aģentūru darbība	43	37	7	4	2	3
64	Pasts un sakari	42	42	3	2	0	0
J	Finansu starpniecība	5	10	3	4	0	0
65	Finansu starpniecība, izņemot apdrošināšanu un pensiju finansēšanu	1	9	0	4	0	0
66	Apdrošināšana un pensiju finansēšana, izņemot obligāto sociālo apdrošināšanu	2	0	1	0	0	0
67	Finansu starpniecību papildinoša darbība	2	1	2	0	0	0
K	Operācijas ar nekustamo īpašumu, noma un cita komercdarbība	18	13	3	1	0	1
70	Operācijas ar nekustamo īpašumu	9	7	3	0	0	1
72	Datori un ar tiem saistītas darbības	0	1	0	0	0	0
73	Zinātniskās pētniecības darbs	1	1	0	0	0	0
74	Cita komercdarbība	8	4	0	1	0	0
L	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	48	60	8	10	1	2
75	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	48	60	8	10	1	2
M	Izglītība	35	41	3	7	0	1
80	Izglītība	35	41	3	7	0	1
N	Veselība un sociālā aprūpe	83	60	2	2	0	0
85	Veselība un sociālā aprūpe	83	60	2	2	0	0
O	Pārēji komunālie, sociālie un individuālie pakalpojumi	47	64	10	10	3	3
90	Notekūdeņu un atkritumu likvidēšana, attīrīšana u.tml. darbība	11	17	4	1	1	0
91	Citur neklasificētu organizāciju darbība	5	4	2	0	0	1
92	Atpūta, kultūra un sports	9	8	0	1	0	1
93	Pārējo pakalpojumu sniegšana	22	35	4	8	2	1
	kopā	1330	1404	217	206	39	56

3.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa uzņēmuma veidiem						
	Uzņēmumu veidi			2003	2002		
	Valsts iestādes			75	106		
	Akciju sabiedrības			313	401		
	Sabiedrības ar ierobežotu atbildību			767	718		
	Individuālie komersanti			35	46		
	Pašvaldību uzņēmumi			132	132		
	Sabiedriskās organizācijas			8	1		
	kopā			1330	1404		

4.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa uzņēmuma grupām						
	Uzņēmumu grupas	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2003	2002	2003	2002	2003	2002
	līdz 5 strādājošiem	26	50	8	9	5	5
	no 6 līdz 49 strādājošiem	290	300	67	66	18	12
	no 50 līdz 249 strādājošiem	523	550	98	77	10	30
	no 250 līdz 449 strādājošiem	160	199	23	24	2	2
	500 strādājošie un vairāk	331	305	21	30	4	7
	kopā	1330	1404	217	206	39	56

5. Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pa profesijām							
	Profesijas	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2003	2002	2003	2002	2003	2002
1.	Likumdevēji, valsts vecākas amatpersonas, vadītāji, t.sk.:	40	33	7	9	2	3
1.1.	Likumdevēji, valsts vecākas amatpersonas	5	1	0	0	0	0
1.2.	Kolektīvie vadītāji	30	12	5	4	1	1
1.3.	Vispārēji vadītāji	5	20	2	5	1	2
2.	Vecākie speciālisti, t.sk.:	47	25	4	3	0	1
2.1.	Fiziķi, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri	9	8	2	1	0	0
2.2.	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	21	2	0	0	0	0
2.3.	Vecākie mācību iestāžu speciālisti	9	3	1	1	0	0
2.4.	Citi vecākie speciālisti	8	12	1	1	0	1
3.	Speciālisti, t.sk.:	69	89	5	8	2	2
3.1.	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	11	4	2	0	0	0
3.2.	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	34	34	0	2	0	0
3.3.	Mācību iestāžu speciālisti	3	14	0	1	0	0
3.4.	Citi speciālisti	21	37	3	5	2	2
4.	Kalpotāji, t.sk.:	67	44	11	7	0	4
4.1.	Iestāžu kalpotāji	61	15	8	5	0	2
4.2.	Klientu apkalpotāji	6	29	3	2	0	2
5.	Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki, t.sk.:	108	64	6	6	2	3
5.1.	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	91	38	6	3	1	1
5.2.	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	17	26	0	3	1	2
6.	Kvalificēti lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki, t.sk.:	57	10	8	0	1	4
6.1.	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	57	10	8	0	1	4
7.	Kvalificēti strādnieki un amatnieki, t.sk.:	420	434	74	61	14	12
7.1.	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	116	62	28	16	7	4
7.2.	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu sfēru strādnieki	181	121	34	13	7	3
7.3.	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespiedēji	4	8	0	5	0	0
7.4.	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	119	243	12	27	0	5
8.	Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri, t.sk.:	312	340	64	46	10	17
8.1.	Rūpniecisko iekārtu operatori	144	117	31	19	5	4
8.2.	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	60	122	6	11	2	4
8.3.	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	108	101	27	16	3	9
9.	Vienkāršas profesijas, t.sk.:	210	365	38	66	8	10
9.1.	Tirdzniecības un apkalpošanas sfēras vienkāršas profesijas	43	102	5	6	2	3
9.2.	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršas profesijas	20	66	5	12	1	2
9.3.	Raktuvju, celtniecības, rūpniecības un transporta vienkāršas profesijas	147	197	28	48	5	5
	kopā	1330	1404	217	206	39	56

6. Nelaiemes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc to instruēšanas							
	Ievadinstruktaža	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2003	2002	2003	2002	2003	2002
	veikta	1240	1333	186	179	35	51
	nav veikta	90	71	31	27	4	5
	kopā	1330	1404	217	206	39	56
Instruktaža darba vietā							
	veikta	1241	1344	191	189	33	51
	nav veikta	66	52	25	14	4	4
	nav nepieciešama	23	8	1	3	2	1
	kopā	1330	1404	217	206	39	56

7. Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc darba stāža amatā, kuru izpildot noticis nelaiimes gadījums							
Darba stāžs	Kopā		Tajā skaitā				
			Smagi		Letāli		
	2003	2002	2003	2002	2003	2002	
līdz 1 gadam	469	460	104	94	26	20	
no 1 līdz 3 gadiem	429	434	53	55	9	13	
no 4 līdz 10 gadiem	261	290	37	33	1	16	
no 11 līdz 15 gadiem	47	64	2	10	1	1	
no 16 līdz 20 gadiem	38	49	5	4	1	3	
virs 20 gadiem	86	107	16	10	1	3	
kopā	1330	1404	217	206	39	56	

8. Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc dzimuma							
Dzimums	Kopā		Tajā skaitā				
			Smagi		Letāli		
	2003	2002	2003	2002	2003	2002	
Sievietes	412	394	40	30	7	8	
Vīrieši	918	1010	177	176	32	48	
kopā	1330	1404	217	206	39	56	

9. Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc to vecuma				
Vecums	2003	2002		
līdz 18 gadiem	7	15		
no 18 līdz 24 gadiem	202	218		
no 25 līdz 34 gadiem	263	307		
no 35 līdz 44 gadiem	308	313		
no 45 līdz 54 gadiem	344	343		
no 55 līdz 64 gadiem	175	187		
virs 65 gadiem	31	21		
kopā	1330	1404		

10. Nelaiimes gadījumos cietušo skaits pa mēnešiem							
Mēnesis	Kopā		Tajā skaitā				
			Smagi		Letāli		
	2003	2002	2003	2002	2003	2002	
janvāris	139	115	31	10	3	3	
februāris	112	140	9	9	3	4	
marts	99	110	16	8	2	0	
aprīlis	121	119	26	10	3	4	
maijs	120	122	19	18	0	8	
jūnijs	83	94	16	15	1	4	
jūlijs	117	146	10	17	8	6	
augusts	120	100	21	15	5	4	
septembris	115	124	24	28	5	5	
oktobris	157	123	24	24	4	5	
novembris	94	125	14	26	0	6	
decembris	53	86	7	26	5	7	
kopā	1330	1404	217	206	39	56	

11. Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc nelaiemes gadījumu cēloņiem							
	Cēloņi	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2003	2002	2003	2002	2003	2002
1.	Neapmierinoši apstākļi darba vietā	114	130	25	32	6	9
	Trūkst drošības aprīkojums, tas nedarbojas vai ir nepietiekošs	47	28	18	10	6	4
	Bojātas iekārtas, instrumenti vai darba rīki	12	26	1	8	0	0
	Kļūme darba materiālā, produkta vai vielā	5	6	1	2	0	0
	Šauras vai nepiemērotas telpas	1	2	0	0	0	0
	Nepietiekoša kārtība darba vietā	28	48	2	9	0	1
	Nepiemēroti individuālās aizsardzības līdzekļi, vai to trūkums	5	13	0	1	0	2
	Pārējie	16	7	3	2	0	2
2.	Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks)	933	999	136	122	17	25
	Nav ievēroti darba drošības noteikumi vai instrukcijas	531	601	89	81	12	18
	Nav lietots drošības aprīkojums vai IAL	27	33	5	10	2	0
	Lietotas neatļautas vai nepiemērotas darba metodes	49	66	5	7	0	0
	Lietoti nepiemēroti vai neatļauti darba rīki, instrumenti, mašīnas	7	25	1	1	0	0
	Nepietiekoša uzmanība	278	221	24	11	1	4
	Darbs alkohola reibumā	17	26	8	9	2	2
	Pārējie	24	27	4	3	0	1
3.	Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi	176	250	47	73	14	15
	Trūkumi darba vadībā, nepietiekoša kontrole	60	105	17	36	10	9
	Neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība	39	64	13	19	0	4
	Nepareiza darba tehnoloģijas izvēle	25	25	2	7	2	1
	Neapmierinoša darba uzdevumu deleģēšana, atbildības sadalījums	3	5	1	1	0	0
	Neapmierinoša darba vietas izveidošana	28	31	10	9	1	0
	Neapmierinoša darba telpas uzturēšana	8	12	3	0	0	1
	Trūkumi darba laika sadalījumā	0	3	0	0	0	0
	Pārējie	13	5	1	1	1	0
4.	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	103	80	15	13	2	8
5.	Vardarbība (uzbrukumi)	51	51	4	9	5	4
6.	Pārējie	37	22	2	15	2	7
	kopā	1414	1532	229	264	46	68

12. Nelaiemes gadījumos cietušo skaitu sadalījums pēc traumēšanas faktoriem							
	Traumēšanas faktori	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2003	2002	2003	2002	2003	2002
	Elektrostrāvas iedarbība, saskarsme ar karstumu, aukstumu, ar indīgām vielām	75	87	11	13	8	9
10	Elektrostrāvas iedarbība, saskarsme ar karstumu, aukstumu, ar indīgām vielām, sīkāk nav minēts	1	0	0	0	0	0
11	Saskarsme ar elektrisko dzirksteli, zibens iedarbība	2	0	0	0	0	0
12	Elektrostrāvas iedarbība (saskarsme ar elektriskiem kontaktiem)	15	16	2	1	2	1
13	Saskarsme ar atklātu uguni, degošu priekšmetu vai vidi	38	56	6	11	4	7
14	Saskarsme ar aukstu, saldētu priekšmetu, vidi	2	0	1	0	0	0
15	Saskarsme ar indīgām vielām, ieelpojot tās	4	9	0	1	1	1
16	Saskarsme ar indīgām vielām, absorbējot tās	6	3	0	0	0	0
17	Saskarsme ar indīgām vielām, norijot tās	2	0	0	0	1	0
19	Citi	5	3	2	0	0	0
	Noslīkšana, iegrimšana, ietīšana	13	0	4	0	2	0
21	Noslīkšana šķidrumā	1	0	0	0	1	0
22	Apbēšana ar cietām vielām, nogruvumi	6	0	4	0	1	0
23	Nosmakšana, saskaroties ar gāzi	5	0	0	0	0	0
29	Citi	1	0	0	0	0	0

	Horizontāla vai vertikālā sadursme ar stacionāro objektu (cilvēks kustībā)	406	406	79	73	9	14
30	Horizontāla vai vertikālā sadursme ar stacionāro objektu (cilvēks kustībā), sīkāk nav minēts	2	0	0	0	0	0
31	Sasitums - kritiena rezultātā no augstuma	167	148	54	49	9	12
31	Sasitums - pakrišanas (vertikālās kustības) rezultātā	180	217	16	20	0	1
32	Sadursme ar stacionāru objektu horizontālās kustības rezultātā	45	41	8	4	0	1
39	Citi	12	0	1	0	0	0
	Kustībā esošu priekšmetu iedarbība	479	740	90	99	11	22
40	Kustībā esošu priekšmetu iedarbība, sīkāk nav minēts	9	0	1	0	0	0
41	Lidojoša priekšmeta iedarbība	47	10	11	2	2	2
42	Krītoša priekšmeta iedarbība	122	167	29	29	2	6
43	Piekarināta, šūpojoša priekšmeta iedarbība	14	35	1	2	1	0
44	Rotējoša, kustībā esoša priekšmeta iedarbība	159	383	27	42	3	4
45	Sadursme ar kustībā esošiem objektiem, t.sk. transportlīdzekļiem (cietušais kustībā)	125	144	20	23	3	10
46	Citi	3	1	1	1	0	0
	Saskarsme ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu priekšmetu	161	8	9	2	1	0
51	Saskarsme ar asu priekšmetu (naži, asmeņi)	124	7	5	1	1	0
52	Saskarsme ar smailu priekšmetu (naglas)	11	1	1	1	0	0
53	Saskarsme ar nelīdzenu, raupju priekšmetu	24	0	3	0	0	0
59	Citi	2	0	0	0	0	0
	Ievilkšana, saspiešana	107	37	18	2	2	2
61	Ievilkšana, saspiešana iekārtās, objekta iekšienē	7	8	1	1	1	0
62	Ievilkšana, saspiešana zem iekārtas vai cita objekta	20	3	3	1	0	1
63	Ievilkšana, saspiešana starp objektiem	26	22	7	0	1	1
64	Roku, kāju, pirkstu ievilkšana, saspiedums vai amputācija	52	4	6	0	0	0
69	Citi	2	0	1	0	0	0
	Fiziskā vai garīgā spriedze, stress	8	0	0	0	0	0
71	Fiziskā spriedze – muskuļu – skeletārā sistēmā	7	0	0	0	0	0
73	Garīgā spriedze, stress vai šoks	1	0	0	0	0	0
	Cilvēku vai dzīvnieku uzbrukums	73	57	6	9	6	7
80	Cilvēku vai dzīvnieku uzbrukums, sīkāk nav minēts	3	0	0	0	0	0
81	Dzīvnieku kodums	19	4	0	0	0	0
82	Kukaiņu kodums, dzēliens	1	0	0	0	0	0
83	Citu personu fiziskā iedarbība (sitiens, grūdiens, žņaugšana u.c.)	45	52	5	8	6	4
89	Citi	5	1	1	1	0	3
99	Pārējie	8	69	0	8	0	2
	Kopā	1330	1404	217	206	39	56

13. Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc ievainotām ķermeņu daļām			
	Ķermeņa daļas nosaukums	2003	2002
0	Cietušo ķermeņa daļu nav iespējams noteikt	1	27
	Galva	249	272
10	Galva (bez detalizēta uzskaitījuma)	133	37
11	Galvas un galvaskausa nervi un asinsvadi, smadzeņu asinsvadi	19	57
12	Sejas daļa	44	68
13	Acs (acis)	36	54
14	Auss (ausis)	1	5
15	Zobi	0	2
18	Galva, cietušas daudzas daļas	10	16
19	Galva, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	6	33
	Kakls	10	13
20	Kakls (bez detalizēta uzskaitījuma)	8	0
21	Kakls, neieskaitot mugurkaulu un kakla skriemeļus	1	5
22	Kakls, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	1	8

	Mugura	56	58
30	Mugura (bez detalizēta uzskaitījuma)	12	6
31	Mugura, ieskaitot mugurkaulu un muguras skriemeļus	40	43
39	Mugura, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	4	9
	Rumpis un orgāni	110	70
40	Rumpis un orgāni (bez detalizēta uzskaitījuma)	10	1
41	Krūškurvis, ribas (arī locītavas) un plecu lāpstiņas	55	42
42	Krūšu daļa, ieskaitot orgānus	14	8
43	Iegurnis un vēdera daļa, ieskaitot orgānus	27	9
48	Rumpis, ievainotas daudzas vietas	2	6
49	Rumpis, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	2	4
	Augšējās ekstremitātes	578	595
50	Augšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	27	20
51	Plecs un plecu locītavas	38	27
52	Roka, ieskaitot elkoni	100	124
53	Plauksta	98	66
54	Rokas pirksts (pirksti)	274	326
55	Delnas locītava	14	21
58	Augšējās ekstremitātes, cietušas daudzas vietas	14	8
59	Augšējās ekstremitātes, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	13	3
	Apakšējās ekstremitātes	288	316
60	Apakšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	32	9
61	Gūža un gūžas locītava	19	21
62	Kāja, ieskaitot celi	76	136
63	Potīte	49	36
64	Pēda	78	62
65	Kājas pirksts (pirksti)	20	29
68	Apakšējās ekstremitātes, skartas daudzas vietas	6	14
69	Apakšējās ekstremitātes, citas daļas, kas iepriekš nav minētas	8	9
	Viss ķermenis	37	52
70	Viss ķermenis (bez detalizēta uzskaitījuma)	5	6
71	Viss ķermenis (sistēmiskā iedarbība)	7	13
78	Cietušas daudzas ķermeņa vietas	25	33
99	Citas ķermeņa daļas, kas nav iepriekš minētas	1	1
		1330	1404

14. Nelaiimes gadījumu sadalījums pēc ievainojuma rakstura			
Veselības traucējumu veids		2003	2002
Brūces un virspusēji ievainojumi		445	580
010	Brūces un virspusēji ievainojumi, sīkāk nav minēts	77	20
011	Virspusēji ievainojumi	164	253
012	Atvērtas brūces	170	231
019	Citi brūču un virspusēju ievainojumu veidi	34	76
Kaulu lūzumi		429	341
020	Kaulu lūzumi, sīkāk nav minēts	83	28
021	Slēgti lūzumi	237	230
022	Atklāti lūzumi	93	37
029	Citi kaulu lūzumu veidi	16	46
Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi		108	171
030	Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi, sīkāk nav minēts	36	3
031	Izmežģījumi un muguras skriemeļu mežģījumi (subliksācijas)	9	60
032	Sastiepumi un izstiepumi	55	73
039	Citi izmežģījumu, sastiepumu un izstiepumu veidi	8	35
040 Traumatiskas amputācijas (ķermeņa daļu zaudējums)		101	51
Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi		103	114
050	Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi, sīkāk nav minēts	25	2
051	Smadzeņu satricinājums un intrakraniālie ievainojumi	49	59
052	Iekšējie ievainojumi	14	14
059	Citi smadzeņu satricinājuma un iekšējo ievainojumu veidi	15	39
Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi		66	70
060	Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi, sīkāk nav minēts	11	2
061	Apdegumi un applaucējumi (termālie)	41	56
062	Ķīmiskie apdegumi	10	11
063	Apsaldējumi	2	0
069	Citi apdegumu, applaucējumu un apsaldējumu veidi	2	1
Saindēšanās un infekcijas		14	6
070	Saindēšanās un infekcijas, sīkāk nav minēts	1	1
071	Akūtas saindēšanās	10	1
072	Akūtas infekcijas	2	0
079	Citi saindēšanās un infekciju veidi	1	4
Slīkšana un asfiksija (nosmakšana)		4	2
081	Asfiksija (nosmakšana)	3	1
089	Citi slīkšanas un asfiksijas veidi	1	1
Skaņas un vibrācijas sekas		1	1
099	Citas skaņas iedarbības un vibrācijas sekas	1	1
110 Šoks		4	2
120 Daudzi ievainojumi		26	35
999 Citi ievainojumi, kas nav minēti iepriekš		29	31
		1330	1404

15. Kopējais zaudēto dienu skaits	549599	467458
16. Pēc darba nespējas lapām (A+B) izmaksātā nauda, Ls	112106	364725
17. Zaudējumi, kas radušies sabojāto ražošanas līdzekļu dēļ, Ls	52608	98268
18. Ierosinātas krimināllietas	16	3
19. Bīstamo iekārtu avārijas	9	5

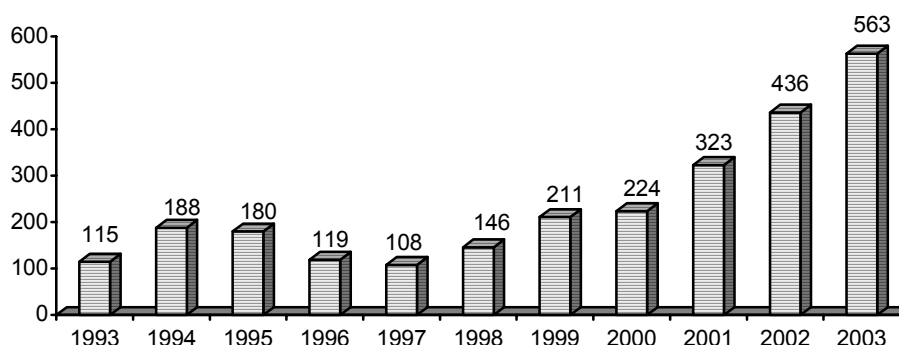
Pārskats par 2003.gadā atzītām arodslimībām un to izveidošanās cēloņiem

2003.gadā Latvijā konstatēti 563 pirmreizējie arodslimnieki (skat.3.1.grafiku). Tas ir par 29% vairāk, kā pērn. 57% arodslimnieku ir sievietes un 43% vīrieši. Turklāt vienam cilvēkam nereti ir konstatētas vairākas saslimšanas, tāpēc reģistrēto arodslimību skaits ir daudz lielāks par arodslimnieku skaitu.

VDI 2003.gadā no P.Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Ārstu konsultatīvās komisijas arodslimībās saņēma 666 darba vietas higiēniskā raksturojuma pieprasījumus, uz kuriem pamatojoties tika apsekoti 514 uzņēmumi, sastādot 947 darba vietas higiēniskos raksturojumus un izziņas. No uzņēmumiem, kuros konstatēti arodslimnieki, 61 gadījumā tie bija likvidēti vai pārtraukuši darbību, tāpēc apsekot darba vietas nebija iespējams. Apsekojot uzņēmumus, valsts darba inspektori - higiēnisti novērtēja arī darba vides iekšējās uzraudzības sistēmas un ieplānotos preventīvos pasākumus nodarbināto veselības un darba drošības uzlabošanai, sastādot 63 aktus – rīkojumus, konstatēto pārkāpumu novēršanai.

3.1.grafiks

Pirmreizējo arodslimnieku skaita dinamika

Analīze parāda, ka arodslimnieku skaits pieaudzis Alūksnes, Balvu, Gulbenes, Madonas, Jēkabpils, Talsu, Daugavpils, Krāslavas, Preiļu, Limbažu, Valmieras, Bauskas, Dobeles, Tukuma rajonos. No šiem rajoniem lielākais arodslimnieku skaits reģistrēts Dobeles rajonā – 33, Valmieras rajonā – 28, Daugavpils rajonā – 21, bet Rīgā un Rīgas rajonā konstatēti 55% no valstī konstatētajiem arodslimniekiem.

Izvērtējot arodslimības gadījumus ekonomiskās darbības nozarēs, redzams, ka visvairāk arodslimnieku ir:

- apstrādājošās rūpniecības nozarē – 34%;
- transporta un sakaru nozarē – 22%;
- veselības un sociālās aprūpes nozarē – 16%;
- lauksaimniecības, mežsaimniecības nozarē – 9%;
- būvniecībā – 4%.

Analizējot arodslimnieku profesiju struktūru, var konstatēt, ka visvairāk saslimušo ir šādās profesiju grupās:

- iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri – 36%;

- kvalificēti strādnieki un amatnieki – 19%;
- speciālisti – 15%;
- vienkāršo profesiju pārstāvji – 12%;
- vecākie speciālisti – 8%.

Lielākais arodslimnieku skaits ir vecumā no 45 līdz 64 gadiem – 39%.

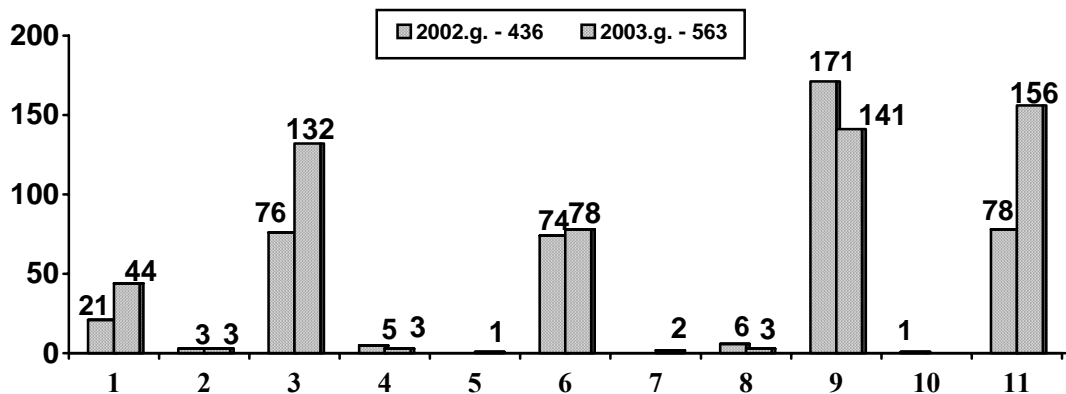
Visvairāk arodslimības ir apstiprinātas nodarbinātajiem ar darba stāžu kaitīgo darba vides faktoru ietekmē:

- no 21 līdz 30 gadiem – 36%
- no 16 līdz 20 gadiem – 17%
- no 31 līdz 35 gadiem – 16%.

Arodslimnieku sadalījums pēc arodslimību grupām atbilstoši 10.Starptautiskās Slimību klasifikācijas orgānu sistēmu grupām:

3. 2.grafiks

Sadalījums pēc arodsaslimšanas grupām

1 – infekcijas un parazitārās slimības	7 – gremošanas sistēmas slimības
2 – audzēji	8 – ādas un zemādas audu slimības
3 – nervu sistēmas slimības	9 – skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības
4 – auss un aizauss paugura slimības	10 – urogenās sistēmas slimības
5 – asinsrites slimības	11 – saindēšanās u.c. ārējo iedarbību sekas
6 – elpošanas sistēmas slimības	

No valstī konstatētajām arodsaslimšanām visvairāk saslimušo ir slimību grupās:

- saindēšanās un citu ārēju iedarbību sekas – 28%;
- skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības – 25%;
- nervu sistēmas slimības – 23%;
- elpošanas sistēmas slimības 14%.

Pirmreizējo arodslimnieku sadalījums pēc seku grupām:

- arodslimnieki turpina strādāt profesijā, kura izraisījusi saslimšanu – 57%;
- strādā citā darbā – 13%;
- nestrādā – 30%;
- Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija atzinusi par invalīdiem – 24%;
- noteikts darbaspēju zudums procentos – 69%.

Arodslimību veicinošie faktori:

- nesakārtota darba vide darba vietās;
- trūkumi darba organizācijā;
- vairāku darba vides risku faktoru summēšanās;
- ilgstošs darba stāžs nesakārtotā darba vidē;
- kaitīgo darba vides faktoru iedarbība;
- nodarbināto novēlota griešanās pie ārsta ar veselības problēmām.

Jāatzīmē, ka katru gadu pieaug nodarbināto informētība par jautājumiem, kas saistīti ar viņu tiesībām. Cilvēki biežāk vēršas attiecīgās institūcijās, lai saņemtu kaitējuma atlīdzību par darbā gūto arodslimību un lai panāktu darba vides uzlabošanu.

Darba devējiem jāparedz vairāk līdzekļu darba aizsardzības uzlabošanai uzņēmumos, lai nodrošinātu veselīgu darba vidi nodarbinātajiem. Uzņēmumos jāsakārto darba vides iekšējās uzraudzības sistēma, jānovērš konstatētie riski, un jāuzlabo darba organizācija. Rezultātā uzlabosies darba kvalitāte, un samazināsies darbinieku slimības izmaksas.

Izvērstu analīzi skatīt pārskata tabulā par 2003.gadā atzītām arodslimībām un to izveidošanās cēloņiem.

2003.gadā atzītās arodslimībām un to izveidošanās cēloņi

1	Reģionos reģistrētie arodslimības gadījumi	2003.gadā	2002.gadā
	Austrumvidzemes RVDI	30	13
	Alūksnes	8	2
	Balvu	8	5
	Gulbenes	5	-
	Madonas	9	6
	Dienvidu RVDI	30	29
	Aizkraukles	2	4
	Jēkabpils	10	7
	Ogres	18	18
	Kurzemes RVDI	46	49
	Liepājas	15	19
	Talsu	19	12
	Saldus	5	5
	Ventspils	3	6
	Kuldīgas	4	7
	Latgales RVDI	38	25
	Daugavpils	21	10
	Rēzeknes	10	10
	Ludzas	1	4
	Krāslavas	3	1
	Preiļu	3	-
	Rīgas RVDI	311	246
	Rīgas rajons	38	27
	Jūrmalas pilsēta	1	5
	Rīgas pilsēta	272	214
	Ziemeļvidzemes RVDI	47	36
	Cēsu	3	6
	Limbažu	14	5
	Valkas	2	4
	Valmieras	28	21
	Zemgales RVDI	61	38
	Jelgavas	8	8
	Bauskas	7	1
	Dobeles	33	22
	Tukuma	13	7
	Kopā:	563	436

2	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc dzimuma	2003.gadā	2002.gadā
	Sievietes	320	257
	Vīrieši	243	179
	Kopā:	563	436

3	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pa uzņēmuma veidiem	2003.gadā	2002.gadā
	Valsts iestādes	60	59
	Akciju sabiedrības	197	126
	Sabiedrības ar ierobežotu atbildību	218	175
	Individuālie komersanti	7	1
	Pašvaldību uzņēmumi	53	57
	Sabiedriskās organizācijas	-	1
	Pārējie uzņēmumi	28	17
	Kopā:	563	436

4	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc vecuma	2003.gadā	2002.gadā
	no 0 līdz 17 gadiem	-	-
	no 18 līdz 24 gadiem	1	-
	no 25 līdz 34 gadiem	7	18
	no 35 līdz 44 gadiem	74	59
	no 45 līdz 54 gadiem	222	187
	no 55 līdz 64 gadiem	222	143
	virs 65 gadiem	37	29
	Kopā:	563	436

5	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc darba riska faktoru iedarbības laika	2003.gadā	2002.gadā
	līdz 5 gadiem	19	10
	no 6 līdz 10 gadiem	36	31
	no 11 līdz 15 gadiem	62	43
	no 16 līdz 20 gadiem	94	78
	no 21 līdz 30 gadiem	205	153
	no 31 līdz 35 gadiem	91	69
	no 36 līdz 40 gadiem	37	34
	ilgāk par 40 gadiem	19	18
	Kopā:	563	436

6	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc arodslimnieku kopējā darba stāža	2003.gadā	2002.gadā
	līdz 5 gadiem	2	-
	no 6 līdz 10 gadiem	4	3
	no 11 līdz 15 gadiem	11	18
	no 16 līdz 20 gadiem	32	25
	no 21 līdz 30 gadiem	143	133
	no 31 līdz 35 gadiem	157	103
	no 36 līdz 40 gadiem	120	98
	ilgāk par 40 gadiem	94	56
	Kopā:	563	436

7	Arodslimību grupas un kods, atbilstoši 10.Starpptautiskai slimību klasifikācijai	2003.gadā	2002.gadā
	Infekcijas un parazitārās slimības (A00 – B99)	44	21
	Audzēji (ļaundabīgi un pirmsvēža saslimšanas) (C00 – C97), (D00 – D48)	3	4
	Asins un asinsrades orgānu slimības un noteikti imūnsistēmas traucējumi (D50 – D89)	-	-
	Endokrīnās, uztveres un vielmaiņas slimības (E00 – E90)	-	-
	Psihiski un uzvedības traucējumi (F00 – F99)	-	-
	Nervu sistēmas slimības (G00 – G99)	132	76
	Acs un tās palīgorgānu slimības (H00 – H59)	-	-
	Auss un aizauss paugura slimības (H60 – H95)	3	5
	Asins rites slimības (I00 – I99)	1	-
	Elpošanas sistēmas slimības (J00 – J99)	78	74
	Greimošanas sistēmas slimības (K00 – K93)	2	-
	Ādas un zemādas audu slimības (L00 – L99)	3	6
	Skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības (M00 – M99)	141	171
	Urogenās sistēmas slimības (N00 – N99)	-	1
	Saindēšanās u.c. ārēju iedarbību sekas (T36-T78)	156	78
	Kopā:	563	436

8	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc cēloņu grupām	2003.gadā	2002.gadā
	Ķīmiskie faktori	11	20
	Bioloģiskie faktori	47	20
	Fizikālie faktori	25	34
	Ārstniecības līdzekļi	9	4
	Fiziskās pārslodzes	27	58
	Rūpnieciski aerosoli	2	5
	Aroda alergeni	5	5
	Psihosociālie faktori	-	-
	Kombinētu faktoru grupa	437	290
	Kopā:	563	436

9	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc seku grupām (darbspēju zaudējums)	2003.gadā	2002.gadā
	Noteikts darbspēju zudums % bez invaliditātes piešķiršanas	387	298
	Piešķirta invaliditāte	133	88
	Darbspēju zudums nav noteikts	-	-
	Kopā:	520	386

10	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc seku grupām (darba attiecības)	2003.gadā	2002.gadā
	Turpina strādāt profesijā (amatā)	323	265
	Strādā citā darbā un citā profesijā (amatā)	71	53
	Nestrādā	169	118
	Kopā:	563	436

11	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc profesiju grupām atbilstoši profesiju klasifikatoram	2003.gadā	2002.gadā
1.	Likumdevēji, valsts vecākās amatpersonas, vadītāji, t.sk.:	2	4
1.1.	Likumdevēji, valsts vecākās amatpersonas	-	-
1.2.	Kolektīvie vadītāji	2	2
1.3.	Vispārēji vadītāji	-	2
2.	Vecākie speciālisti, t.sk.:	47	39
2.1.	Fiziķi, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri	3	3
2.2.	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	35	27
2.3.	Vecākie mācību iestāžu speciālisti	7	4
2.4.	Citi vecākie speciālisti	2	5
3.	Speciālisti, t.sk.:	85	52
3.1.	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	31	9
3.2.	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	49	35
3.3.	Mācību iestāžu speciālisti	-	4
3.4.	Citi speciālisti	5	4
4.	Kalpotāji, t.sk.:	14	2
4.1.	Iestāžu kalpotāji	9	1
4.2.	Klientu apkalpotāji	5	1
5.	Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki, t.sk.:	28	19
5.1.	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	23	14
5.2.	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	5	5
6.	Kvalificēti lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki, t.sk.:	9	10
6.1.	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	9	10
6.2.	Personiskā patēriņa lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	-	-
7.	Kvalificēti strādnieki un amatnieki, t.sk.:	105	78
7.1.	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	7	11
7.2.	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu sfēru strādnieki	43	24
7.3.	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespaidēji	11	8
7.4.	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	44	35

8.	Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri, t.sk.:	205	157
8.1.	Rūpniecisko iekārtu operatori	35	31
8.2.	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	43	27
8.3.	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	127	99
9.	Vienkāršas profesijas, t.sk.:	68	75
9.1.	Tirdzn. un apkalpošanas sfēras vienkāršas profesijas	22	16
9.2.	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršas profesijas	22	13
9.3.	Raktuvju, celtniecības, rūpniecības un transporta vienkāršās profesijas	24	46
	Kopā:	563	436

12	Arodsaslimšanas gadījumu sadalījums pēc ekonomiskās darbības veidiem atbilstoši NACE klasifikatoram	2003.gadā	2002.gadā
	A – Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība	52	39
	01 Lauksaimniecība, medniecība un ar to saistītie pakalpojumi	47	34
	02 Mežsaimniecība, kokmateriālu sagatavošana un ar to saistītie pakalpojumi	5	5
	B – Zvejniecība	3	3
	05 Zvejniecība, zivjaudzētavu un zivsaimniecību darbība, ar zvejniecību saistīti pakalpojumi	3	3
	C – Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	2	1
	10 Kūdras ieguve	1	-
	11 Pakalpojumi, izņemot izpētes darbus	-	-
	12 Urāna un torija rūdu ieguve	-	-
	13 Metāla rūdu ieguve	-	-
	14 Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	1	1
	D – Apstrādājošā rūpniecība	190	135
	15 Pārtikas produktu un dzērienu ražošana	41	25
	16 Tabakas izstrādājumu ražošana	-	-
	17 Tekstilizstrādājumu ražošana	29	21
	18 Apģērbu ražošana, kažokādu apstrāde un krāsošana	20	12
	19 Ādu mīcēšana un apstrāde; čemodānu, somu un taml.; zirglietu un apavu ražošana	2	2
	20 Koksnes, koka, korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	25	10
	21 Celulozes, papīra un papīra izstrādājumu ražošana	1	1
	22 Izdevējdarbība, poligrāfija un ierakstu producēšana	2	4
	23 Koksa, naftas pārstrādes produktu un kodoldegvielas ražošana	-	1
	24 Ķīmisko vielu, to izstrādājumu un ķīmisko šķiedru ražošana	21	6
	25 Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	2	4
	26 Pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	7	18
	27 Metālu ražošana	1	2

28 Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	9	8
29 Citur neklasificētu mašīnu un iekārtu ražošana	6	4
30 Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	1	-
31 Citur neklasificētu elektrisku mašīnu un iekārtu ražošana	6	5
32 Radio, televīzijas, sakaru iekārtu un aparatūras ražošana	2	-
33 Medicīnisko, precīzijas un optisko instrumentu, pulksteņu ražošana	1	1
34 Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	1	-
35 Pārējo transporta līdzekļu ražošana	4	5
36 Mēbeļu ražošana; citur nekvalificēta ražošana	8	6
37 Otrreizējā pārstrāde	1	-
E – Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde	13	7
40 Elektroenerģija, gāzes, tvaika un karstā ūdens apgāde	12	5
41 Ūdens ieguve, attīrīšana un sadale	1	2
F – Būvniecība	24	33
45 Būvniecība	24	33
G – Vairum-mazumtirdzniecība; automobiļu, motociklu, individuālas lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonts	12	15
50 Automobiļu un motociklu pārdošana, tehniska apkope, remonts, degvielas mazumtirdzniecība	1	5
51 Vairumtirdzniecība un komisijas tirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	1	3
52 Mazumtirdzn.(izņ.auto-moto); individ., lietošanas priekšm., sadzīves aparātu, iekārtu remonts	10	7
H – Viesnīcas un restorāni	7	2
55 Viesnīcas un restorāni	7	2
I – Transports, glabāšana un sakari	126	104
60 Sauszemes transports, cauruļvadu transports	106	92
61 Ūdens transports	2	2
62 Gaisa transports	-	1
63 Transporta papilddarbību un palīgdarbību veidi, tūrisma aģentūru darbība	8	5
64 Pasts un sakari	10	4
J – Finanšu starpniecība	-	-
65 Finanšu starpniecība, izņemot apdrošināšanu un pensiju finansēšanu	-	-
66 Apdrošināšana un pensiju finansēšana, izņemot obligāto sociālo apdrošināšanu	-	-
67 Finanšu starpniecību papildinoša darbība	-	-
K – Zinātniskās pētniecības darbs	4	3
70 Operācijas ar nekustāmo īpašumu	1	-
71 Mašīnu un iekārtu (bez operatora), individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu izmantošana	-	-
72 Datori un ar tiem saistītas darbības	-	2
73 Zinātniskās pētniecības darbs	1	-
74 Cita komercdarbība	2	1

L – Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	10	6
75 Valsts pārvalde un aizsardz.; obligātā soc. apdrošin.	10	6
M – Izglītība	15	17
80 Izglītība	15	17
N – Veselība un sociālā aprūpe	89	63
85 Veselība un sociālā aprūpe	89	63
O – Pārējie komunālie, sociālie un individuālie pakalpojumi	16	8
90 Notekūdeņu un atkritumu likvidēšana, attīrīšana un pārējās darbības	6	2
91 Citur neklasificētu organizāciju darbība	-	-
92 Atpūta, kultūra un sports	1	1
93 Pārējo pakalpojumu sniegšana	9	5
P – Individuālās māsaimniecības ar algotu darba spēku	-	-
95 Individuālās māsaimniecības ar algotu darba spēku	-	-
Q – Ekstrateritoriālās organizācijas un institūcijas	-	-
99 Ekstrateritoriālās organizācijas un institūcijas	-	-
Kopā:	563	436

13	Veiktie pasākumi arodslimību profilaksei	2003.gadā	2002.gadā
	Riska faktoru mērījumi ir/nav veikti	199/364	75/361
	Obligātās veselības pārbaudes ir/nav veiktas	207/356	168/168
	Izsniegti IAL/nav izsniegti	194/369	300/136

Stratēģijas un analīzes daļa